

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MANİSA
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**TARAFTARLARIN SPOR KULÜPLERİNİN LİSANSLI
ÜRÜNLERİNE YÖNELİK PSİKOFİZYOLOJİK TEPKİLERİNİ
ANLAMADA KİŞİLİK, DUYGUSAL ZEKÂ, TÜKETİM
DAVRANIŞI VE TAKIM BAĞLILIĞININ ROLÜ**

HAZIRLAYAN: Tuncay ÖKTEM

DOKTORA TEZİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN

DOÇ. DR. Serdar TOK

MANİSA, 2018

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MANİSA
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HAZIRLAYAN: Tuncay ÖKTEM

DOKTORA TEZİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN

DOÇ. DR. Serdar TOK

TEZ SINAV JÜRİSİ

DOÇ. DR. Serdar TOK

DOÇ.DR. Çetin YAMAN

DOÇ. DR. Erdal BİNBOĞA

DR. ÖĞR. ÜYESİ Recep CENGİZ

DR. ÖĞR. ÜYESİ Nihal DAL

MANİSA, 2018

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmayla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığı beyan ederim.

Tuncay ÖKTEM

İmza

TEŞEKKÜR

Doktora eğitimim süresince bana güvenenen, beni destekleyen, tavsiyelerini, yardımlarını ve tecrübesini esirgemeyen, değerli insan, danışman hocam Sayın Doç. Dr. Serdar TOK'a teşekkür ederim.

Bu çalışmanın yapılmasında desteklerini esirgemeyen Sayın Prof. Dr. Fatih Çatıkkaş'a, Doç. Dr. Şebnem Cengiz'e, Doç. Dr. Hamdi Alper Güngörmüş'e, Doç. Dr. Murat Taş'a, Dr. Öğr. Üyesi Recep Cengiz'e, Dr. Öğr. Üyesi Aylin Zekioğlu'na ve Dr. Öğr. Üyesi Nihal Dal'a teşekkür ederim.

Hayatımın her aşamasında bana destek olan, beni cesaretlendiren Aileme teşekkür ederim.

Tuncay ÖKTEM

Manisa, 2018

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
KISALTMALAR VE SİMGELER LİSTESİ.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
RESİMLER LİSTESİ.....	xiii
1.ÖZET.....	xiv
2.ABSTRACT.....	xvi
3. GİRİŞ.....	1
3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	3
3.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	3
3.3. ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ.....	3
3.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	7
3.5. VARSAYIMLAR.....	7
4. GENEL BİLGİLER.....	9
4.1. KİŞİLİK.....	9
4.1.1. Kişiliğin Tanımı.....	9
4.1.2. Kişilik Özellikleri.....	10
4.1.3. Beş Faktör (Beş büyük) Kişilik Modeli.....	11
4.1.3.1. Dışadönüklük.....	12
4.1.3.2. Yumuşak Başlılık.....	12
4.1.3.3. Öz Denetim / Sorumluluk.....	12
4.1.3.4. Duygusal Tutarsızlık.....	13
4.1.3.5. Gelişime Açıklık.....	13
4.1.3.6. Kişilik ve Duygu.....	14
4.2. DUYGU VE DUYGUSAL ZEKÂ KAVRAMI.....	14
4.2.1. Duygu Kavramı.....	14
4.2.2. Zekâ Kavramı.....	15
4.2.3. Duygusal Zekâ.....	16
4.3. SPORDA TÜKETİCİ DAVRANIŞI.....	17
4.3.1. Tüketim Nedir?.....	17
4.3.2. Tüketici Kimdir?.....	17

4.3.3.	Spor Tüketicisi Kimdir?	18
4.3.3.1.	Katılımcılar	18
4.3.3.2.	Seyirciler	18
4.3.3.2.1.	Stadyum Tüketimi	19
4.3.3.2.2.	Televizyon Tüketimi	19
4.3.3.2.3.	Ortak ve İlgi Tüketimi	19
4.3.4.	Tüketici Davranışı Kavramı	19
4.3.5.	Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı	19
4.3.5.1.	Müsabakaya Katılım	20
4.3.5.2.	Lisanslı Ürün Tüketimi	20
4.3.5.3.	Medya Tüketimi	20
4.3.5.4.	Ağızdan Ağıza İletişim	21
4.3.6.	Tüketici Davranışı ve Kişilik İlişkisi	21
4.3.7.	Tüketici Davranışı ve Duygu İlişkisi	22
4.4.	SPORDA TARAFTARLIK	23
4.4.1.	Geçici Taraftar	23
4.4.2.	Yerel Taraftar	23
4.4.3.	Sadık Taraftar	23
4.4.4.	Fanatik Taraftar	24
4.4.5.	Kötü Fonksiyonlu Taraftar	24
4.5.	BAĞLILIK	24
4.6.	ÖZDEŞLEŞME	24
4.7.	MOTİVASYON	25
4.7.1.	Yaklaşma ve Kaçınma Motivasyonu	25
4.8.	PSİKOFİZYOLOJİK DEĞİŞKENLER	26
4.8.1.	Otonom Sinir Sistemi	26
4.8.1.1.	Sempatik Sinir Sistemi	26
4.8.1.2.	Parasempatik Sinir Sistemi	27
4.8.2.	Kalp Atım Hızı ve Değişkenliği	27
4.8.2.1.	Zaman Bağımlı Yöntem	28
4.8.2.2.	Frekansa Bağımlı Yöntem	28
4.8.3.	Elektrodermal Aktivite	29
5.	GEREÇ ve YÖNTEM	30

5.1.	ARAŞTIRMANIN TÜRÜ	30
5.2.	VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	30
5.2.1.	Beş Faktör Kişilik Envanteri – Kısa Form.....	30
5.2.2.	Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği.....	31
5.2.3.	Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği.....	31
5.2.4.	Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği.....	32
5.2.5.	Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği	32
5.2.6.	Nexus 10	32
5.2.7.	BioTrace.....	33
5.2.8.	SuperLab Version 5.0.....	34
5.2.9.	Cedrus RB-730.....	34
5.3.	KULLANILAN YÖNTEM.....	35
5.4.	ARAŞTIRMANIN YERİ VE ZAMANI.....	38
5.5.	ARAŞTIRMANIN EVRENİ.....	38
5.6.	ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ.....	38
5.7.	SÜRE VE OLANAKLAR.....	38
5.8.	ETİK AÇIKLAMALAR	38
5.9.	VERİLERİN ANALİZİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ	39
5.10.	EK BİLGİ	39
6.	BULGULAR.....	40
7.	TARTIŞMA.....	82
8.	SONUÇ ve ÖNERİLER	95
9.	KAYNAKLAR	97
10.	EKLER.....	119
10.1.	EK 1. ENSTİTÜ TEZ KONUSU ONAY YAZISI.....	119
10.2.	EK 2. LABORATUVAR İZİN YAZISI.....	120
10.3.	EK 3.ETİK KURUL İZİN YAZISI	121
10.4.	EK 4. GÖNÜLLÜ OLUR FORMU (DENEY 1)	122
10.5.	EK 5. GÖNÜLLÜ OLUR FORMU (DENEY 2)	125
10.6.	EK 6. BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ENVANTERİ – KISA FORM.....	128
10.7.	EK 7. SHUTTE DUYGUSAL ZEKÂ ÖLÇEĞİ	130
10.8.	EK 8. FUTBOL TARAFTARI TÜKETİM DAVRANIŞI ÖLÇEĞİ	132
10.9.	EK 9. TAKIMA PSİKOLOJİK BAĞLILIK ÖLÇEĞİ.....	133

10.10. EK 10. SPOR TARAFTARI ÖZDEŞLEŞME ÖLÇEĞİ.....	134
11.ÖZGEÇMİŞ.....	135

KISALTMALAR VE SİMGELER

Ag/AgCl	: Gümüş/GümüşKlorür
DF	: Düşük Frekans
DF/YF	: Düşük Frekans/Yüksek Frekans
DZ	: Duygusal Zekâ
EDA	: Elektro Dermal Aktivite
EKG	: Elektrokardiyografi
FB	: Fenerbahçe
FTTÜKDÖ	: Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği
GS	: Galatasaray
GSR	: Galvanik Deri Yanıtı
KH	: Kalp Atım Hızı
KHD	: Kalp Atım Hızı Değişkenliği
Ms	: Milisaniye
OSS	: Otonom Sinir Sistemi
PSS	: Parasempatik Sinir Sistemi
SSS	: Sempatik Sinir Sistemi
STÖÖ	: Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği
TPBÖ	: Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği
YF	: Yüksek Frekans

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Tüm Katılımcıların İstirahat ve Deney Aşaması KHD Zaman Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Sonuçları.....	41
Tablo 2. Fenerbahçe Taraftarlarının İstirahat ve Deney Aşaması KHD Zaman Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Sonuçları.....	42
Tablo 3. Galatasaray Taraftarlarının İstirahat ve Deney Aşaması KHD Zaman Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Sonuçları.....	42
Tablo 4. Tüm Katılımcıların İstirahat ve Deney Aşaması KHD Zaman Parametreleri ve EDA İlişkili Örneklem T Testi Sonuçları.....	43
Tablo 5. Fenerbahçe Taraftarlarının İstirahat ve Deney Aşaması KHD Zaman Parametreleri ve EDA İlişkili Örneklem T Testi Sonuçları.....	44
Tablo 6. Galatasaray Taraftarlarının İstirahat ve Deney Aşaması KHD Zaman Parametreleri ve EDA İlişkili Örneklem T Testi Sonuçları.....	45
Tablo 7. Tüm Katılımcıların İstirahat ve Deney Aşaması KHD Frekans Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Sonuçları.....	46
Tablo 8. Fenerbahçe Taraftarlarının İstirahat ve Deney Aşaması KHD Frekans Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Sonuçları.....	47
Tablo 9. Galatasaray Taraftarlarının İstirahat ve Deney Aşaması KHD Frekans Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Sonuçları.....	48
Tablo 10. Tüm Katılımcıların Kişilik Özellikleri ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki.....	49
Tablo 11. Fenerbahçe Taraftarlarının Kişilik Özellikleri ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki.....	49
Tablo 12. Galatasaray Taraftarlarının Kişilik Özellikleri ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki.....	50
Tablo 13. Tüm Katılımcıların Kişilik Özellikleri ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki.....	50
Tablo 14. Fenerbahçe Taraftarlarının Kişilik Özellikleri ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki.....	51
Tablo 15. Galatasaray Taraftarlarının Kişilik Özellikleri ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki.....	51

Tablo 16. Tüm Katılımcıların Duygusal Zekâ ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki.....	52
Tablo 17. Fenerbahçe Taraftarlarının Duygusal Zekâ ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	53
Tablo 18. Galatasaray Taraftarlarının Duygusal Zekâ ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	53
Tablo 19. Tüm Katılımcıların Duygusal Zekâ ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	54
Tablo 20. Fenerbahçe Taraftarlarının Duygusal Zekâ ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	54
Tablo 21. Galatasaray Taraftarlarının Duygusal Zekâ ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	55
Tablo 22. Tüm Katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	55
Tablo 23. Fenerbahçe Taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	56
Tablo 24. Galatasaray Taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	56
Tablo 25. Tüm Katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki.....	57
Tablo 26. Fenerbahçe Taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki.....	57
Tablo 27. Galatasaray Taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki.....	58
Tablo 28. Tüm Katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki.....	58
Tablo 29. Fenerbahçe Taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki.....	59

Tablo 30. Galatasaray Taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki.....	60
Tablo 31. Tüm Katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	60
Tablo 32. Fenerbahçe Taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki.....	61
Tablo 33. Galatasaray Taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki.....	61
Tablo 34. Tüm Katılımcıların Tepki Sürelerinin Yüzde Değişiminin Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları.....	67
Tablo 35. Tüm Katılımcıların Kişilik Özellikleri ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki	67
Tablo 36. Fenerbahçe Taraftarlarının Kişilik Özellikleri ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki.....	68
Tablo 37. Galatasaray Taraftarlarının Kişilik Özellikleri ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki.....	68
Tablo 38. Tüm Katılımcıların Duygusal Zekâları ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki	69
Tablo 39. Fenerbahçe Taraftarlarının Duygusal Zekâları ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki	69
Tablo 40. Galatasaray Taraftarlarının Duygusal Zekâları ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki.....	70
Tablo 41. Tüm Katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki	70
Tablo 42. Fenerbahçe Taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki	71
Tablo 43. Galatasaray Taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki	71

Tablo 44. Tüm Katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki	72
Tablo 45. Fenerbahçe Taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki	72
Tablo 46. Galatasaray Taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki	73
Tablo 47. Tüm Katılımcıların Kişilik Özellikleri ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	73
Tablo 48. Fenerbahçe Taraftarlarının Kişilik Özellikleri ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	74
Tablo 49. Galatasaray Taraftarlarının Kişilik Özellikleri ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	74
Tablo 50. Tüm Katılımcıların Duygusal Zekâları ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	74
Tablo 51. Fenerbahçe Taraftarlarının Duygusal Zekâları ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	75
Tablo 52. Galatasaray Taraftarlarının Duygusal Zekâları ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	75
Tablo 53. Tüm Katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	76
Tablo 54. Fenerbahçe Taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	76
Tablo 55. Galatasaray Taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	76
Tablo 56. Tüm Katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	77
Tablo 57. Fenerbahçe Taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	77

Tablo 58. Galatasaray Taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki	78
Tablo 59. Tüm Katılımcıların Kişilik Özellikleri ile Deney Aşamasındaki KHD Zaman Parametreleri ve EDA Arasındaki İlişki	78
Tablo 60. Tüm Katılımcıların Kişilik Özellikleri ile Deney Aşamasındaki KHD Frekans Parametreleri Arasındaki İlişki	79
Tablo 61. Tüm Katılımcıların Duygusal Zekâ ile Deney Aşamasındaki KHD Zaman Parametreleri ve EDA Arasındaki İlişki	79
Tablo 62. Tüm Katılımcıların Duygusal Zekâ ile Deney Aşamasındaki KHD Frekans Parametreleri Arasındaki İlişki	79
Tablo 63. Tüm Katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile Deney Aşamasındaki KHD Zaman Parametreleri ve EDA Arasındaki İlişki	80
Tablo 64. Tüm Katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile Deney Aşamasındaki KHD Frekans Parametreleri Arasındaki İlişki ...	80
Tablo 65. Tüm Katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile Deney Aşamasındaki KHD Zaman Parametreleri ve EDA Arasındaki İlişki	81
Tablo 66. Tüm Katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile Deney Aşamasındaki KHD Frekans Parametreleri Arasındaki İlişki	81

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Tüm Katılımcıların İstirahat ve Deneş Aşaması KHD Zaman Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Ortalama Değerleri	40
Şekil 2. Fenerbahçe Taraftarlarının İstirahat ve Deneş Aşaması KHD Zaman Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Ortalama Değerleri	41
Şekil 3. Galatasaray Taraftarlarının İstirahat ve Deneş Aşaması KHD Zaman Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Ortalama Değerleri	42
Şekil 4. Tüm Katılımcıların İstirahat ve Deneş Aşaması KHD Zaman Parametreleri ve EDA İlişkili Örneklem T Testi Ortalama Değerleri	43
Şekil 5. Fenerbahçe Taraftarlarının İstirahat ve Deneş Aşaması KHD Zaman Parametreleri ve EDA İlişkili Örneklem T Testi Ortalama Değerleri	44
Şekil 6. Galatasaray Taraftarlarının İstirahat ve Deneş Aşaması KHD Zaman Parametreleri ve EDA İlişkili Örneklem T Testi Ortalama Değerleri	45
Şekil 7. Tüm Katılımcıların İstirahat ve Deneş Aşaması Ortalama KHD Frekans Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Ortalama Değerleri	46
Şekil 8. Fenerbahçe Taraftarlarının İstirahat ve Deneş Aşaması KHD Frekans Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Ortalama Değerleri	47
Şekil 9. Galatasaray Taraftarlarının İstirahat ve Deneş Aşaması KHD Frekans Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Ortalama Değerleri	48
Şekil 10. Basit Tepki Zamanı Ortalamaları (Ms).....	63
Şekil 11. Tepki Zamanı Ortalamaları (Ms)	63
Şekil 12. Tepki Zamanı Ortalamalarının, Basit Tepki Zamanı Ortalamalarına Göre Yüzde (%) Değişimi.....	64
Şekil 13. Doğru Tepki Sayısı Ortalamaları	65
Şekil 14. Fenerbahçe Taraftarlarının Tepki Zamanları Arasındaki Değişim (Ms)	65
Şekil 15. Galatasaray Taraftarlarının Tepki Zamanları Arasındaki Değişim (Ms)....	66

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1. Nexus 10 Ölçüm Cihazı.....	33
Resim 2. BioTrace.....	33
Resim 3. SuperLab.....	34
Resim 4. Cedrus RB-730.....	34

1.ÖZET

Taraftarların Spor Kulüplerinin Lisanslı Ürünlerine Yönelik Psikofizyolojik Tepkilerini Anlamada Kişilik, Duygusal Zekâ, Tüketim Davranışı ve Takım Bağlılığının Rolü

Öğrencinin Adı Soyadı: Tuncay ÖKTEM

Danışmanı: Doç. Dr. Serdar TOK

Anabilim Dalı: Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Amaç: Bu çalışmanın birinci amacı, duygusal bir durum oluşturarak taraftarlarda gerçekleşen psikofizyolojik etkiler ile kişilik özellikleri, duygusal zekâ, tüketim davranışı ve takım bağlılığı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışmanın ikinci amacı ise taraftarlar tarafından uyaranlara verilen tepki hızlarını, doğru tepkilerini incelemek ve verilen bu tepki hızları, doğru tepkiler ile taraftarların kişilik özellikleri, duygusal zekâ, tüketim davranışı ve takım bağlılığı arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Gereç ve Yöntem: Araştırmaya, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde eğitim görmekte olan 18 ile 30 yaşları arasında 33 kadın 97 erkek toplam 130 kişi dâhil edilmiştir. Kişilik özellikleri, duygusal zekâ, futbol taraftarı tüketim davranışı, takıma psikolojik bağlılık ve spor taraftarı özdeşleşme ölçeği katılımcılara deney öncesi uygulanmıştır. Deney 1’de 5 dakika, deney 2’de 4 dakika 30 saniye istirahat ve deney aşamasında Nexus-10 cihazı ile kalp atım hızı değişkenliği ve elektro dermal aktivite ölçümleri alınmıştır. Deney 2’deki doğru tepki ve tepki hızı ölçümleri SuperLab Version5 ve Cedrus RB730 ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler SPSS 21 paket programı ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Galatasaray taraftarlarında kişilik özelliklerinden dışadönüklük ile DF/YF yüzde değişimi ($r: .353$ $p<0.05$) arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Fenerbahçe taraftarlarında gelişime açıklık kişilik özelliği ile deney Fenerbahçe tepki zamanı ($r: -.354$ $p<0.05$) arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır.

Sonuçlar: Dışadönüklük kişilik özelliğinin olumsuz uyaranların ortaya çıkardığı stresi baskılayamadığı sonucuna varılmıştır. Gelişime açıklık kişilik özelliğinin tepki sürelerini kısalttığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Lisanslı Spor Kulübü Ürünü, Kişilik, Duygusal zekâ, Tüketim, Bağlılık, Kalp atım hızı değişkenliği, Tepki.

2.ABSTRACT

The Role of Personality, Emotional Intelligence, Consumption Behavior and Team Loyalty on Understanding Psychophysiologic Reactions of Sports Fan For Licensed Products of Sports Teams

Student Name Surname: Tuncay ÖKTEM

Supervisor: Doc. Dr. Serdar TOK

Department: Physical Education and Sports Department

Objective: First purpose of this study is to analyze the relationship between psychophysiological effects generated in fans by creating an emotional state and personal characteristics, emotional intelligence, consumption behaviour and team loyalty. Secondary purpose is to analyze the speed of response given by fans to stimulants and analyze the relationship between those response time and personal traits, emotional intelligence, consumption behaviour and team loyalty.

Materials and Methods: 130 university students (33 females, 97 males) between the ages of 18 and 30 participated in this study, from Manisa Celal Bayar University Sport Science Faculty. Personal traits, emotional intelligence, fans' consumption behaviour, team loyalty and sports fans identification scale were applied to participants before the experiment. For Experiment 1, 5 minutes rest and experiment, for Experiment 2, 4 minutes 30 seconds rest and experiment was applied. And during the rest and experiment, heart rate variability and electro dermal activity measurements were taken by Nexus-10 device. For Experiment 2, correct response and reaction time measurements were done by using SuperLab Version5 and Cedrus RB-730. Obtained data were analyzed by using SPSS 21 packaged software.

Findings: There is a significant and positive relationship between extroversion and DF/YF percentage change ($r: .353$ $p<0.05$) in Galatasaray team fans. There is a significant and negative relationship between openness to experience and reaction time ($r: -.354$ $p<0.05$) in Fenerbahçe team fans.

Results: It was concluded that extroversion personality trait can not repress stress which appears by negative stimulants. Openness to experience personality trait makes reaction period shorter.

Key Words: Licensed sport team merchandise, Personality, Emotional intelligence, Consumption, Loyalty, Heart rate variability, Reaction.

3. GİRİŞ

Yapısı itibariyle spor, birey olarak veya grup halinde gerçekleştirilen, kendi içinde günden güne değişim geçiren ve gelişim kaydeden kurallara sahip, yarışma ruhunu içeren, insanın ruhen, bedenen ve sosyal açıdan gelişmesine katkıda bulunarak toplumların gelişiminde rolü olan bir olgudur (Aksoy ve Ark. 2012; Orçun ve Demirtaş 2015). Günümüzde spor, insanların yaşamının önemli bir parçası haline gelen değerli bir faaliyet olarak kabul edilmektedir (Wann ve Ark. 2001). Spor alanı içerisinde ise futbol, günümüzde muazzam bir küresel etkiye sahip olan bir spor dalıdır.

Yapılan araştırmalar, futbolun endüstriyel bir niteliğe bürünmesiyle, futbol kulüplerinin birer ekonomik organizasyonlar haline dönüştüğünü göstermektedir (Akşar 2005). Yeni stadyumlar, yayın ağlarının gelişimi, yeni materyaller, teknik ekibin başarısı, hızlı bir şekilde farklılaşan taraftar gereksinimleri ve popüler oyuncuların transferleri, kupalar ve ticari ürünler de dâhil olmak üzere beklentiler futbol endüstrisini çekici hale, futbolu ise dünyanın en bilinen spor dalı haline getiriyor (Şener ve Karapolatgil 2015). Futbolun bugün toplumdaki önemi ve ekonomiye olan etkisi göz önünde bulundurulduğunda (Gasquez ve Royuela 2016) yalnızca bir spor oyunu olarak değil, küresel spor endüstrisinin önemli bir parçası haline geldiği görülmektedir (Sakinç ve Ark. 2017). Futbolun önemi o kadar büyük ki, bir kalkınma göstergesi olarak bile kullanılabilir (Gasquez ve Royuela 2014). Futbolun bu kadar büyük ve küresel bir güç haline gelmesinde rol oynayan en önemli faktörün “taraftar” olduğu söylenebilir.

Taraftar, sporcuların temsil ettikleri değerlere bağlanan, spor kulüplerinin faaliyetlerini maddi ve manevi olarak destekleyen kimse anlamına gelmektedir (Şahin 2003; Aytaç 2009). Taraftarların davranışı aniden ve aynı hızda oluşan bir eylem değildir. Birtakım psikolojik faktörlerden etkilenmesi kaçınılmazdır. Taraftar davranışlarını etkileyen psikolojik faktörlerden biri de duygulardır. Bu konu taraftar davranışının kişisel boyutta anlaşılması için gereklidir.

Davis (1997) duyguyu, iç ve dış uyaranlar tarafından harekete geçirilen, davranışsal tepkilere neden olan bilinç düzeyinde hislerin hoşluğu veya hoşnutsuzluğu şeklinde tanımlamıştır. Duyguların bireylerin düşüncelerinde, kararlarında ve eylemlerinde etkileri olduğu bilinmektedir (Izard 2009). Spor karşılaşması izleme ile insan duyguları arasında güçlü bir ilişki vardır. Spor karşılaşması esnasında çok çeşitli türden duygular ortaya çıkar ve yaşanır. Buna dayanarak taraftarlar, duygusal ve bunu izleyen davranışsal tepkiler gösterirler. Bu duygular en olumlu uçtan en olumsuzu kadar değişiklik gösterebilir (coşku, hüzün gibi). Bu duygu yoğunluğu ve çeşitliliğini ölçmek ve anlamak taraftarlıkla ilgili çalışmalarda yardımcı olabilir. Bu duygu değişiklikleri bireylerin kişilik özellikleriyle ilgilidir. Kişilik ile duygu arasında bir ilişki söz konusudur.

Alan yazında kişilik ve duygu arasında ciddi bir ilişki olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur. Duygusal tutarsızlık kişilik özelliğinin negatif duygularla, dışadönüklük kişilik özelliğinin ise pozitif duygularla ilişkili olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Tellegen 1985; Larsen ve Ketelaar 1991; McCrea ve Costa 1991; Watson ve Clark 1992; Izard ve Ark. 1993; Gross ve Ark. 1998).

Duyguların aynı zamanda zekâ ile ilişkili olduğu bilinmektedir. Bir his ve bu hisse özgü belirli düşünceler, psikolojik ve biyolojik haller ve bir dizi hareket eğilimi olarak tanımlanan duygu ile öğrenme ve problem çözme için gerekli tüm yetenekleri içeren zekâ kavramlarının birbirinden bağımsız olmadığı, bir bütün halinde ele alınması gerektiği görüşüne alan yazında son yıllarda sıklıkla rastlanmaktadır (Morgan 1999; Damasio 1999; Goleman 2007; Üngür 2013).

Duygular, tüketimin merkezindedir (Leone ve Ark. 2005) ve tüketicinin bilgi işleme sürecini, karar sürecini, davranışlarını, alışveriş davranışını ve alışveriş sonrası davranışını etkiler (Kidwell ve Ark. 2011). Tüketicilerin davranışlarındaki temel nedenlerinden biridir (Machleit ve Eroğlu 2000).

Taraftarların duygularını incelemek için gayret gösterilmiş olmasına rağmen, taraftarların destekledikleri takımlarla ilişkili uyaranların yarattığı duygusal durumların taraftarlarda meydana getirdiği etkiler hakkında çok az şey bilinmektedir. Alan yazın incelendiğinde, taraftar davranışlarını psikofizyolojik ve tepkisel bağlamda inceleyen az sayıda çalışma olduğu görülmektedir. Duyguların taraftarları

nasıl etkilediğini araştırarak, taraftar ve takım arasındaki duygusal ilişkiye ayrıntılı bir şekilde bakılacağı ve bu bağlamda kişiliğin, duygusal zekânın, tüketim davranışının ve takım bağlılığının psikofizyolojik değişkenlerle ilişkilendirilmesinin taraftarları anlamada yardımcı olacağı düşünülmektedir.

3.1.ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın birinci amacı, duygusal bir durum oluşturarak taraftarlarda gerçekleşen psikofizyolojik etkiler ile kişilik özellikleri, duygusal zekâ, tüketim davranışı ve takım bağlılığı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışmanın ikinci amacı ise taraftarlar tarafından uyaranlara verilen tepki hızlarını, doğru tepkileri incelemek ve verilen bu tepki hızları, doğru tepkiler ile taraftarların kişilik özellikleri, duygusal zekâ, tüketim davranışı ve takım bağlılığı arasındaki ilişkiyi incelemektir.

3.2.ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Taraftarların takımlarıyla ilgili görsel-işitsel uyaranlarla karşılaştıklarında ortaya çıkan psikofizyolojik tepkilerinin ve görsel uyaranlara verilen tepkilerinin hızları, doğrulukları incelenerek, onların kişilik özellikleri, duygusal zekâları, tüketim davranışları ve bağlılıkları ile ilişkilerinin saptanmasıyla alan yazınının genişletilmesine katkıda bulunulması anlamında önem arz etmektedir.

3.3.ARAŞTIRMANIN HİPOTEZLERİ

Hipotez 1: Katılımcıların kişilik özellikleri ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 1a: Fenerbahçe taraftarlarının kişilik özellikleri ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 1b: Galatasaray taraftarlarının kişilik özellikleri ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 2: Katılımcıların kişilik özellikleri ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 2a: Fenerbahçe taraftarlarının kişilik özellikleri ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 2b: Galatasaray taraftarlarının kişilik özellikleri ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 3: Katılımcıların duygusal zekâları ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 3a: Fenerbahçe taraftarlarının duygusal zekâları ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 3b: Galatasaray taraftarlarının duygusal zekâları ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 4: Katılımcıların duygusal zekâları ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 4a: Fenerbahçe taraftarlarının duygusal zekâları ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 4b: Galatasaray taraftarlarının duygusal zekâları ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 5: Katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 5a: Fenerbahçe taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 5b: Galatasaray taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 6: Katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 6a: Fenerbahçe taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 6b: Galatasaray taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 7: Katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 7a: Fenerbahçe taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 7b: Galatasaray taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 8: Katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 8a: Fenerbahçe taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 8b: Galatasaray taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 9: Fenerbahçe taraftarlarının, Fenerbahçe görsel uyarılarına verdikleri tepki ortalamaları, diğer görsel uyarılara verilen tepki ortalamalarından anlamlı olarak daha düşüktür.

Hipotez 10: Galatasaray taraftarlarının, Galatasaray görsel uyarılara verdikleri tepki ortalamaları, diğer görsel uyarılara verilen tepki ortalamalarından anlamlı olarak daha düşüktür.

Hipotez 11: Katılımcıların kişilik özellikleri ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 11a: Fenerbahçe taraftarlarının kişilik özellikleri ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 11b: Galatasaray taraftarlarının kişilik özellikleri ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 12: Katılımcıların duygusal zekâları ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 12a: Fenerbahçe taraftarlarının duygusal zekâları ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 12b: Galatasaray taraftarlarının duygusal zekâları ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 13: Katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hipotez 13a: Fenerbahçe taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hipotez 13b: Galatasaray taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hipotez 14: Katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hipotez 14a: Fenerbahçe taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hipotez 14b: Galatasaray taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hipotez 15: Katılımcıların kişilik özellikleri ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 15a: Fenerbahçe taraftarlarının kişilik özellikleri ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 15b: Galatasaray taraftarlarının kişilik özellikleri ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 16: Katılımcıların duygusal zekâları ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 16a: Fenerbahçe taraftarlarının duygusal zekâları ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 16b: Galatasaray taraftarlarının duygusal zekâları ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 17: Katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hipotez 17a: Fenerbahçe taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hipotez 17b: Galatasaray taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hipotez 18: Katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hipotez 18a: Fenerbahçe taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Hipotez 18b: Galatasaray taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

3.4.ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan, 18-30 yaş aralığındaki Fenerbahçe ve Galatasaray spor kulüplerinin taraftarı olan öğrenciler ile sınırlıdır.

Araştırma, 2017-2018 öğretim yılı güz ve bahar dönemleri ile sınırlıdır.

3.5.VARSAYIMLAR

-Bu çalışmada uygulanan yöntemin amaca uygun olduğu varsayılmıştır.

-Seçilen örneklem grubunun araştırmanın evrenini temsil eder nitelikte olduğu varsayılmıştır.

-Veri toplamak amacıyla kullanılan ölçekler geçerli ve güvenilirlerdir.

-Örneklem grubunu oluşturan öğrenciler Schutte Duygusal Zekâ Ölçeğinin, Beş Faktör Kişilik Envanterinin, Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeğinin, Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeğinin ve Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeğinin maddelerini içtenlikle cevaplamışlardır.

-Çalışmayı homojen kılmak için tüm deneyler benzer koşullarda yapılmıştır.

4. GENEL BİLGİLER

4.1.KİŞİLİK

4.1.1. Kişiliğin Tanımı

Günümüze kadar kişilik ile ilgili alanyazında birçok farklı tanım yapılmıştır. Bunlara kısaca değinilecek olursa:

Kişilik, Latince'deki "persona" kelimesine dayanmaktadır. Persona kelimesinin gerçek anlamı, Latince, tiyatro oyuncularında kullanılan "maske"dir. Sahne ile seyirciler arasındaki mesafenin fazla olmasından ötürü oyuncunun yaptığı role uygun yüz mimikleri görünmeyeceği için bu teknik seçilmiştir (Zel 2011). İlerleyen zamanla beraber toplumda hem kişi hem de rolü anlamına gelecek şekilde kullanılmaya başlanmıştır (Luthans 1992). Bu teknik aracılığıyla persona kelimesiyle, kişiler arasındaki farklılıklar anlatılmak istenmiştir (Zel 2011).

TDK'nın (2018) yapmış olduğu tanıma göre kişilik, bir kişiye özgü belirgin özellik, ruhsal ve manevi niteliklerinin toplamı olarak tanımlanmaktadır (tdk.gov.tr 12.03.2018). Bovee ve arkadaşları (1995) tarafından; bireyin türlü durumlara verdiği tutarlı tepki, Johnson (1997) tarafından; bireyi diğer bireylerden ayıran davranışları, duyguları ve düşünceleri, Cüceloğlu'na (1991) göre; bireyin iç ve dış çevresiyle kurduğu, diğer bireylerden ayırt edici, tutarlı ve yapılaşmış bir ilişki biçimi (Zel 2011), Feldman (2003) tarafından; insanları birbirinden ayıran temel farklılıkların toplamı, Lee (2007) tarafından; herhangi bir fikir, olay veya diğer kişilerin davranışları sonucunda gösterilen sabit tepki ile ortaya çıkan karakteristikler, Kinicki ve Kreitner (2003) tarafından; kişilerin kendilerine özgü geliştirdikleri düşünme ve davranışlarının eşsiz, özgün ve biricik tarzları, Funder (2001) tarafından; bireyin duygusal, düşünsel, davranışsal yapısı ve bu yapıların ardında saklanan veya saklanmayan psikolojik mekanizmaların bütünü, Allport'a göre ise; kişilerin karakteristik düşüncesini ve davranışını belirleyen psiko-fizik sistemlerin dinamik bir organizasyonu (Robbins ve Judge 2009), James ve Mazerolle (2002)'in yaklaşımına göre; bireylerin çevrelerine karşı duygusal ve davranışsal tepkilerini şekil veren, dinamik zihinsel yapılanmalar ve koordineli zihinsel süreçler (Jia 2008), Cattel ve Butcher'a (1968) göre; bireyin karşısına çıkan bir durumda nasıl tepki vereceğinin

tahmin edilmesini sağlayan özellikler bütünü (Pang 2008), Özkalp ve Kırel'e (2001) göre bireyin belirgin, tutarlı olan ve değişmeyen özelliklerinin tamamı, Burger'e (2010) göre bireysel olarak ortaya çıkan tutarlı davranış kalıpları ve içsel süreçler olarak tanımlanmıştır.

4.1.2. Kişilik Özellikleri

Kişilik özellikleri, bir insanı diğer insanlardan farklılaştırır (Özsoy ve Yıldız 2013). Robbins ve Judge (2013), bir bireyin davranışını tanımlayan sürekli özellikler olarak tanımlamıştır. Her bireyin kendine özgü özellikleri yine kendine özgü sergileme biçimi ile dışarı yansıtılmakta ve bu durum da bireylerin kişilik özelliklerinin birbirinden farklı olduğunun anlaşılmasını sağlamaktadır (Erbaşlar 2015).

Kişilik ile ilgili bilgiler doğrultusunda kişilik kavramının taşıdığı bazı özellikleri şu şekilde sıralamak mümkündür (Zel 2011):

1. Kişilik doğuştan gelen ve sonradan kazanılan eğilimlerin bütününden oluşmaktadır.
2. Kişilik edinilen bu eğilimlerin düzenlenmesidir.
3. Her bireyin kişisel özelliğini diğerinden ayıran birtakım farklılıklar mevcuttur.
4. Kişilik, bireylerin yönelimlerini çevreye uydurur. Yani aynı birey farklı çevresel koşullarda farklı davranışlar ve tutumlar sergileyebilir (sosyal uyum).
5. Her kişiliğin doğuştan kazanılmış bir karakteri vardır ve karakter kişiliğin vazgeçilmez bir faktörüdür.
6. Kişilik, davranışlara yön verir ve davranışları idare eder.
7. Kişilik, bireysel dengenin ürünüdür. Kişilik, bireyin normal zihinsel dengesinin bir sonucudur. Birey ne ölçüde zihinsel dengeye sahipse, o ölçüde normal bir kişilik oluşturacak veya normal kişiliğe sahip olacaktır.

Erkuş ve Tabak (2009)'a göre Her bireyin kişiliği, onu diğerlerinden farklı kılan özelliklerden oluşmaktadır ve insanın bütün yaşamını etkilemektedir. Bu özellikler kişinin kendisini tanıyarak çevresine uyum sağlamasına ve toplumsal yaşamda kendisine bir yer edinmesine yardımcı olmaktadır. Bu nedenle, bireylerin aynı

olaylar karşısında farklı algılamalar veya çözümler geliştirmelerinin temel sebebi sahip olduğu kişilik özellikleridir (Akt. Merdan 2011).

Araştırmacılar, kişilik özelliklerinin boyutu konusunda tam bir orta noktada buluşamamakla birlikte, kişilik özelliklerinin sınıflandırılması bağlamından beş faktör kişilik modeli üzerinde ortak bir fikir noktasına ulaştıkları görülmektedir (Somer ve Ark. 2011; Doğan 2016).

4.1.3. Beş Faktör (Beş büyük) Kişilik Modeli

Kişilik özellikleriyle ilgili alanyazında pek çok yaklaşım bulunmasına karşın bu yaklaşımların içinde son yıllarda en çok kabul gören yaklaşım beş faktör kişilik modelidir (Bolton ve Ark. 2010). Bu modelle ilgili çalışmalar 70 yıla yakın bir geçmişe sahiptir ve son yıllarda farklı dil gruplarına uygulanan çalışmalarla da desteklenmiştir (Somer ve Ark. 2002). Bu model, kişilik özelliklerinin merkezi teoridir (McCabe ve Ark. 2013) ve araştırmacılara kişilik özellikleri ile ilgili genel bir dil takdim etmektedir (Jia 2008). Başka bir yorumda ise, evrensel kişilik özelliklerinin, aşamalı bir sınıflandırması olarak değerlendirilmiştir (McCrae ve Costa 2006).

Bu modelin, kişiliğin temel boyutlarını temsil ettiği düşüncesi, dört sebebe ve kanıta dayanmaktadır (Costa ve McCrae 1992):

- Beş faktör, davranış kalıplarını açık bir şekilde gösteren temayülleri ifade etmektedir.
- Her bir faktör ile bağlantılı olan özellikler, her dilde ve çeşitli kişilik sistemlerinde vardır.
- Faktörler, farklı kültürlerde farklı şekillerde ifade edilmiş olsa da farklı cinsiyet, ırk, yaş ve dil gruplarında karşılık bulmaktadır.
- Kalıtsallık delili, tüm faktörlerin bazı biyolojik altyapılara sahip olduğunu öne sürmektedir.

McCrae ve Costa'nın (2003) faktör analizi çalışmaları neticesinde ortaya çıkardıkları beş temel kişilik özelliği, dışadönüklük, yumuşak başlılık, özdenetim, duygusal tutarsızlık ve deneyime açıklıktır (Yazgan İnanç ve Yerlikaya 2012). Bu beş faktör ana faktörlerdir. Her bir faktör geniş çapta çalışılmıştır, her biri birçok

davranışla ilişkilendirilmiştir (Cloninger 2004). Birçok araştırmacı, bu beş faktörün, kişiliğin en büyük yönlerini yansıttığı ve bu temelde ileriye dönük araştırmalar yapılması gerektiği konusunda ortak kanaate varmışlardır (Cloninger 2004). Beş faktöre değinecek olursak;

4.1.3.1.Dışadönüklük

Dışadönüklük boyutu, bireylerin ilişkilerdeki rahatlık seviyelerini kapsar (Robbins ve Judge 2013). Bu boyutta, analiz sonucunda yüksek puan alanlar dışa dönük (extraversion); düşük puan alanlar ise içe dönük (intraversion) kişilik özelliğine sahip bireyler olarak kabul edilmektedir (Perry 2003). Bu kişilik özelliği baskınlık ve pasiflik olarak da düşünülebilir (Cloninger 2004). Dışadönük kişilik özelliğine sahip bireyler yüksek enerjili, çalışma ortamında dış uyarıcılardan çabuk etkilenen karakterlerdir. İçedönük kişilik özelliğine sahip bireyler ise konuşmayı sevmeyen, içine kapanık, çekingen ve bir hayli odaklanmış bireyler olarak kabul edilmektedir (Perry 2003). Ek olarak, insanlarla vakit geçirmeyi sevme ve sosyallik, liderlik, güç, hevesli olma, eğlenceyi sevme ve arkadaşça davranma benzeri özellikler de bu boyutu temsil etmektedirler (Somer 2002).

4.1.3.2.Yumuşak Başlılık

Yumuşak Başlılık boyutu, kişilerin insani tarafını vurgulayan (Digman 1990), sempatiklik, anlayışlılık, saygılılık ve samimiyet gibi özellikleri içermektedir (Morsünbül 2014). Yumuşak başlılık, diğer insanlara karşı şüpheli ve zıt olmaktan ziyade merhametli ve yardıma hazır olmaya eğilimli olmak şeklinde de tanımlanır (Patrick 2010). Bu kişilik boyutuna sahip insanlar, diğer insanlarla aralarında yaşanabilecek çatışmalardan kaçınan, çatışmaya girmiş olsa bile mevcut ilişkilerini sürdürme adına hemen çözüm arayışına giren kişilerdir (Sung ve Choi 2009). Bu boyuttan yüksek puan alan kişiler yardımsever, cömert, uysal, güvenilir, kabul edici ve iyi huylu insanlardır. Bu boyutun diğer ucunda ise çabuk kızan, cimri, başkalarından şüphe duyan, eleştirel söylemler kullanan ve düşmanca insanlar yer alır (Yazgan İnanç ve Yerlikaya 2012).

4.1.3.3.Öz Denetim / Sorumluluk

Bu boyut ise bireylerin ne kadar düzenli, kontrollü, disiplinli, organize ve başarı yönelimli olduğu ile ilişkilidir (McCrea ve Costa 2003; Yazgan İnanç ve Yerlikaya

2012). Azimli olma, güvenilir olma, başarı kazanma güdüsü, kuvvetli, dikkatli, temkinli, sorumluluğunun bilincinde, planlı ve programlı olma gibi özellikler bu boyutun içinde yer alır (Şenturan 2014). Costa ve arkadaşları (1991), bu faktörün hem ilerleten hem de ket vuran yönlerinin olduğuna değinmekte ve geçmiş zamanda bu faktörü tanımlamak için yön kavramını düşündüklerini ifade etmektedirler (Somer ve Ark. 2002). Bu boyut başarı isteği, dürtü kontrolü gibi de düşünülebilir (Cloninger 2004). Yüksek puan alan bireyler, düzenli, güvenilir ve azimlidir (Robbins ve Judge 2013). Bu boyutta düşük puan alanlar dikkati kolay dağılan, düzensiz ve güvenilirmez kişilerdir (Robbins ve Judge 2013).

4.1.3.4.Duygusal Tutarsızlık

Bu boyut nevrozizm olarak da adlandırılmakta olup, çeşitli araştırmalarda endişeli, güvensiz, kendisiyle uğraşan, sinirli, kaygılı gibi özelliklerle tanımlanmaktadır (Somer ve Ark. 2002). Duygusal tutarsızlık boyutunda yüksek puan alan bireyler kaygılı, güvensiz, kendine acıyan duygusal kimselerdir ve stresle ilişkili ruhsal rahatsızlıklara daha yatkındırlar (McCrea ve Costa 2003; Yazgan İnanç ve Yerlikaya 2012). Bu kişiler duygusal tutarsızlık boyutunda düşük puan alan bireylere oranla günlük olaylar karşısında daha sık stres yaşarlar (McCrea ve Costa 2003; Yazgan İnanç ve Yerlikaya 2012). Duygusal tutarsızlık boyutundan düşük puan alan bireylerin ise duygusal olarak dengeli, rahat, kolay kolay öfkelenmeyen, stresli durumlarda sakin kalabilen, kendine olan güvenleri yüksek ve olumlu duygular yaşamaya yönelimli bireyler olduğu ifade edilmektedir (Costa ve McCrae, 1995; Somer ve ark. 2002).

4.1.3.5.Gelişime Açıklık

Beşinci boyut araştırmacıların üzerinde en az görüş birliğine vardıkları boyuttur (Somer ve Ark. 2002). Bazı araştırmacılar tarafından kültür, zekâ, hayal gücü (Cloninger 2004), diğer bazı araştırmacılarca da deneyime açıklık olarak adlandırılmıştır (Somer ve Ark. 2002). Bu boyut, yeniliğe ilgi ve yeniliklere çekilme derecesini ifade eder (Robbins ve Judge 2013). Gelişime açıklık boyutu insanları, alışkanlıklara bağlı olma ve yeni deneyimlere açık olma sürekliliği üzerinde bir noktada konumlandırır. Devamlı bir şekilde farklı deneyimler arayışında olan insanlar deneyime açıklık boyutundan yüksek puan alacaklardır (McCrea ve Costa 2003; Yazgan İnanç ve Yerlikaya 2012). Bu kişiler bağımsız düşüncelere sahip

kişilerdir ve geleneksel değerleri sorgulama eğilimleri yüksektir. Düşük puan alan insanlar ise belirli bir yaşam tarzını sürdürmeye eğilimli ve geleneksel değerleri korumayı önemseyen, yeni şeyleri, insanları tecrübe etmektense alışık oldukları şeyleri, insanları ve deneyimleri seçen kimselerdir (McCrea ve Costa 2003; Yazgan İnanç ve Yerlikaya 2012).

Bu beş faktör ana faktörlerdir. Her bir faktör geniş çapta çalışılmıştır, her biri birçok davranışla ilişkilendirilmiştir. Bir insanın bu beş faktördeki durumu bilinirse, o kişinin kişiliği hakkında açık bir görüş sahibi olunur. Yine de bir insanın karşılaşılabileceği her durumda nasıl hareket edeceği tam olarak tahmin edilemez (Cloninger 2004).

4.1.3.6. Kişilik ve Duygu

Psikoloji yazınında kişilik özellikleri ile duygusal durumların bağlantısını bulma çabaları her zaman ilgi çeken bir konu olmuştur (Larsen ve Ketelaar 1991; Rusting ve Larsen 1997). Özellikle, kişilik özelliklerinden duygusal tutarsızlık ve dışadönüklük kişilik özellikleri ile duygu arasındaki ilişki incelenmiştir.

Geleneksel olarak, duygusal tutarsızlık stres eğilimi olarak, dışadönüklük ise aktif olma veya sosyal olma eğilimi olarak tanımlanır (Costa ve McCrea 1991). Alan yazında duygusal tutarsızlık kişilik özelliğinin negatif duygularla, dışadönüklük kişilik özelliğinin ise pozitif duygularla ilişkili olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Tellegen 1985; Larsen ve Ketelaar 1991; McCrea ve Costa 1991; Watson ve Clark 1992; Izard ve Ark. 1993; Gross ve Ark. 1998). Buradan yola çıkarak olumlu ve olumsuz duygular yaşama eğiliminin, bu kişilik özelliklerinin birer parçası olduğu (Carver ve Ark. 2000) ve her insanın olumlu ve olumsuz duyguları yaşama deneyiminin birbirinden farklı olduğu (Revelle ve Scherer 2009) düşünülebilir.

4.2. DUYGU VE DUYGUSAL ZEKÂ KAVRAMI

4.2.1. Duygu Kavramı

Duygu kavramıyla ilgili olarak alanyazında yapılmış birçok tanım bulunmaktadır. Bu tanımlardan bazılarını değinilecek olursa;

Duygu; algılama, bilinç / farkındalık, psikolojik tepkiler ve benzeri psikolojik alt sistemlerin uyumlu çalışmasını sağlayan içsel bir olaydır (Yaylacı 2006). Basit ya da karmaşık zihinsel değerlendirme süreci ile bu sürece yönelik verilen ve duygusal bir beden haliyle sonuçlanan fakat beynin kendisine yönelik olarak da ek zihinsel değişikliklerle sonuçlanan yönlendirici tepkilerinin bileşimidir (Damasio 1999). Mayer ve Salovey (1990); bireyin psikolojik tepkileri, bilişi, şuuru, farkındalığı gibi psikolojik alt sistemlerin çoğunu koordine eden içsel olaylar, Feldman (1996); mutluluk, umutsuzluk ve hüznün gibi genelde hem fizyolojik hem de bilişsel tabanları olan ve davranışları etkileyen faktörler, Nettelbeck ve Wilson (2005); bireyin iç dünyasında tecrübe ettiği tüm süreçler ve bu süreçlerin ana kaynağı, Goleman (2010); bir his ve bu hisse özgü belirli düşünceler, psikolojik ve biyolojik haller ve bir dizi hareket eğilimi, Budak (2009); bireysel olarak yaşanan bir durumun dışa vurumu olan gözlenebilir bir davranış yapısı, Davis (1997); iç ve dış uyaranlar tarafından harekete geçirilen, davranışsal tepkilere neden olan, bilinç düzeyinde hislerin hoşnutluğu veya hoşnutsuzluğu, Mayer ve arkadaşları (2000); fizyolojik tepkiler, idrak etme ve bilinçli farkındalık durumlarını içine alan pek çok psikolojik alt sistemleri eşgüdümleyen içsel olaylar olarak tanımlamaktadır.

Duygular enerjinin, etkinliğin ve bilginin içsel kaynağı olarak görülmektedir. Doğuştan ne iyi ne de kötüdürler; dönüşüm, üretilen enerji ve bilgiye dayanarak yapılanlardan ortaya çıkmaktadırlar (Cooper ve Sawaf 1997).

Duygu bin yıllarca zekâ alanının bir parçası olarak görülmedi, Roma ve Grek filozofları duygu öngörülemez, tahmin edilemez olduğu için rasyonel düşünceyle ilişkilendirmediler (Grewal ve Salovey 2005). Yirminci yüzyılın ortalarına dek duygu hakkında olumsuz bir kanı vardı, insanı yönettiği düşünülürdü. İnsan duygularını kontrol etmeli yoksa onların etkisi altında kalır diye düşünülürdü (Young 1936; Schaffer ve Ark. 1940; Izard ve Buechler 1980; Izard 1991). Günümüze doğru bu kanı değişti ve duyguların insanın hedeflerini oluşturmada olumlu bir etkisi olduğu düşünölmeye başlandı (Izard ve Buechler 1980; Izard 1991).

4.2.2. Zekâ Kavramı

Zekâ, tanımı en zor yapılabilecek olan kavramlar içerisinde kendisine yer bulmaktadır. Bu durum sebebiyle yüzyıllardır zekânın ne anlama geldiği konusu pek

çok insan tarafından tartışılmış ve zekâyla ilgili pekçok tanım yapılmıştır (Titrek 2010). Bu tanımlara değinilecek olursa;

Zekâ ile ilgili yapılan en eski tanımlardan bir tanesi Descartes tarafından yapılmıştır. Descartes yapmış olduğu tanıma göre zekâ, doğruyu ve yanlışını birbirinden ayırt edebilmektir (Mayer ve Salovey 1990). Zekâ genel olarak, öğrenme, anlama ve alışılmamış durumlarla baş edebilme yeteneği olarak tanımlanmıştır. Diğer taraftan zekâ, basit bilgiyi elde edip, onu yeni durumlarda kullanma yeteneğidir (Lam ve Kirby 2002). Gardner (2013); zekâyı, işleme kapasitesi, Balkış – Baymur (2014); bireyin etkileşim halinde olduğu çevresine uyumlu bir şekilde tepki verme yeteneği olarak, Kirby (2002); basit bilgiyi elde edip onu yeni durumlarda kullanma yeteneği, Sternberg (1997); çevreyi seçmek, biçimlendirmek ve çevreye uyum sağlamak için gereken zihinsel beceri, Yaylacı (2006); bilgiyi kazanma, kazanılan bu bilgiyi öğrenerek bireyin karşısına çıkan sorunları çözmeye olanak tanıyan bilişsel yetenekler bütünü, Budak (2009); kavrama, soyut düşünme, problem çözme, bildiklerini yeni durumlarda kullanma, muhakeme etme, belleme, geçmişte yaşadıklarından elde edilen bilgileri kullanma gibi zihinsel yetilerin bütünü olarak tanımlamaktadır.

4.2.3. Duygusal Zekâ

Duygu ve zekâ kavramları arasında var olan ilişkiyle ön plana çıkarılan duygusal zekâ, yaşam başarısı, bireysel mutluluk ve günlük hayatta karşılaşılan farklı durumlarda bireyler arası ilişkiler ve duygusal ahengin dikkatini üzerine çeken terimlerden biri olarak geçtiğimiz çeyrek asır içinde ortaya çıkmıştır (Fernandez – Berrrocal ve Desiree 2008). Resmi olarak duygusal zekâ terimini ilk kullanan Mayer ve Salovey (1990) olmuştur. Duygusal zekâ kavramı, Goleman (1995) tarafından yayımlanan kitap ile tanınır hale gelmiştir (Schutte ve Ark. 1998).

Duygusal zekâ; duyguları tam olarak anlama ve onları açık bir şekilde ifade etme, düşünceleri ortaya çıkarmak için duyguları kullanarak duygusal bilgileri anlama, duygusal ve entelektüel gelişimi sağlamak için duyguları tertip etme yeteneği olarak tanımlanabilir (Sternberg 1999). Kişinin çevresinden gelen baskılarla ve beklentilerle başarılı bir şekilde mücadele edebilmesinde kişiye destek olan, duygusal, bireysel ve sosyal yetkinlik ile beceri kapasitesinin bütün olarak tanımlanmaktadır (Bar-On 2005). Duygusal zekâ, bireyin kendisinin ve karşısındaki

bireylerin duygularını pozitif ve üretken bir davranışla etkili bir şekilde algılama, anlama, ifade etme ve kontrol etme kapasitesidir (Fuimano 2004; Göçet-Tekin 2014). Yaş ve zaman kavramlarına bağlı olmadan geliştirilebilen, insanların karşı karşıya kaldıkları problemleri çözmelerinde, tercih yapmalarında, karar vermelerinde, çevrelerinde var olan kişilerle iyi ilişkiler kurmalarında onlara yardımcı olan ve kullanıldıkça gelişim gösteren bir yetenekler dizisi olarak ifade edilmektedir (Sternberg 1999). Kısaca duygu ve zekânın karışımı olarak tanımlanabilir (Ciarrochi ve Ark. 2000; Doğan 2016).

Duygusal zekâ ile ilgili alan yazında pek çok çalışmaya rastlanmaktadır. Bazı araştırmacıların yapmış oldukları çalışmalardan şu sonuçlar çıkmıştır: Zorlu bir durum ile karşılaşıldığında, duygusal zekâ seviyesi yüksek kişiler, karar alma aşamasında karşılaşılan durumu hisleriyle anlarlar ve bunun sonucunda problemleri kendi içlerinde çözerler ve ayrıca diğer kişilerle iletişim halinde de karşılaşılan zorlu durumun üstesinden gelirler. Duygusal zekâ seviyesi düşük kişiler ise bunda daha az başarılıdır. Bu nedenle duygusal zekâ çok önemlidir (Head 2002; Bar-On ve Ark. 2004; Potter 2015).

4.3.SPORDA TÜKETİCİ DAVRANIŞI

4.3.1. Tüketim Nedir?

Bannock ve arkadaşları (2003); tüketimi, isteklerinin ve ihtiyaçlarının giderilmesi için belirli bir zaman içinde kaynakların kullanılması durumu olarak tasvir etmektedir (Öztürk 2013). Türk Dil Kurumunun (2018) yapmış olduğu tanıma göre; “üretilmiş veya yapılmış şeylerin kullanılıp harcanması” şeklinde tanımlanmıştır (tdk.gov.tr Erişim Tarihi: 19.03.2018). Tüketim, tüketicinin bir mal veya hizmeti satın aldıktan sonra tüketmesiyle elde edeceği mutluluk veya hazdır (Ertek 2005). Satın alma kararı sonucunda meydana gelen bir süreç ve bireysel bir tutum şeklinde de açıklanmaktadır (Erkan 1997).

4.3.2. Tüketici Kimdir?

Bireysel istekleri, arzu ve ihtiyaçları karşılamak için mal ve hizmet satın alan ya da satın alma gücü olan (Karabulut 1981; İslamoğlu 2008), tatmin edilecek ihtiyacı, harcayacak parası ve harcama isteği olan gerçek kişidir (Mucuk 2009). Bir ürünü kullanan veya tüketen kişiye veya örgütsel birime (Tek 1999), son kullanıcı olarak

mal ve hizmet satın alan kullanan kişiye tüketici adı verilir (Öztürk 2013). Türk Dil Kurumunun (2018) yapmış olduğu tanımında ise; “mal ve hizmetlerden faydalanan, satın alan, tüketen kişi” şeklinde ifade edilmiştir (tdk.gov.tr Erişim Tarihi:19.03.2018).

4.3.3. Spor Tüketicisi Kimdir?

Sporla ilişkilendirilmiş malları ve hizmetleri tüketen bireyler şeklinde tanımlanabilir (Öztürk 2013).

Sporla tüketiciler iki ana grup altında sınıflandırılmaktadır. Bunlar; spor yapmak için spor faaliyetine katılan kişiler ve sporu seyreden kişilerdir (Argan ve Katırcı 2015).

4.3.3.1.Katılımcılar

Spor yapmak amacıyla, her seviyedeki spor aktivitelerine katılım sağlayan kişiler olarak tanımlanabilen katılımcılar spor organizasyonlarında çok büyük bir öneme sahiptir. Spor katılımcıları farklı büyüklüklerdeki spor faaliyetlerine katılım sağlamaktadırlar. Herhangi bir spor etkinliğine amatör, profesyonel veya rekreasyon amaçlı katılım sağlayıp spor yapan bütün kişiler spor katılımcısı olarak görülmektedirler (Argan ve Katırcı 2015).

4.3.3.2.Seyirciler

Bu grupta yer alan kişiler sporu katılımcı olarak tüketmek yerine izleyici olarak yani izleyerek tüketirler. Spor ürünleri hem soyut hem de somut unsurları içerir. Örnek verilecek olursa spor ürünleri; lisans, logo, satış tutundurma paketleri, videolar, sponsorluk paketleri, yayınlar ve eğlence gibi pek çok şeyi içeren geniş bir yelpaze sunar. Spor pazarlaması yöneticileri, rekabet, takım, sporcu gibi somut etmenlerle ilişkili olarak estetik, stil, prestij ve fantezi gibi soyut etmenlerle sporun kendisi arasında bağlantı kurarak ürün geliştirebilirler. Bu ürünlere yönelik pazarlara televizyon tüketimi, stadyum, ortak ve ilgi tüketimi örnek olarak verilebilir (Argan ve Katırcı 2015).

4.3.3.2.1. Stadyum Tüketimi

Spor olayının gerçekleştiği yerdeki tüketimle alakalıdır. Stadyumda bir spor ürününün tüketilmesinde pekçok faktör etkili olmaktadır. Sosyal etkileşim, kuyruğa takılan grupların sosyal ilişki boyutu bir spor ürününün yerinde tüketimini etkiler. Bir spor mücadelesini kapalı spor salonunda veya stadyumda izlemek ile medya vasıtasıyla izlemek arasında farklılıklar vardır (Argan ve Katırcı 2015).

4.3.3.2.2. Televizyon Tüketimi

Tüketiciler spor karşılaşmasını televizyon vasıtasıyla da tüketebilirler. Bir spor karşılaşmasını yerinde izleyenlerden çok daha fazlası spor karşılaşmasını televizyondan izler. Bir spor karşılaşmasını televizyondan seyretmenin birçok nedeni vardır. Parasal nedenler, rahatlık, zaman yetersizliği ve bunun gibi nedenler bir spor karşılaşmasının televizyondan seyredilmesine etki eder (Argan ve Katırcı 2015).

4.3.3.2.3. Ortak ve İlgi Tüketimi

Spor ile alakalı tüketimin bir sonraki boyutu ilgiye yönelik olarak meydana gelen tüketimdir. İlgiye göre tüketilen ürünler; spor kıyafetleri, spor kitapları, spor dergileri, video oyunları ve ilgili oyunları içerir (Argan ve Katırcı 2015).

4.3.4. Tüketici Davranışı Kavramı

Tüketici davranışı, mal ve hizmetlerin kimden, nasıl, nereden, ne zaman satın alınacağı, hangi mal ve hizmetlerin satın alınacağı ya da alınmayacağına ilişkin süreçleri inceler (Öztürk 2013) ve istek ve ihtiyaçları tatmin etmek amacıyla ürünlerin seçilmesi, satın alınması ve kullanılmasına yönelik kişisel aktivitelerden meydana gelir (Zikmund ve D'Amico 1995). Tüketici davranışlarının incelenmesi, firmalara, pazarlama yönetiminde pazar fırsatlarının değerlendirilmesinde ve analizinde önemli yararlar sağlar. Özellikle hedef pazar seçimi ve seçilen hedef pazara uygun pazarlama karmalarının oluşturulması örnek olarak söylenebilir (Tek 1999).

4.3.5. Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı

Spor yönetimi alan yazını futbol taraftarı tüketim davranışını dört farklı açıdan incelemektedir (Kim 2008; Kim ve Trail 2011; Köse 2014). Bunlar; Müsabakaya

katılım, medya tüketimi, lisanslı ürün tüketimi ve ağızdan ağıza iletişimidir. Aşağıda futbol tüketim davranışı yapıları ve özelliklerine ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

4.3.5.1.Müsabakaya Katılım

Badenhausen ve arkadaşları (2007) bilet satışlarının profesyonel spor kulüplerinin gelirlerinin yüzde 20 ile 50'sini oluşturduğunu belirtmiştir. Broughton ve arkadaşlarına (1999) göre, spor müsabakalarına artan katılım sayesinde bilet satışlarının yanı sıra stadyum ve tesislerde yer alan lisanslı ürün satışlarından, park gelirlerinden spor kulüpleri önemli gelirler elde ederler (Köse 2014).

4.3.5.2.Lisanslı Ürün Tüketimi

Lisans, bir organizasyonun veya kuruluşun bir başka organizasyona veya kuruluşa marka ismini, patentini bir ücret veya ayrıcalık karşılığında kullanma yetkisi vermesi biçiminde tanımlanabilir. Lisans, bir anlaşma türüdür (Berkowitz ve Ark. 2000; Soygüden 2016). Spor ürünleri bakımından lisans oldukça önemli bir alandır. Sporla ilişkili lisanslı ürünler bir spor takımının logosunu ya da ismini ürünleri ifade eder. Bu ürünler spor takımları ya da liglerle yapılan lisans sözleşmeleri ile üretilmekte ve satılmaktadır. Sporla ilgili lisanslı ürünler satışları spor yönetici ve pazarlamacıları için son derece önemlidir. Çünkü lisanslı ürün satışları spor kulüplerinin temel gelir kaynaklarından biridir. Ayrıca lisanslı ürünler sayesinde spor kulüpleri taraftarlarının ilgisini çekebilir (Köse 2014). Ek olarak, taraftarlar destekledikleri kulüplerin lisanslı ürünleri kullanarak takımlarına olan bağlılıklarını diğer insanlara göstermektedirler (Kwak ve Kong 2009).

4.3.5.3.Medya Tüketimi

Spor tüketiminin önemli özelliklerinden bir tanesi de spor tüketicilerinin ürünlerini televizyon, radyo, internet gibi medya araçları vasıtasıyla tüketebilmesidir. Medyanın gelişimi sporun tüketim biçimini ve spor endüstrisini değiştirmiştir. Spor medyası spor endüstrisinin finansal temelini oluşturmaktadır ve medya tüketimi arttıkça spor kulüplerinin başarısı da buna paralel olarak artar. Köklü ve iyi pazarlanabilen takımlar medya aracılığıyla daha fazla taraftara ulaşabilir ve yayın haklarından çok ciddi gelirler elde edebilirler. Aynı zamanda medya tüketim seviyesi yüksek takımlar sponsorların dikkatini çeker ve lisanslı ürün satışları fazladır (Goff ve Arshwell 2005; Köse 2014).

4.3.5.4. Ağızdan Ağıza İletişim

Ağızdan ağıza iletişim kavramı, tüketicilerin ürün ve hizmetler ile ilgili görüşlerini, düşüncelerini, değerlendirmelerini, tecrübe ve tavsiyelerini resmi olmayan bir biçimde diğer potansiyel tüketiciler ile paylaşmalarını ifade eder (Anderson 1998; Köse 2014). Ağızdan ağıza iletişim tüketicilerin satın alma kararlarını doğrudan etkileyen bir faktördür ve pazarlamacıların kullandığı diğer tutundurma faaliyetlerinden çok daha etkilidir. Bunun en geçerli sebebi de kişilerarası iletişim insanlara daha güvenilir ve diğer yöntemlere göre çok daha inandırıcıdır (Hennig-Thurau ve Ark. 2002; Köse 2014).

4.3.6. Tüketici Davranışı ve Kişilik İlişkisi

Mal ve hizmetlerin tüketiciler tarafından araştırılması, satın alınması ve kullanımı çok sayıda çevresel, kültürel, kişisel ve psikolojik faktörlerden etkilenir. Tüketicinin satın alma davranışını etkileyen faktörlerden birisi de kişiliktir (Lee 2009).

Kişilik, psikoloji alanının konusu olmasına ve daha çok araştırmacılar tarafından davranış bozuklukları üzerinde odaklanılmasına rağmen, pazarlamada da gittikçe önem kazanmaktadır (Schiffman ve Kanuk 2010; Solomon 2011). Pazarlama alanında, tüketicilerin satın alma davranışını açıklamakta demografik bilgiler, kültür, sosyal sınıflar gibi değişkenler yeteri kadar fayda sağlamamaktadır (Krishnan 2011). Bu nedenle pazarlama araştırmacıları, uzmanlardan insan davranışları konusunda bilgi almaya başlamışlardır. Kişilik ile ilgili sorulan sorular, kimler satın alırlar, ne alırlar gibi soruları aşmış ve nasıl alırlar, niçin alırlar gibi sorulara gelmiştir. Bu sorulardan elde edilen bilgiler, pazarlama stratejilerinin geliştirilmesinde ve hedef pazarlarda tüketicilerin ihtiyaçları ve isteklerinin belirlenmesinde de faydalanılmaktadır (Blackwell ve Ark. 2007; Schiffman ve Kanuk 2010; Solomon 2011).

Pazarlamacılar, kişilik nitelikleri yoluyla tüketicilerle ürünleri birbirine bağlarlar ve tüketicilerin tepkilerini, tercihlerini, sadakatini etkilerler (Solomon 2011). Tüketiciler kendi kişilikleriyle uyumlu olan marka veya ürünleri satın almayı tercih ederler. Örneğin cesur, atak birisi cesur bir tarz ile giyinmeyi, cesur bir markayı seçer (Odabaşı 2012). Ko ve arkadaşları (2008) ile Lee (2009) tarafından yapılan

çalışmalar tüketicilerin, kişiliklerini yansıtan ürünleri almaya eğilimli olduklarını göstermiştir. Bahsi geçen durumlardan ötürü pazarlama alanında çalışanlar, ürün ve hizmetin imajını tüketicinin imajı ile ilişkilendirmeye çalışırlar (Schiffman ve Kanuk 2010).

4.3.7. Tüketici Davranışı ve Duygu İlişkisi

Duygu, bir yargıda bulunurken ve karar verme aşamasında temeldir. Kim olduğumuz ve diğer insanlarla nasıl ilişki kurduğumuz hakkında bilgi verir. Bu öneme rağmen, duyguların tüketici karar sürecinde ve pazarlamada nasıl etkili olduğu üzerine çok şey bilinmez. Tüketicilerin duyguları tanıma, anlama, ifade etme ve duyguları idare etme, kendine güvenlerinin ölçülmesi de önemlidir (Kidwell 2004).

Duygular, tüketicinin bilgi işleme sürecini, karar sürecini, davranışlarını, alışveriş davranışını ve alışveriş sonrası davranışını etkiler (Kidwell ve ark. 2011). Bir ürüne hissedilen duygusal ilgi, o ürünün satın alınmasını olumlu ya da olumsuz etkileyebilir. Tüketiciler üzerinde, olumsuz duyguların o ürünün ya hiç alınmamasını ya da satın alınmasının bırakılmasına sebep olacağı, olumlu duyguların ise o ürünün satın alınması yönünde hisler yaratacağı söylenebilir (Kotler ve Armstrong 2010). Örneğin, mutluluk verici alışveriş ortamları tüketicinin ürün değerlendirme ve karar sürecini olumlu etkiler. Başka bir örnekte ise saldırgan bir satış elemanı yüzünden tüketicinin öfkelenmesi ürün değerlendirme ve karar sürecini olumsuz etkiler. Bunlar birer duygudur ve pazarlama dalı, duygulara şunlar üzerinde odaklanır: Bir davranışın öncülü olarak duygu, bir sonuç olarak duygu, bir aracı etki ya da ılımlı etki olarak duygu. Duygular ayrıca dükkânların imajını, satın alınan ürün sayısını, harcanan para miktarını, dükkânda harcanan süreyi de etkiler (Kidwell ve ark. 2011).

Duyguların, yargılar, değerlendirmeler, kararlar üzerindeki etkisi ve psikoloji ve tüketici davranışı için önemli olmuştur. Duyguların da düşünceler gibi, bilgi gibi, tüketim üzerinde etkisi vardır. Ürünlerin değeri üzerine hissedilen duygular tüketicilerde, hedonik duygular veya daha öz bilinçli duygular olabilir. Bu durumda nostalji duygusu da etkili olabilir (Williams 2014).

Duygunun bir çıktı değişkeni olması da pazarlama alan yazınında yer almaktadır. Belirli ürünlerle yaratılan duygular bulunmaktadır. Belirli hizmetlerle

veya tüketim durumlarıyla da ve hatta bir bireyin en sevdiği ve sahip olduğu nesnelere... Önceden bildiği bir nesneye karşı da tüketicinin olumlu duygusu olabilir (Kidwell ve ark. 2011).

4.4.SPORDA TARAFTARLIK

Türk Dil Kurumu'nun (2018) yapmış olduğu tanıma göre taraftar; sporcunun veya sporcuların temsil ettikleri renklere, kulübe veya bayrağa bağlı kişi veya kişilere verilen addır (tdk.gov.tr Erişim tarihi: 22.03.2018). Farklı bir tanıma göre ise Sporla ilgili bazı özel tüketilebilir nesnelere (spor dalı, lig, takım veya sporcu) hayranlık boyutunda bağlı olmak şeklinde tanımlanmaktadır (Hunt ve Ark. 1999; Arğan ve Katırcı 2015). Alan yazında taraftar türleri beş sınıfta incelenmektedir. Bunlar: geçici taraftarlar, yerel taraftarlar, sadık taraftarlar, fanatik taraftarlar ve kötü fonksiyonlu taraftarlardır.

4.4.1. Geçici Taraftar

Hunt ve arkadaşlarına (1999) göre, genellikle takımı periyodik olarak veya sınırlı bir süre için destekleyen taraftarlardır. Derbaix ve Decrop (2011), sadece sınırlı bir süre için spor nesnesi ile ilgili davranış sergilemek için motive edilen taraftar türü şeklinde tanımlamıştır. Arğan ve Katırcı'ya (2015) göre bir spor takımına, olaya veya sporcuya ilişkin taraftarlık "zamanla" sınırlı ise geçici taraftarlık söz konusudur.

4.4.2. Yerel Taraftar

Yerel taraftarlar, coğrafi olarak sınırlanmışlardır (Arğan ve Katırcı 2015) ve buldukları coğrafi alanın veya şehrin takımını destekleme eğilimi olan taraftarlardır (Derbaix ve Decrop 2011). Yerel taraftarın bulunduğu coğrafi alandan uzaklaşması durumunda taraftarın aidiyetinin kaybolması söz konusu olabilir (Hunt ve Ark. 1999).

4.4.3. Sadık Taraftar

Sadık taraftar, ne olursa olsun takımına veya oyuncusuna sadık kalan, zaman ve mekân sınırı olmayan taraftar türüdür (Derbaix ve Decrop 2011). Duygusal olarak sahiplenmenin yer aldığı, 'biz' kavramının meydana çıktığı bu taraftarlık türünde birey, desteklenen takım ile kimlik bulur (Alkibay 2005).

4.4.4. Fanatik Taraftar

Fanatik taraftar, sadık taraftardan daha fazla destekleyici davranışa sahip olan ve maçlara gidip bedenlerini takımın renklerine boyayan ve çeşitli kostümler giyen bir taraftar türüdür (Hunt ve Ark. 1999). Fanatik taraftarlar, taraftarlıklarını kişiliklerinin önemli bir parçası olarak kullanma eğilimindedirler (Argan ve Katırcı 2015).

4.4.5. Kötü Fonksiyonlu Taraftar

Bu taraftarlık türü için sert, kötü ve zor taraftarlık tanımlaması yapılmaktadır (Argan ve Katırcı 2015). Bu türdeki taraftarlar anti-sosyal, yıkıcı veya sapkın davranışlarda bulunurlar (Derbaix ve Decrop 2011) ve çeşitli bahanelerle diğer insanları rahatsız eden davranışlarla ve şiddetle ilgilenirler (Argan ve Katırcı 2015).

4.5.BAĞLILIK

TDK'nın tanımına göre bağlılık; birine karşı, sevgi, saygı ile yakınlık duyma ve gösterme, sadakat şeklinde tanımlanmaktadır (tdk.gov.tr Erişim Tarihi:23.03.2018). Bazı araştırmacılar bağlılık ile sadakatin aynı anlama geldiğini varsayarak, bu kavramları birbirlerinin yerine kullanmışlardır (Warnick 1983; Buchanan 1985; Assael 1987; Bowen ve Shoemaker 1998; Giray ve Gültekin Salman, 2008). Selin ve arkadaşları (1998) bağlılığın, sadakatin tutumsal bileşenini oluşturduğunu, diğer bazı araştırmacılar ise, bağlılığın, sadakatin önceli olan ve sadakat tutumunun habercisi olarak görev yapan bir değişken olduğunu belirtmişlerdir (Dick ve Basu 1994; Giray ve Gültekin Salman 2008). Farklı araştırmacılara göre, bağlılık sadakate yol açarken, sadakat ise bağlılığın bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır (Beatty ve Ark. 1988; Tüfekci ve Tüfekci 2006; Tüfekçi ve Bağış 2016). Spor taraftarlığı alan yazınında sadakat, spor taraftarının spor takımına karşı sürekli devam eden bağlılığı olarak ifade edilmektedir. Sadakat uzun yıllar süren ve spor takımı ve spor taraftarı arasında meydana gelen doğal ilişkiyi açıklamak için kullanılır ve taraftarın karar mekanizmasında önemli rol oynar (Mahony ve Ark. 2000; Köse 2014).

4.6.ÖZDEŞLEŞME

Sporla özdeşleşme, bir kişinin, bir sporcuya veya bir takıma benzemeye çalışması, onu taklit etmesi, onun gibi düşünmeye ve davranmaya çabalamasıdır (Baş 2008). Bir spor takımı ile özdeşleşme, desteklediği takıma olan bağlılığı açısından

kişinin kendi kimliğini tanımlamasını içermektedir; dolayısıyla spor takımı esasında kişinin kendi kimliğinin bir parçası olur (Belk 1988; Madrigal 2000; Giray 2008). Bu sürecin sonunda ise, bir spor takımıyla olan güçlü ilişki taraftar davranışının birçok yönünü etkileyebilir. Özdeşleşmenin en önemli göstergesi, “Biz” ve “Onlar” grubudur. Taraftar, kendi takımını, biz; başkalarını, onlar olarak görür. (Erdoğan 1993; Baş 2008). Özdeşleşmenin bir diğer göstergesi de taraftarların takımlarını temsil eden renkleri ya da ürünleri giydikleri, taşıdıkları, kullandıkları eşyalar üzerinde taşımalarıdır (Demirel ve Ark. 2007).

4.7.MOTİVASYON

Motivasyon kelimesi, İngilizce ve Fransızca motive kelimesinden türetilmiştir. Motive kelimesi Türkçe’de güdü, saik veya harekete geçirici olarak belirtilebilir (Öztürk ve Dündar 2003). Motivasyon, genellikle davranışı tetikleyen, yönlendiren ve idare eden içsel hal olarak tanımlanmıştır (Woolfolk 1993). Motivasyon, kişiyi herhangi bir hedefe ulaşması için harekete geçiren duygu; psikolojik veya bedensel faaliyetin gerçekleşmesini sağlayan süreçtir (Budak 2009). Cowling (1998) motivasyonu; bireysel arzu ve seçimlerin içine alındığı belirlenmiş bir davranışın sergilenmesi seviyesi şeklinde ifade etmektedir. Diğer bir tanımda motivasyon; “etki veya etkilere yol açan eyleme yönelik bir eğilimin uyandırılması” şeklinde tanımlanmıştır (Atkinson ve Ark. 1995). Motivasyon, bireyin bir hedefi gerçekleştirmeye yönelik çabasındaki yoğunluğunu, yönelimini ve ısrarını ifade eden bir süreç olarak da tanımlanmıştır (Robbins 2003).

4.7.1. Yaklaşma ve Kaçınma Motivasyonu

Yaklaşma-kaçınma ayrımı, insan davranışları üzerinden düşünce tarihinde ele alınmaktadır (Elliot 2008). Temeli, antik yunan filozoflarına dayanmaktadır (Elliot ve Covington 2001). Antik Yunan filozoflarından Democritus’un (M.Ö. 460-370) hedonizmi, mutluluk ve haz veren durumların takip edilmesi, acı veren durumlardan ise kaçınılması şeklinde ifade eden yazılarıyla ortaya çıkmıştır (Elliot 2006). Yaklaşma-kaçınma ayrımının yüzyıllardır kullanımı, insanın davranışsal işleyişindeki yaklaşma ve kaçınma motivasyonunun temel rolünü yansıtmaktadır. Bu ayrım, canlı varlıkların psikolojik analizlerinde kullanılmış ve halen kullanılmaya devam eden en eski düşünceler arasında kabul görmüş ve bilim insanlarının iki bin

yıldan uzun bir zaman önce yaklaşma ve kaçınma motivasyonunu kullanmaya başlamışlardır (Elliot 2006; Elliot 2008).

Yaklaşma ve kaçınma motivasyonlarının insan davranışı üzerinde çok önemli etkileri vardır (Elliot 2006). Bu etkiler şöyle tanımlanabilir: Yaklaşma motivasyonunda davranış, olumlu ya da arzu edilebilir bir olay veya olasılıkla teşvik edilir veya ona doğru yönlendirilir; Kaçınma motivasyonunda, davranış olumsuz ya da istenmeyen bir olay veya olasılıkla yönlendirilir ve ondan kaçınılır (Elliot 1999). Günümüzde yaklaşma ve kaçınma motivasyonu, psikoloji biliminin farklı alanlarında önemini korumaktadır ve motivasyon kuramlarının ana kategorileri olarak kabul görmektedirler. Yaklaşma ve kaçınma motivasyonunun bireyin işlevselliği üzerinde büyük bir öneminin olduğu bilinmektedir. (Elliot 2006).

Yaklaşma ve kaçınma motivasyonu, insan hayatının bir parçasıdır ve şüphesiz bu iki motivasyon olmaksızın fiziksel ya da psikolojik olarak hayatta kalmak mümkün değildir (Elliot 2006).

4.8.PSİKOFİZYOLOJİK DEĞİŞKENLER

4.8.1. Otonom Sinir Sistemi

Bütün organ sistemlerini inerve eden otonom sinir sistemi (OSS) (Goldstein 2006; Goldstein ve Low 2007), insan bedeninin isteği dışında çalışır (Akyüz ve Akdeniz Leblebiciler 2012).

Vücuttaki pek çok sistemde olduğu gibi kalp de otonom sinir sistemi tarafından kontrol edilir. Kalp kendi atımlarını ürettiği halde kalp hızı ve kalp kasılmasının kuvveti otonom sinir sisteminin kontrolündedir. Kalp atımı sırasında atımdan atıma (iki R dalgası arası) meydana gelen değişimler otonom sinir sistemi tarafından düzenlenir (Aysin ve Aysin 2006).

OSS, birbirinin karşıtı yönde hareket eden sempatik sinir sistemi (SSS) ve parasempatik sinir sisteminden (PSS) oluşmaktadır.

4.8.1.1.Sempatik Sinir Sistemi

Sempatik sinir sistemi; vücutta üretilen enerjinin tüketilmesine neden olan katabolik aktivitelerin harekete geçmesini sağlar (Akyüz ve Akdeniz Leblebiciler

2012). SSS, başta ventrikül kası olmak üzere kalbin tüm bölümlerinde dağılım gösterir (Triposkiadis ve Ark. 2009). SSS, “savaş ya da kaç” cevaplarını kontrol eder. Başka bir deyişle, bu sistem vücudu yorucu fiziksel aktivite için hazırlar (McCorry 2007). Güçlü bir sempatik uyarı, genç erişkin kişilerde dakikada 70 atım olan normal kalp atım hızını 180-200 hatta ender olarak 250 atıma kadar arttırabilir. Sempatik uyarılar kalp kasılmasının kuvvetinin neredeyse iki katına çıkararak (Uğraş 2018), kalp atım hızını ve kan atım hacmini arttırarak kalbin çalışmasını hızlandırıcı (Triposkiadis ve Ark. 2009), ter salgılanımını arttırıcı etkide bulunur (Guyton 1986; Bebek Yılmaz 2013).

4.8.1.2.Parasempatik Sinir Sistemi

Parasempatik sinir sistemi; vücutta enerji üretilmesi ve bu enerjinin depolanmasını neden olan anabolik aktivitelerin harekete geçmesini sağlar. Bunun yanında diğer organların bazal bir aktivitede çalışmasından sorumludur (Akyüz ve Akdeniz Leblebiciler 2012). PSS, kalp hızını yavaşlatarak kardiyovasküler sistem üzerindeki etkisini gösterir. Bunun sonucunda kalp hızı ve kalp atım hacminde bir düşüş meydana gelir (Triposkiadis ve ark. 2009). PSS, “dinlen ve hazmet” işlevlerini düzenler. Başka bir deyişle bu sistem, sessizce kitap okurken temel vücut fonksiyonlarını kontrol eder (McCorry 2007). SSS'nin vücutta meydana getirdiği değişiklikleri dengeleme görevini PSS üstlenmektedir (Yeragani ve Ark. 1993).

4.8.2. Kalp Atım Hızı ve Değişkenliği

Kalp atım hızına kısaca nabız denilmektedir (Akgün 1994). Kalp atım hızı, zaman içinde kalp hızında ortaya çıkan değişiklikleri veya kalp ritminde ortaya çıkan periyodik farklılıkları tanımlamak için kullanılan bir terimdir (Arslan 2007). Kalbin bir dakikadaki atım sayısı toplamının sayısal değeri nabız olarak ifade edilir. Kalp atım hızı (KH) dinlenme sırasında kadınlarda dakika başına ortalama 75 iken ve erkeklerde 70'tir. Sağlıklı bir yetişkinin KH'si 60 atım/dk ila 100 atım/dk arasında olmalıdır (Ross ve Ark. 2013). Kalp atım hızı yaş, postür, yiyecek alımı, heyecan ve duygular, vücut ısısı, çevresel etmenlere bağlı olarak artar (Akgün 1994). Kalp atım hızı değişkenliği (KHD), kalp ve beyin arasındaki sinyallerin uyumunu gösteren bir parametredir ve kalpten beyne ve beyinden kalbe giden düzenleyici sinyallere kalbin verdiği cevabı ölçmeye yarayan bir gösterge niteliğindedir (Berntson ve Cacioppo 2004).

KHD ölçümü, 5 dakikalık kısa veya 24 saatlik uzun süreli yüzey elektrokardiyogram (EKG) kayıtlarından yapılmaktadır. Normalde SA uyarıyı yansıtan P dalgaları olmasına rağmen KHD ölçümünde R dalgaları kullanılmaktadır. Bunun nedeni günümüzdeki holter cihazlarının kayıt esnasında R dalgalarını daha kolay tanınmaları, buna karşın P dalgalarını tanımda yetersiz kalmalarıdır (Karakurt 2011).

Günümüzde ölçümler dijital sistemlerle yapılmaktadır. Kalp hızı değişkenliği EKG monitörizasyonu yapılarak zamana ve frekansa dayalı olmak üzere iki yöntemle ölçülür (Akkoyun 2014).

4.8.2.1.Zaman Bağımlı Yöntem

Zaman alanı KHD ölçümü için birçok indeks geliştirilmiştir. Basit zaman alanı değişkenleri ortalama NN aralığı, ortalama kalp hızı ve en uzun ile en kısa NN intervali arasındaki farkı içerir. Normal-normal (NN) aralıkları arasındaki farklardan hesaplanan indeksler(RMSSD, pNN50) kısa süreli ölçümler olup kalp hızındaki yüksek frekanslı varyasyonları gösterirler. Bunlar kalp hızındaki diüurnal ve başka etkilerden kaynaklanan etkilerden tamamen bağımsız olup vagal yoldan düzenlenen otonom tonüsdeki değişiklikleri yansıtırlar. NN aralığından doğrudan hesaplanabilen değişkenlerde (SDNN, SDANN, SDNN indeksi) diüurnal etkileşim söz konusudur ve kalp hızında solunuma bağlı oluşan kısa süreli değişikliklerin katkısı azdır (Kleiger ve Ark. 1992).

4.8.2.2.Frekansa Bağımlı Yöntem

Kalp hızı değişkenliğinin ölçümünde kullanılan diğer yöntem frekans ölçümleridir. Kalp hızı sinyalleri frekans ve yoğunluğa göre ayrılır. Değişik frekanslardaki periyodik kalp hızı atımlarından kalp hızındaki tüm değişmeler tesbit edilir. Bu hesaplamalarda “Power Spectral Density” analizi (Güç analizi) kullanılır. Spektral analiz için kısa (2-5 dk) ve uzun (24 saat) süreli kayıtlar kullanılmaktadır. Hem uzun hem kısa süreli kayıtlardan; çok düşük frekans (very low frequency: VLF), düşük frekans (low frequency: LF) ve yüksek frekans olmak üzere (high frequency: HF) olmak üzere 3 esas spektral parametre hesaplanabilmektedir. Ultra düşük frekans (ultra low frequency: ULF) bileşeni ise sadece uzun süreli kayıtlardan hesaplanmaktadır. Geri kalan kısım LF ve HF frekans bandlarıdır. Toplam gücün

ancak % 5'ini oluşturur. VLF ve ULF frekans bandlarının fizyolojik içeriği bilinmediğinden klinik kullanımları kısıtlıdır (Kayıkçıoğlu ve Payzın 2001).

4.8.3. Elektrodermal Aktivite

Sempatik sinir sistemiyle uyarılan ekrin ter bezlerinin (sudorfik) ve bu ter bezleriyle ilişkili dermal ve epidermal dokuların (nonsudorfik) elektriksel aktivitesidir (Prokasy ve Raskin 1973). Bu özelliği ile elektrodermal aktivite, periferde yapılan gözlemlerle otonom sinir sistemi aktivitesinin değerlendirilmesini sağlayan bileşenlerden biridir (Boucsein 2012). Deri ve sekonder yapıların aktif ve pasif elektriksel özelliklerinin bir sonucu olarak meydana gelmektedir (Prokasy ve Raskin 1973). Başka bir ifadeyle, ekrin ter bezlerinin aktivitesi sonucu deri iletkenliğinde meydana gelen değişimdir (Leiner ve Ark. 2012). Elektrodermal aktivite, derideki tüm elektriksel olayları kapsayan genel bir kavramı ifade etmektedir. Bu elektriksel olaylar, deri ve onun ikinci derecede önemli yapılarının aktif ve pasif elektriksel özelliklerini içerir. Bu elektriksel karakteristiklerin incelenmesinde egzosomatik ve endosomatik olmak üzere iki yöntem kullanılmaktadır. Deride kendiliğinden oluşan biyoelektrik olaylar sonucu ortaya çıkan gerilimlerin gözlenmesi endosomatik yöntem olarak isimlendirilir. Egzosomatik yöntemde, bir elektriksel kaynağın sağladığı sabit akım veya sabit voltajın, dışarıdan deriye uygulanmasıyla deri direnci (SR) veya deri iletkenliği (SC) gözlenir (Esen 2000).

Alan yazında, galvanik deri yanıtı – galvanic skin response (GSR), sempatik deri cevabı – sympathetic skin response (SSR) gibi isimlerle de anılan elektro dermal aktivite, sempatik aktivitenin değerlendirilmesini sağladığından klinik nörofizyoloji ve psikofizyolojide kullanılan bir yöntemdir (Aladağ ve Ark. 2016).

5. GEREÇ ve YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma evreni ve örnekleme, veri toplama araçları ile toplanan verilerin değerlendirilmesinde kullanılan istatistiksel yöntemler üzerinde durulmuştur.

5.1.ARAŞTIRMANIN TÜRÜ

Bu araştırma, ilişkisel ve deneysel olarak planlanmış olup, araştırmaya konu olan hipotezler iki farklı deneyde test edilmiştir.

5.2.VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

5.2.1. Beş Faktör Kişilik Envanteri – Kısa Form

Beş Faktör Kişilik Envanteri, kişilik özelliklerini belirlemek amacıyla Somer, Tatar ve Korkmaz (2001) tarafından geliştirilmiş ve Tatar (2005) tarafından kısa formunun geçerliği ve güvenilirliği gösterilmiştir (Somer ve Ark. 2001; Tatar 2005). Envanter kişilik özelliklerini, beş temel kişilik boyutu (beş faktör) ve bu beş temel faktörü ayrıntılandıran bu temel faktörler altında temellenen 17 alt boyutla değerlendirmektedir. Envanterde, “Dışadönüklük” faktörünü sorgulayan 14, “Yumuşak başlılık” faktörünü sorgulayan 16, “Öz Denetim” faktörünü sorgulayan 17, “Duygusal Tutarsızlık” faktörünü sorgulayan 15, “Gelişime Açıklık” faktörünü sorgulayan 14 madde bulunmaktadır. Ayrıca envanter, kişilerin formdaki maddelerini sosyal olarak istenen beğenilen yönde çarpıtmaları ihtimalini ve kişilik değerlendirmesinden daha çok envanteri doldurma eğilimlerini değerlendirmek üzere “sosyal istenirlik” boyutuna ait 6 madde ile kişilerin envanteri gelişi güzel doldurmalarını değerlendirmek üzere de 3 tane kontrol maddesi içermektedir. Bu maddeler, kişinin kendi kendisini değerlendirdiği davranışsal, duygusal ve düşünsel özellikleri ifade eden mümkün olduğunca kısa yapılardır. Envanter maddeleri likert tipinde, Tamamen Uygun (TU), Biraz Uygun (BU), Kararsız (?), Pek Uygun Değil (PUD), Hiç Uygun Değil (HUD) olmak üzere 5 basamaklı 85 maddeden oluşmaktadır (Tatar 2005).

5.2.2. Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği

Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği ilk olarak Schutte ve Arkadaşları (1998) tarafından 33 madde ve tek faktörlü yapı olarak geliştirilmiştir (Schutte ve Arkadaşları, 1998). Daha sonra ise Austin ve arkadaşları (2004) tarafından yeniden düzenlenmiş olan ölçek 33 maddeden 41 maddeye çıkarılmıştır. Ayrıca ölçeğin ilk versiyonundaki bazı maddeleri tersine çevirdikleri gibi yeni maddelerde ölçeğe eklemiştirler. Ayrıca ölçeğin faktör yapısının da 3 faktörden meydana geldiğini ileri sürmüşlerdir (Austin ve ark. 2004). Ölçeğin Türkçe 'ye uyarlanması ise Tatar ve Arkadaşları (2011) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek, 42 maddelik formunda üç faktörlü bir yapı ile sunulmuştur. Faktörler, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi (optimism / mood regulation), duyguların kullanımı (utilizations of emotions) ve duyguların değerlendirilmesi (appraisal of emotions) olarak tanımlanmıştır (Tatar ve Ark. 2011). Verilerden elde edilen sonuçlar, ölçeğin üç faktörlü yapısı incelendiğinde hem açıklayıcı hem de doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, Austin ve Arkadaşlarının (2004) sunduğu sonuçlar ile tutarlıdır (Austin ve Ark. 2004; Tatar ve arkadaşları, 2011). Ölçeğin Cronbach-Alpha iç tutarlık katsayısını bütünü için 0.82 olarak bulmuşlardır (Tatar ve arkadaşları, 2011). Austin ve Arkadaşlarının (2004) elde ettikleri faktör analizi sonuçlarına uygun olarak alınan üç faktörün iç tutarlılık katsayılarını ise sırasıyla şu şekilde bulunmuştur: İyimserlik / Ruh Halinin Düzenlenmesi 0,75, Duyguların Kullanımı 0,39 ve Duyguların Değerlendirilmesi 0,76. (119, 120). Ölçeğin bütünü için test-tekrar test güvenilirlik katsayısı bir hafta arayla (n = 88) $r = 0.49$, iki hafta arayla (n = 85) $r = 0.56$ olarak bulunmuştur (Tatar ve arkadaşları, 2011).

5.2.3. Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği

Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği (FTTÜKDÖ), Kim (2008) tarafından geliştirilmiş ve Köse (2014) tarafından Türkçe uyarlaması yapılmıştır. Ölçek 11 maddeden oluşmuş ve beşli likert tipi ölçek ile derecelendirilmiştir (1=Kesinlikle Katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Ne Katılıyorum Ne de Katılmıyorum, 4=Katılıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum). Köse (2014) tarafından yapılan pilot çalışmada ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik analizi için Cronbach Alpha hesaplanmış olup, ölçeğin boyut ve yapı geçerliliğinin belirlenmesi için açımlayıcı faktör analizi (AFA) uygulanmıştır. Ölçeğin KMO değeri 0,889 olarak ortaya çıkmıştır ve faktör

analizi için yeterli olduğu ortaya konmuştur (Kaiser 1974). Açımlayıcı faktör analizi sonrasında ortaya çıkan 5 faktör, isimleri ve iç tutarlılık katsayıları şu şekildedir: (1) müsabakaya katılım= 0,83, (2) medya tüketimi= 0,91, (3) lisanslı ürün tüketimi = 0,83, (4) ağızdan ağıza iletişim= 0,8. Futbol taraftarı tüketim davranışı ölçeğinin toplam ölçek iç tutarlılık katsayısı ise 0,90 olarak ortaya çıkmıştır (Köse 2014).

5.2.4. Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği

Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği (TPBÖ), taraftar bağlılığını ölçmek amacıyla kullanılan olan bir ölçektir. TBP ölçeği 7' li Likert tipi bir ölçek olup (1 –Kesinlikle Katılmıyorum ve 7 –Kesinlikle Katılıyorum) toplam 14 maddeden oluşmaktadır. Churchill (1979) ve Pritchard ve Arkadaşlarının (1999) çalışmalarına dayanan PCT ölçeğinin orijinali Mahony ve Arkadaşları (2000) tarafından geliştirilmiştir. Eskiler ve Arkadaşları (2011) tarafından yapılan Türkçe uyarlamada; Takıma Olan Psikolojik Bağlılık (TPB) ölçeğinin iç tutarlılığını veren Cronbach's Alpha, Spearman Brown ve Guttman Split Half güvenilirlik katsayıları tüm maddeler için sırası ile 0,80, 0,71 ve 0,70 olarak bulunmuştur. Bu değerler ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğuna işaret etmektedir.

5.2.5. Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği

Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği (STÖÖ), Wann ve Branscombe (1993) tarafından geliştirilmiştir. Günay ve Tiryaki (2003) tarafından da Türkçe' ye çevrilerek geçerlik güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ölçek, 1 ve 8 formatında puanlanan 7 maddeden oluşmaktadır. Yüksek puanlar özdeşleşmenin fazla olduğunu göstermektedir. Günay ve Tiryaki (2003) ölçeğin yapı geçerliliğini test etmek için temel bileşenler faktör analizi kullanmış ve tek faktör ile açıklanan varyansın yüzdesini % 59 olarak bulmuştur. Cronbach Alpha ile hesaplanan iç tutarlılık değeri .87' dir.

5.2.6. Nexus 10

Katılımcıların kalp atım hızını ve elektro dermal aktivitelerini ölçmek amacıyla Nexus 10 (Mark II, Mind Media) cihazı kullanılmıştır. Bu cihaz, insanlarda elektromiyografi, elektrokardiyografi, elektrodermal aktivite, kalp atım hızı, solunum, sıcaklık ve vücut hareketini tanımlayan sinyalleri ölçmeye imkân

sağlamaktadır. Ölçümleri 4 bipolar ExG, 4 AUX, 1 trigger ve 1 dijital giriş ile sağlamaktadır. 24 bit çözünürlüğe sahiptir (Mind Media, 2018).

Resim 1. Nexus 10 Ölçüm Cihazı

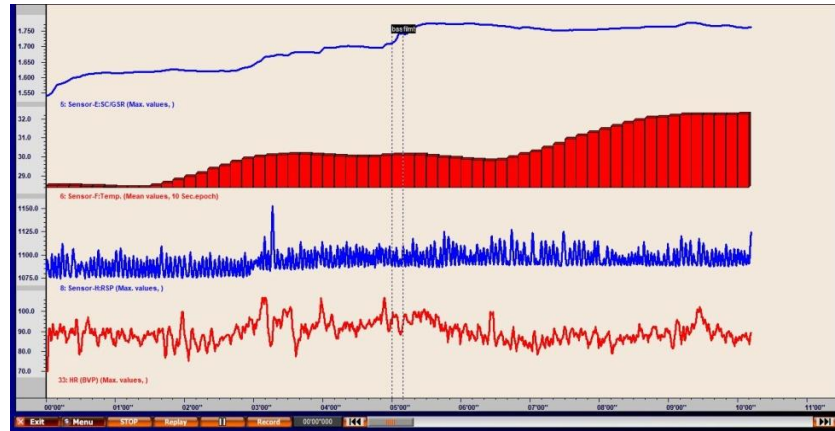
Kaynak: <https://www.hasomed.de/de/biofeedback/systeme/nexus-10.html>

Erişim tarihi:04.05.2018

5.2.7. BioTrace

Katılımcıların kalp atım hızını ve elektro dermal aktivitelerini ölçmek amacıyla kullanılan Nexus 10 cihazı ile elde edilen verilerin analizinin yapıldığı programdır. Bluetooth aracılığıyla Nexus 10'a bağlanarak veri aktarımını gerçekleştirmesine olanak sağlamaktadır.

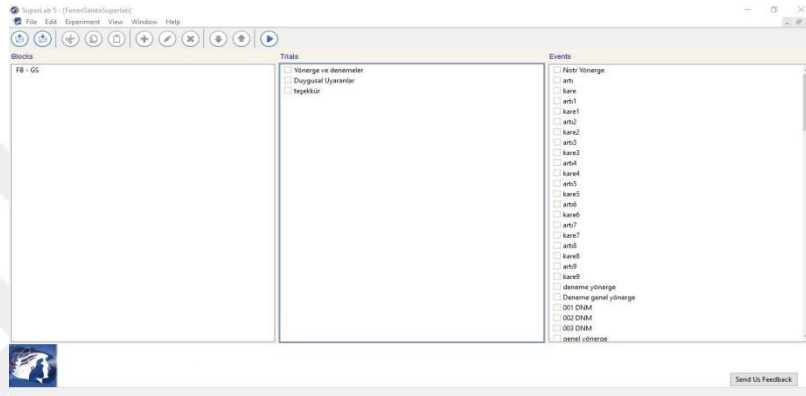
Resim 2. BioTrace

5.2.8. SuperLab Version 5.0

Katılımcıların görsel uyarılara verdikleri doğru ve yanlış tepkileri ve bu tepkileri ne kadar bir süre içinde verdiklerini belirleyebilmek amacıyla Windows 10 işletim sistemiyle kullanılabilen SuperLab Version 5.0 yazılımı kullanılmıştır. Bu yazılım sayesinde her bir katılımcının görsel uyarılara verdikleri doğru ve yanlış tepkiler ile tepki zamanları ayrı ayrı bilgisayarın veri depolama alanına kaydedilmektedir.

Resim 3. SuperLab

5.2.9. Cedrus RB-730

Katılımcılara SuperLab Version 5.0 ile uygulanan testte, katılımcılar maruz kaldıkları görsel uyarılara tepkilerini yanıtlama cihazı olan Cedrus RB-730 cihazı ile vermişlerdir. Cedrus RB-730 cihazı, USB üzerinden SuperLab Version 5.0 ile bağlantıyı gerçekleştirmektedir.

Resim 4. Cedrus RB-730

5.3.KULLANILAN YÖNTEM

Katılımcılar önce araştırma, uygulanacak işlemler hakkında birebir görüşme yöntemiyle bilgilendirilmiştir. Sonrasında katılımcılara gönüllü olur formu verilmiştir. Bilgilendirmeden sonra gönüllü olur formunu (Ek 4, Ek 5) okuyan ve çalışmaya katılmak için formu imzalayan katılımcılara demografik sorular, Beş Faktör Kişilik Envanteri (Ek 6), Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği (Ek 7), Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği (Ek 8), Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği (Ek 9) ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği (Ek 10) uygulanmıştır. Son olarak deneysel uygulama aşaması gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar, deneyin amacıyla ve kendilerinden beklenen görevlerle ilgili bilgilendirilmişlerdir. Katılımcılar deney 1'e ve deney 2'ye rastgele yöntemle dâhil edilmişlerdir ve deneyin uygulama aşamasına geçilmiştir. Her bir katılımcının psikometrik testleri tamamlaması ve deneysel uygulama aşaması yaklaşık olarak 30 dakika sürmüştür. Çalışmayı sürdürmek istemeyen katılımcılara, çalışma uygulama anında bırakılmıştır. Deneyin herhangi bir aşamasında katılımcılardan kimlik bilgisi istenmemiştir.

Deney 1

Deney 1'de gönüllüler öncelikle kalp atım hızı değişkeni (KHD) ve elektro dermal aktivite (EDA) kaydı için hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda baskın olan elin ikinci parmağına KHD'yi ölçen cihaz takılmıştır. EDA için ise baskın olmayan elin ikinci ve üçüncü parmağına ölçüm bantları takılmıştır. Kalp atım hızı değişkenliğinin ve elektro dermal aktivitenin kayıt ve analizinde Nexus10 cihazı ve BioTrace yazılımı kullanılmıştır.

Deneyin 1'in ilk aşamasında, gönüllülerin KHD ve EDA hareketliliği 5 dakika boyunca istirahat koşullarında kaydedilmiştir. Bu süreçte gönüllüler, üzerinde herhangi bir şey olmayan düz ve beyaz bir duvara 5 dakika boyunca bakarken KHD ve EDA hareketliliği kaydedilmiştir.

Deney 1'in ikinci aşamasında gönüllülere, destekledikleri takım ile ilgili 5 dakika süren bir olumsuz video izletilmiştir. Bu süre boyunca gönüllülerin EDA ve KHD kaydı yapılmıştır. Bu aşamada gönüllülerden mümkün olduğunca hareketsiz bir şekilde durmaları ve gözlerini ekrandan ayırmamaları istenmiştir. Bu aşamadan

sonra deney sonlandırılmıştır ve gönüllülerin dinlendirilerek ayrılmasına izin verilmiştir.

Deney 1’de taraftarlara izletilen olumsuz videolar;

Deney 1’de Fenerbahçe taraftarlarına, kamuoyunda 3 Temmuz süreci olarak bilinen durumla ilgili video kesitleri ve gazete manşetleri kullanılarak araştırmacılar tarafından oluşturulmuş 5 dakika süren bir video izletilmiştir.

Deney 1’de Galatasaray taraftarlarına, 6 Kasım 2002 tarihinde oynanan ve Fenerbahçe Spor Kulübü’nün Galatasaray Spor Kulübü’nü 6-0 mağlup ettiği futbol müsabakasından kesitler ve gazete manşetleri kullanılarak araştırmacılar tarafından oluşturulmuş 5 dakika süren bir video izletilmiştir.

Deney 2

Deney 2’de gönüllüler öncelikle elektrokardiyografi (EKG) ve elektro dermal aktivite (EDA) kaydı için hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda EKG için göğüs kafesinde belirli bölgelere kendinden yapışabilen tek kullanımlık gümüş/gümüş klorür (Ag/AgCl) elektrotlar yapıştırılmıştır. Elektrotların yapıştırıldığı bölgeler üzerindeki ölü deri ve kıl uygun bir jel ve tek kullanımlık jilet ile temizlenmiştir. EDA için ise baskın olmayan elin ikinci ve üçüncü parmağına ölçüm bantları takılmıştır. EKG ve EDA kaydında ve analizinde Nexus10 cihazı ve BioTrace+ yazılımı kullanılmıştır.

Deney 2’nin ilk aşamasında EKG ve EDA kaydı için hazırlanan gönüllülerin 4 dakika 30 saniye istirahat halindeki EKG ve EDA kayıtları alınmıştır. Bu süreçte gönüllülerin, üzerinde herhangi bir şey olmayan düz ve beyaz bir duvara 4 dakika 30 saniye boyunca bakarken kayıtları alınmıştır.

Deney 2’nin ikinci aşamasında ise katılımcıların 150 cm karşısında 106 cm boyutunca bir ekran ve çeşitli uyaranlara karşı verdikleri doğru ve yanlış tepkileri ve bu tepkilerin sürelerini belirleyebilmek amacıyla Windows 10 işletim sistemiyle kullanılabilen SuperLab Version 5.0 yazılımı kullanılmıştır. Bu yazılım sayesinde her bir katılımcının görsel uyaranlara verdikleri doğru ve yanlış tepkiler ile tepki zamanları ayrı ayrı bilgisayarın veri depolama alanına kaydedilmektedir.

Bu aşamada gönüllüler, öncelikle basit tepki zamanlarının belirlenebilmesi amacıyla SuperLab Version 5.0 yazılımı kullanılarak hazırlanan bir tepki testine dâhil edilmişlerdir. Bu aşamada katılımcıların karşlarına yerleştirilen ekranın tam ortasında küçük bir artı işareti konumlandırılmış ve belirli bir süre (500 ila 4000 milisaniye arasında değişen süreler) ekranda kalan bu artı işaretinin hemen ardından kare şekli gelmiştir. Katılımcılardan, kare şekli ekrana geldiğinde önlerinde bulunan Cedrus RB-730 cevaplama cihazının “Mavi” tuşunu kullanarak mümkün olduğunca hızlı bir şekilde tepki vermeleri istenmiştir. Kare şekline verilen tepkinin hemen ardından artı işareti tekrar ekranın tam ortasına gelmiş ve bu işlem 10 kez tekrarlanmıştır. Artı işaretinin değişik süreler boyunca ekranda kalmasının amacı, katılımcıların karenin ekrana geliş süresine alışmalarının önüne geçmektir. Verilen 10 tepkinin süresinin ortalaması alınmış ve katılımcıların basit tepki zamanı olarak temel alınmıştır.

Deney 2'nin üçüncü aşamasında Gönüllüler 30 adet Fenerbahçe Spor Kulübüne ait lisanslı ürün görseli, 30 adet Galatasaray Spor Kulübüne ait lisanslı ürün görseli ve her iki kulübe ait olmayan 30 adet seçilmiş ürün görselleri kullanılarak oluşturulan görsel uyarılara 4 dakika 30 saniye boyunca maruz bırakılmışlardır ve bu süreçteki EKG ve EDA kayıtları alınmıştır. Katılımcılar maruz kaldıkları görsel uyarılara tepkilerini yanıtlama cihazı olan Cedrus RB-730 cihazı ile vermişlerdir ve Fenerbahçe ile ilgili uyarılar için “Sarı”, Galatasaray ile ilgili uyarılar için “Kırmızı”, nötr uyarılar için “Mavi” tuşu kullanarak yanıtlama yapmışlardır. Kullanılmış olan uyarılar ekrana 4 dakika 30 saniye boyunca rastgele yansıtılmıştır. Bu aşamada gönüllülerden görsel uyarılar ekrana yansıdığı anda Fenerbahçe, Galatasaray uyarılarına ve nötr uyarılara doğru tuşları kullanarak yanıtlama yapmaları istenmiştir. Doğru cevap verilse bile görsel uyarılar ekranda 3 saniye boyunca kalmıştır. Bu aşamadan sonra deney sonlandırılmıştır, gönüllülerin dinlendirilerek ayrılmasına izin verilmiştir.

Deney 2'de Fenerbahçe taraftarları için;

Fenerbahçe'ye ait lisanslı ürün görselleri: Olumlu görsel uyarı

Galatasaray'a ait lisanslı ürün görselleri: Olumsuz görsel uyarı

Nötr ürün görselleri: Nötr görsel uyaran olarak araştırmacılar tarafından tasarlanmıştır.

Deney 2'de Galatasaray taraftarları için;

Fenerbahçe'ye ait lisanslı ürün görselleri: Olumsuz görsel uyaran

Galatasaray'a ait lisanslı ürün görselleri: Olumlu görsel uyaran

Nötr ürün görselleri: nötr görsel uyaran olarak araştırmacılar tarafından tasarlanmıştır.

5.4.ARAşTIRMANIN YERİ VE ZAMANI

Araştırma Manisa Celal Bayar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde bulunan performans laboratuvarında, 2017 yılı Ekim ile 2018 yılı Mart ayları arasında 6 ay süresince yürütölmüştür.

5.5.ARAşTIRMANIN EVRENİ

Araştırmanın evrenini Manisa Celal Bayar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır.

5.6.ARAşTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

Araştırma örneklemine, araştırmanın veri toplama sürecinde Manisa Celal Bayar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören, çalışmaya katılmayı kabul eden 18-30 yaş aralığındaki Fenerbahçe ve Galatasaray spor kulüplerinin taraftarı 130 gönüllü öğrenci alınmıştır.

5.7.SÜRE VE OLANAKLAR

Bu araştırma 2017 yılı Ekim ile 2018 yılı Mart ayları arasında 6 ay süresince araştırmacı tarafından yapılmıştır. Çalışma, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'ne ait olan laboratuvarında yapılmıştır. Laboratuvarın kullanımı için gereken izin alınmıştır (Ek 2).

5.8.ETİK AÇIKLAMALAR

Katılımcılar araştırma hakkında bilgilendirilip çalışmaya katılmayı kabul edip Gönüllü Olur Formu (Ek 4-5)'nu imzalayan katılımcılar deneye dâhil edilmiştir.

Yapılmış olan bu araştırma için Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulu'na başvuru yapılmış ve Etik Kurul İzin Belgesi alınmıştır (Ek 3).

5.9.VERİLERİN ANALİZİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Araştırmadan elde edilen veri seti SPSS 21.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Analizde betimsel istatistikler, Spearman korelasyon katsayısı, bağımsız örneklem T testi, ilişkili örneklem T testi ve tekrarlayan ölçümler varyans analizi kullanılmıştır. Güven aralığı 0,05 olarak alınmıştır.

5.10. EK BİLGİ

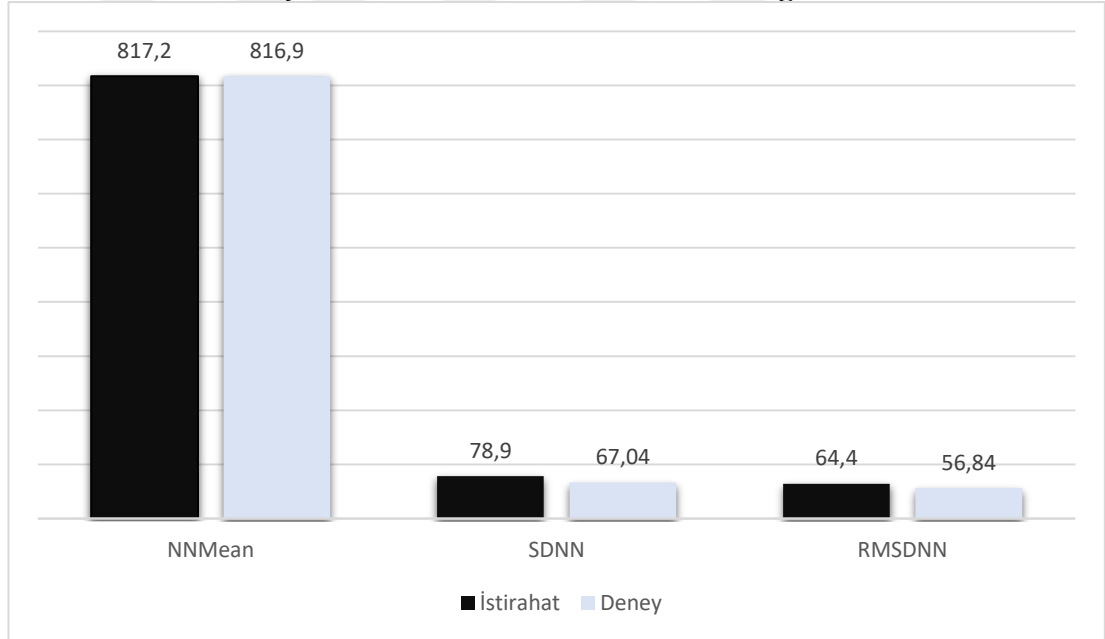
Bu çalışmada adı geçen spor kulüplerinin isimlerinin kullanımında “alfabetik sıralama” dikkate alınmıştır.

6. BULGULAR

Katılımcıların yaş ortalaması 21,3 olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların 97'si (%74.6) erkeklerden, 33'ü ise (%25.4) kadınlardan oluşmaktadır. Katılımcıların 55'i (%42.3) Antrenörlük, 28'i (%21.5) Rekreasyon, 26'sı (%20) Beden Eğitimi Öğretmenliği, 21'i ise (%16.2) Spor Yöneticiliği bölümü öğrencisidir. Katılımcıların 23'ü (%17.7) birinci, 41'i (%31.5) ikinci, 49'u (%37.7) üçüncü, 17'si ise (%13.4) dördüncü sınıf öğrencisidir. Katılımcıların 65'i (%50) Fenerbahçe, 65'i (%50) Galatasaray taraftarıdır.

DENEY 1

Şekil 1. Tüm Katılımcıların İstirahat ve Deney Aşaması KHD Zaman Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Ortalama Değerleri

Şekil 1'e bakıldığında tüm katılımcıların istirahat halindeki ortalama değerleri NNMean 817.2, SDNN 78.89, RMSDNN 64.4, deney aşamasındaki ortalama değerleri NNMean 816.9, SDNN 67.04, RMSDNN 56.84 olarak tespit edilmiştir.

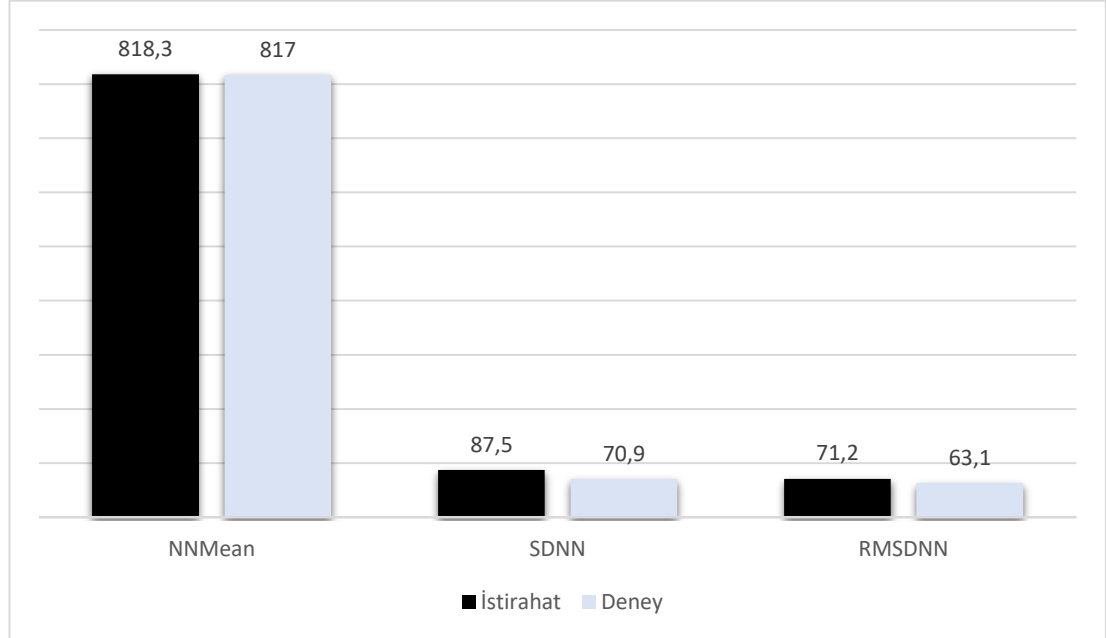
Tablo 1. Tüm Katılımcıların İstirahat ve Deney Aşaması KHD Zaman Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Sonuçları

	Ort. Farkı	ss	t	sd	p
NNMean – NNMean D	.25750	35.69737	.058	63	.954
SDNN – SDNN D	11.85125	26.73422	3.546	63	.001
RMSDNN – RMSDNN D	7.53130	25.12784	2.398	63	.019

*p<0.05 **p<0.01

Tablo 1 incelendiğinde tüm katılımcıların istirahat durumundaki SDNN ile deney aşamasındaki SDNN D değerlerinde p<0.01, RMSDNN ile deney aşamasındaki RMSDNN D değerlerinde p<0.05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir değişim tespit edilmiştir.

Şekil 2. Fenerbahçe Taraftarlarının İstirahat ve Deney Aşaması KHD Zaman Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Ortalama Değerleri

Şekil 2'ye bakıldığında Fenerbahçe taraftarlarının istirahat halindeki ortalama değerleri NNMean 818.3, SDNN 87.5, RMSDNN 71.2, deney aşamasındaki ortalama değerleri NNMean 817, SDNN 70.9, RMSDNN 63.1 olarak tespit edilmiştir.

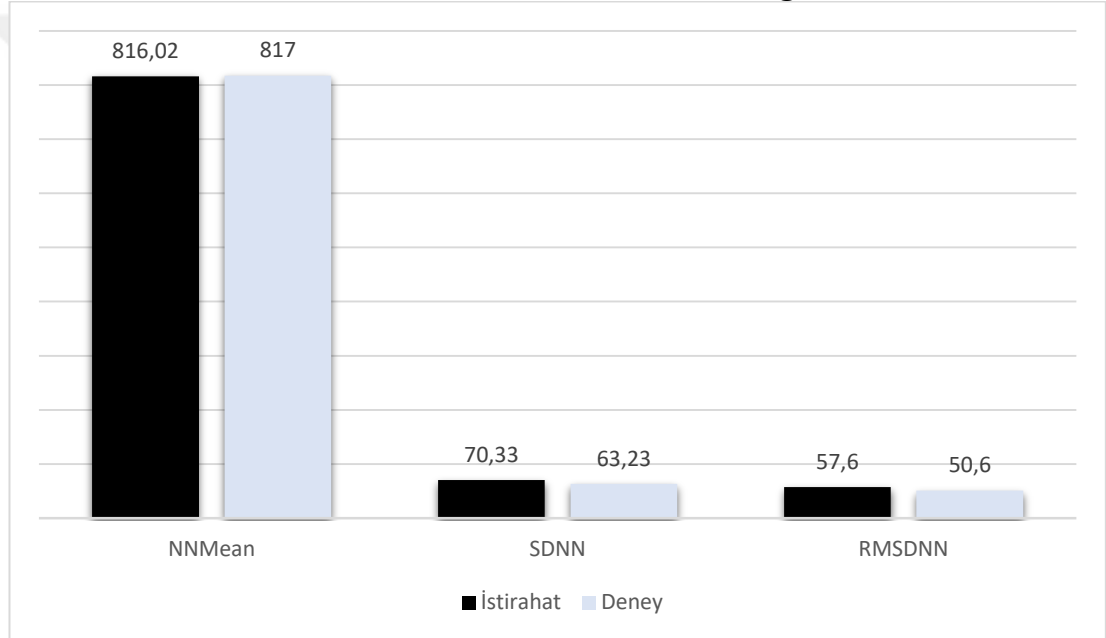
Tablo 2. Fenerbahçe Taraftarlarının İstirahat ve Deney Aşaması KHD Zaman Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Sonuçları

	Ort. Farkı	ss	t	sd	p
NNMean – NNMean D	1.35344	39.27082	.195	31	.847
SDNN – SDNN D	16.59406	32.24062	2.912	31	.007
RMSDNN – RMSDNN D	8.04875	30.28243	1.504	31	.143

*p<0.05 **p<0.01

Tablo 2 incelendiğinde Fenerbahçe taraftarlarının istirahat durumundaki SDNN ile deney aşamasındaki SDNN D değerlerinde p<0.05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir değişim tespit edilmiştir.

Şekil 3. Galatasaray Taraftarlarının İstirahat ve Deney Aşaması KHD Zaman Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Ortalama Değerleri

Şekil 3'e bakıldığında Galatasaray taraftarlarının istirahat halindeki ortalama değerleri NNMean 816.02, SDNN 70.33, RMSDNN 57.6, deney aşamasındaki ortalama değerleri NNMean 817, SDNN 63,23, RMSDNN 50.6 olarak tespit edilmiştir.

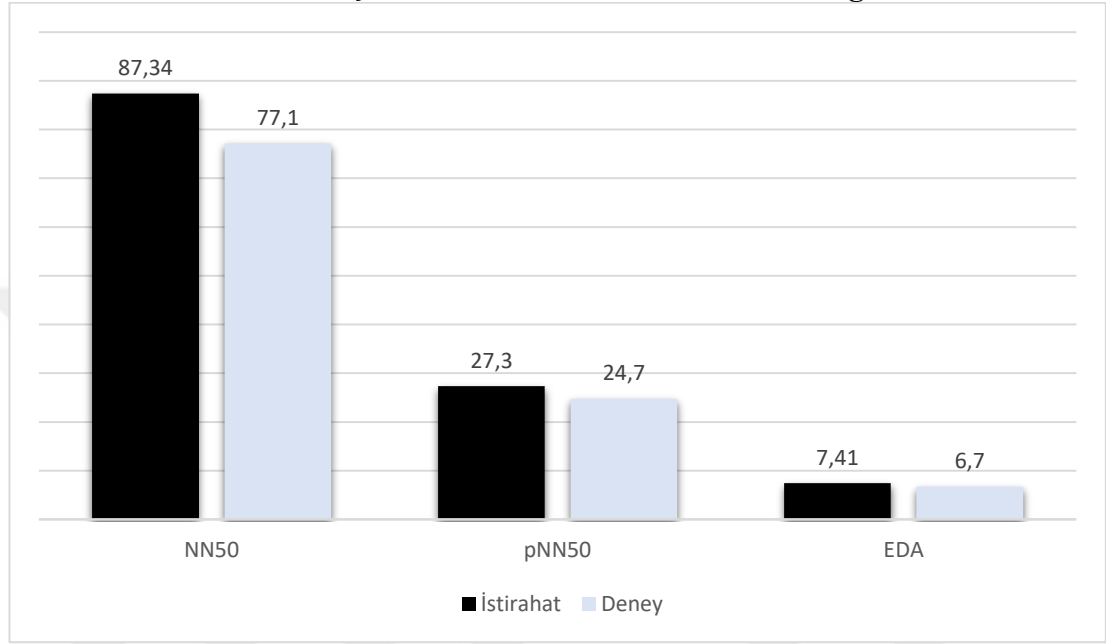
Tablo 3. Galatasaray Taraftarlarının İstirahat ve Deney Aşaması KHD Zaman Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Sonuçları

	Ort. Farkı	ss	t	sd	p
NNMean – NNMean D	-.83844	32.32698	-.147	31	.884
SDNN – SDNN D	7.10844	19.14668	2.1	31	.044
RMSDNN – RMSDNN D	7.01384	19.12083	2.075	31	.046

*p<0.05 **p<0.01

Tablo 3 incelendiğinde Galatasaray taraftarlarının istirahat durumundaki SDNN ile deney aşamasındaki SDNN D değerlerinde ve RMSDNN ile deney aşamasındaki RMSDNN D değerlerinde $p<0.05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir değişim tespit edilmiştir.

Şekil 4. Tüm Katılımcıların İstirahat ve Deney Aşaması KHD Zaman Parametreleri ve EDA İlişkili Örneklem T Testi Ortalama Değerleri

Şekil 4'e bakıldığında tüm katılımcıların istirahat halindeki ortalama değerleri NN50 87.34, pNN50 27.3, EDA 7.41, deney aşamasındaki ortalama değerleri NN50 77.1, pNN50 24.7, EDA 6.7 olarak tespit edilmiştir.

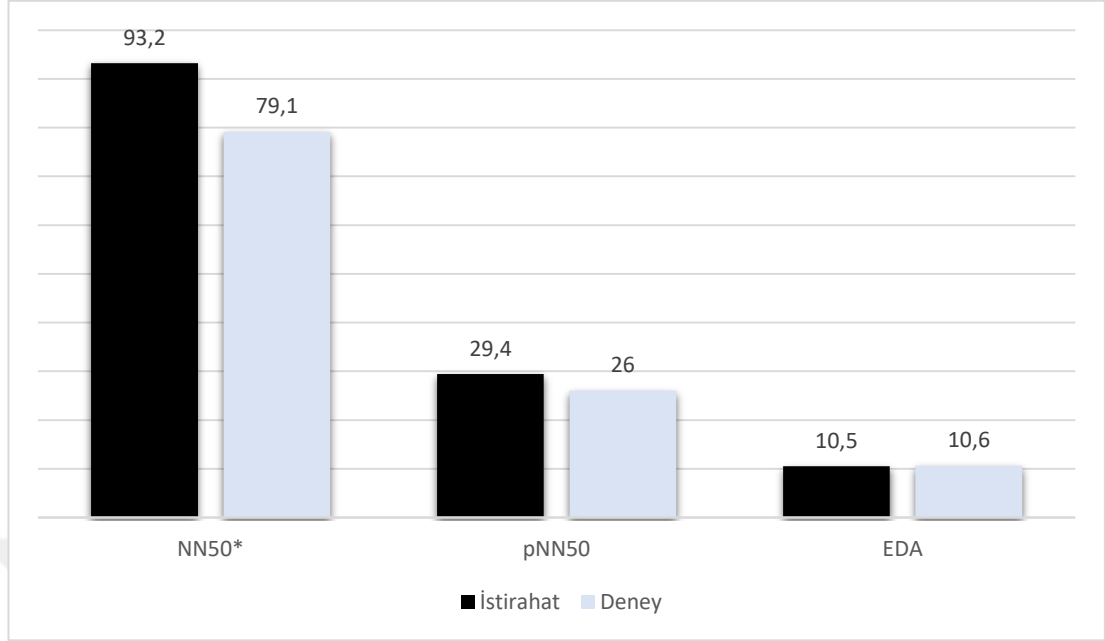
Tablo 4. Tüm Katılımcıların İstirahat ve Deney Aşaması KHD Zaman Parametreleri ve EDA İlişkili Örneklem T Testi Sonuçları

	Ort. Farkı	ss	t	sd	p
NN50 – NN50 D	10.281	30.295	2.715	63	.009
pNN50 – pNN50 D	2.57625	8.37618	2.461	63	.017
EDA – EDA D	.75000	8.65438	.693	63	.491

* $p<0.05$ ** $p<0.01$

Tablo 4 incelendiğinde tüm katılımcıların istirahat durumundaki NN50 ile deney aşamasındaki NN50 D değerlerinde ve pNN50 ile deney aşamasındaki pNN50 D değerlerinde $p<0.05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir değişim tespit edilmiştir.

Şekil 5. Fenerbahçe Taraftarlarının İstirahat ve Deney Aşaması KHD Zaman Parametreleri ve EDA İlişkili Örneklem T Testi Ortalama Değerleri

Şekil 5'e bakıldığında Fenerbahçe taraftarlarının istirahat halindeki ortalama değerleri NN50 93.2, pNN50 29.4, EDA 10.5, deney aşamasındaki ortalama değerleri NN50 79.1, pNN50 26, EDA 10.6 olarak tespit edilmiştir.

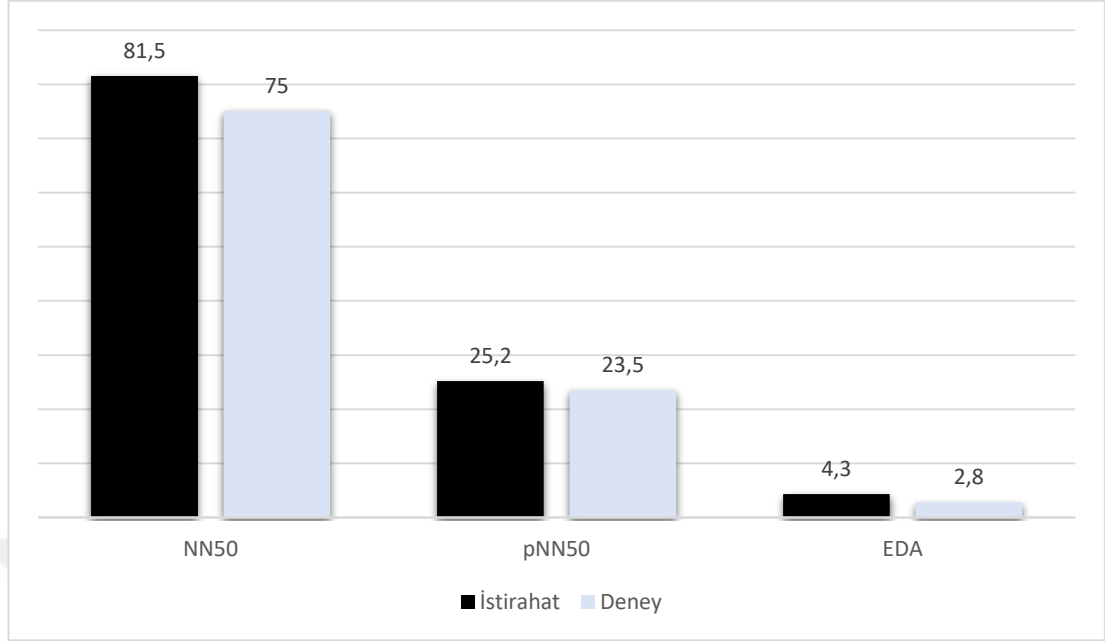
Tablo 5. Fenerbahçe Taraftarlarının İstirahat ve Deney Aşaması KHD Zaman Parametreleri ve EDA İlişkili Örneklem T Testi Sonuçları

	Ort. Farkı	ss	t	sd	p
NN50 – NN50 D	14.094	34.698	2.298	31	.028
pNN50 – pNN50 D	3.43125	8.72437	2.225	31	.034
EDA – EDA D	-.06469	4.30390	-.085	31	.933

*p<0.05 **p<0.01

Tablo 5 incelendiğinde Fenerbahçe taraftarlarının istirahat durumundaki NN50 ile deney aşamasındaki NN50 D değerlerinde ve pNN50 ile deney aşamasındaki pNN50 D değerlerinde p<0.05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir değişim tespit edilmiştir.

Şekil 6. Galatasaray Taraftarlarının İstirahat ve Deney Aşaması KHD Zaman Parametreleri ve EDA İlişkili Örneklem T Testi Ortalama Değerleri

Şekil 6'ya bakıldığında Galatasaray taraftarlarının istirahat halindeki ortalama değerleri NN50 81.5, pNN50 25.2, EDA 4.3, deney aşamasındaki ortalama değerleri NN50 75, pNN50 23.5, EDA 2.8 olarak tespit edilmiştir.

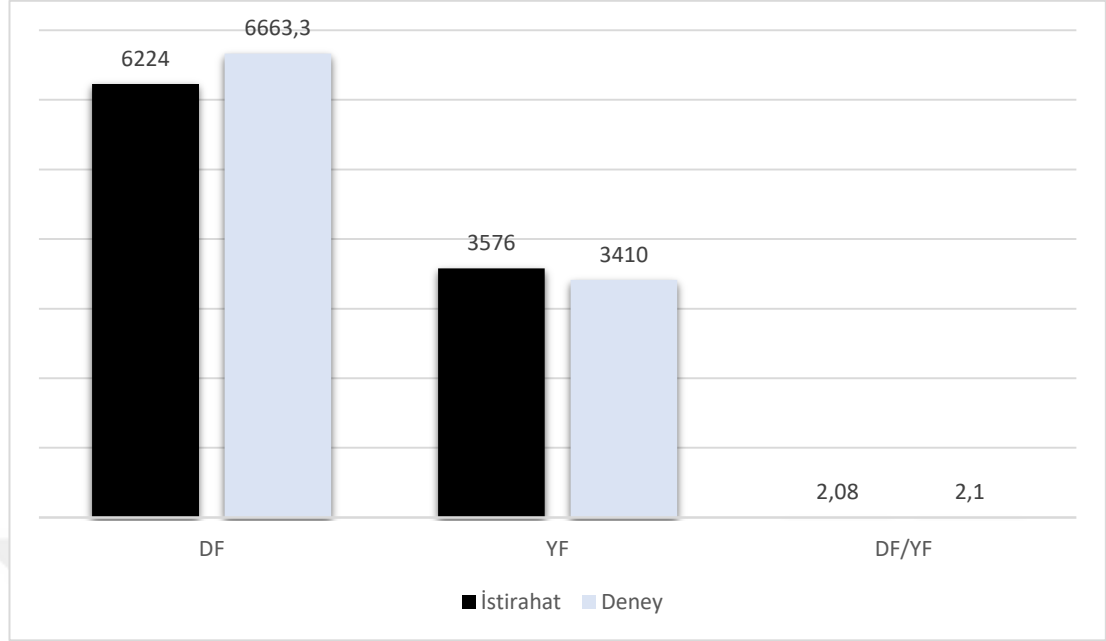
Tablo 6. Galatasaray Taraftarlarının İstirahat ve Deney Aşaması KHD Zaman Parametreleri ve EDA İlişkili Örneklem T Testi Sonuçları

	Ort. Farkı	ss	t	sd	p
NN50 – NN50 D	6.469	25.123	1.457	31	.155
pNN50 – pNN50 D	1.72125	8.05979	1.208	31	.236
EDA – EDA D	1.56469	11.50299	.769	31	.447

*p<0.05 **p<0.01

Tablo 6 incelendiğinde Galatasaray taraftarlarının istirahat durumundaki NN50 ile deney aşamasındaki NN50 D değerlerinde, pNN50 ile deney aşamasındaki pNN50 D değerlerinde ve EDA ile deney aşamasındaki EDA D değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir değişim tespit edilememiştir.

Şekil 7. Tüm Katılımcıların İstirahat ve Deney Aşaması Ortalama KHD Frekans Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Ortalama Değerleri

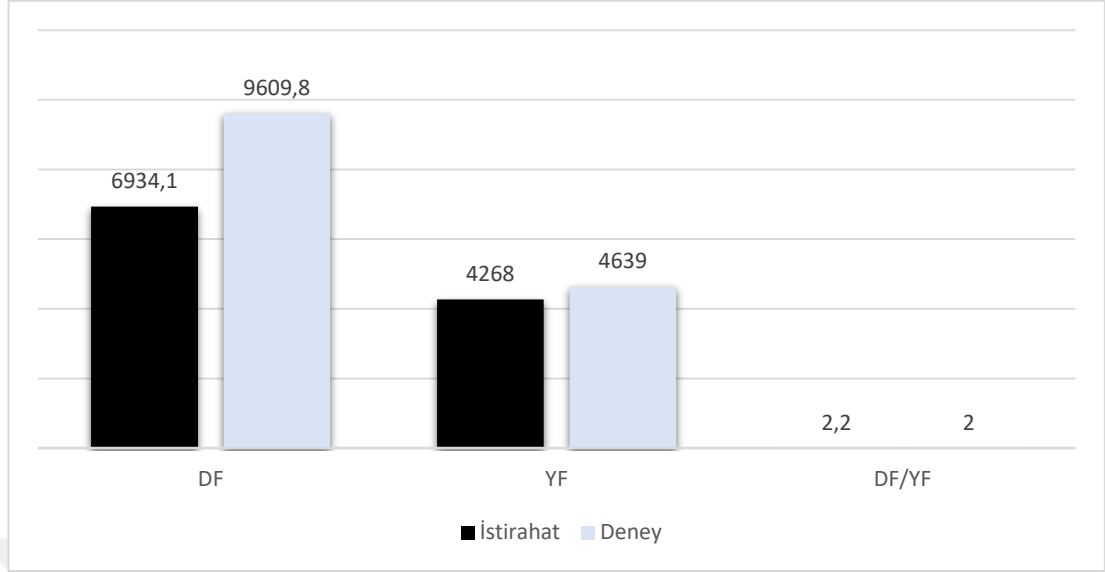
Şekil 7'ye bakıldığında tüm katılımcıların istirahat halindeki ortalama değerleri DF 6224, YF 3576, DF/YF 2.08 deney aşamasındaki ortalama değerleri DF 6663.3, YF 3410, DF/YF 2.1 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 7. Tüm Katılımcıların İstirahat ve Deney Aşaması KHD Frekans Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Sonuçları

	Ort. Farkı	ss	t	sd	p
DF – DF D	-440	14429.3	-.244	63	.808
YF – YF D	166	479.6	.346	63	.731
DF/YF – DF/YF D	-.022	1.3	-.135	63	.893

Tablo 7 incelendiğinde tüm katılımcıların istirahat durumundaki DF ile deney aşamasındaki DF D değerlerinde, YF ile deney aşamasındaki YF D değerlerinde ve DF/YF ile deney aşamasındaki DF/YF D değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir değişim tespit edilememiştir.

Şekil 8. Fenerbahçe Taraftarlarının İstirahat ve Deney Aşaması KHD Frekans Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Ortalama Değerleri

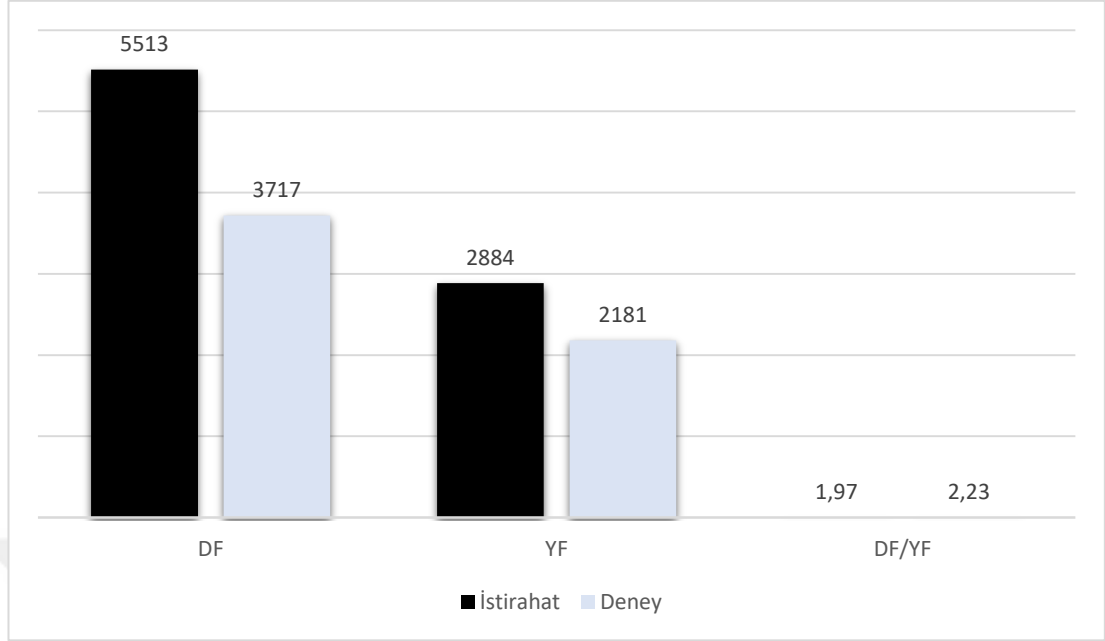
Şekil 8'e bakıldığında Fenerbahçe taraftarlarında istirahat halindeki ortalama değerleri DF 6934.1, YF 4268, DF/YF 2.2 deney aşamasındaki ortalama değerleri DF 9609.8, YF 4639, DF/YF 2 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 8. Fenerbahçe Taraftarlarının İstirahat ve Deney Aşaması KHD Frekans Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Sonuçları

	Ort. Farkı	ss	t	sd	p
DF – DF D	-2676	19128	-.791	31	.435
YF – YF D	-371	4135	-.508	31	.615
DF/YF – DF/YF D	.23	1.48	.863	31	.395

Tablo 8 incelendiğinde Fenerbahçe taraftarlarının istirahat durumundaki DF ile deney aşamasındaki DF D değerlerinde, YF ile deney aşamasındaki YF D değerlerinde ve DF/YF ile deney aşamasındaki DF/YF D değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir değişim tespit edilememiştir.

Şekil 9. Galatasaray Taraftarlarının İstirahat ve Deney Aşaması KHD Frekans Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Ortalama Değerleri

Şekil 9'a bakıldığında Galatasaray taraftarlarında istirahat halindeki ortalama değerleri DF 5513, YF 2884, DF/YF 1.97 deney aşamasındaki ortalama değerleri DF 3717, YF 2181, DF/YF 2.23 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 9. Galatasaray Taraftarlarının İstirahat ve Deney Aşaması KHD Frekans Parametrelerinin İlişkili Örneklem T Testi Sonuçları

	Ort. Farkı	ss	t	sd	p
DF – DF D	1796	6851.3	1.483	31	.148
YF – YF D	703	3496	1.137	31	.264
DF/YF – DF/YF D	-.269	1.06	-1.439	31	.160

Tablo 9 incelendiğinde Galatasaray taraftarlarının istirahat durumundaki DF ile deney aşamasındaki DF D değerlerinde, YF ile deney aşamasındaki YF D değerlerinde ve DF/YF ile deney aşamasındaki DF/YF D değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir değişim tespit edilememiştir.

Tez çalışmasında deney esnasındaki psikofizyolojik değişkenlerin ortalamalarının, istirahat esnasındaki ortalamalarına göre yüzde olarak değişimi incelenmiştir. Bu değişimi belirleyebilmek için öncelikle katılımcıların deney esnasındaki psikofizyolojik değişkenlerin ortalamaları, istirahat esnasındaki psikofizyolojik değişkenlerin ortalamaları ile bölünüp 100 ile çarpılmıştır. Bir örnek ile açıklanacak olursa; istirahat esnasındaki NNMin ortalama değeri 500, deney

esnasındaki değeri 1000 olduğunu farz edelim. Bu katılımcının NNMin yüzde değişimi 200 olacaktır. (1000/500.100=200)

Tablo 10. Tüm Katılımcıların Kişilik Özellikleri ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Dışa dönüklük	Yumuşak Başlılık	Özdenetim	Duygusal Tutarsızlık	Gelişime Açıklık
NNMin Yüzde Değişim	-.080	.034	-.091	.009	.113
NNMax Yüzde Değişimi	.066	.212	-.011	.056	.087
NNMean Yüzde Değişimi	-.128	.175	-.027	.115	.008
SDNN Yüzde Değişimi	.074	.042	-.110	.147	-.063
RMSDNN Yüzde Değişimi	.044	.048	-.044	.057	.003
NN50 Yüzde Değişimi	.065	.007	-.035	.163	-.085
pNN50 Yüzde Değişimi	.010	.055	-.027	.171	-.082
EDA Yüzde Değişimi	-.034	-.201	-.059	.050	-.065

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların kişilik özellikleri ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 1 reddedilmiştir.

Tablo 11. Fenerbahçe Taraftarlarının Kişilik Özellikleri ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Dışa dönüklük	Yumuşak Başlılık	Özdenetim	Duygusal Tutarsızlık	Gelişime Açıklık
NNMin Yüzde Değişim	-.131	-.070	-.068	-.013	.166
NNMax Yüzde Değişimi	.199	.186	-.023	-.186	.019
NNMean Yüzde Değişimi	-.191	.104	-.016	.022	-.092
SDNN Yüzde Değişimi	.225	.124	.051	-.077	-.020
RMSDNN Yüzde Değişimi	.145	.047	.066	-.332	.038
NN50 Yüzde Değişimi	.097	-.046	.111	-.154	-.129
pNN50 Yüzde Değişimi	.040	-.005	.139	-.154	-.195
EDA Yüzde Değişimi	.059	-.250	.046	-.107	-.045

*p<0.05 **p<0.01

Fenerbahçe taraftarlarının kişilik özellikleri ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 1a reddedilmiştir.

Tablo 12. Galatasaray Taraftarlarının Kişilik Özellikleri ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Dışa dönüklük	Yumuşak Başlılık	Özdenetim	Duygusal Tutarsızlık	Gelişime Açıklık
NNMin Yüzde Değişim	.035	.173	-.120	.013	.046
NNMax Yüzde Değişimi	-.113	.214	-.027	.279	.159
NNMean Yüzde Değişimi	-.039	.244	.006	.160	.160
SDNN Yüzde Değişimi	-.112	-.125	-.198	.340	-.087
RMSDNN Yüzde Değişimi	-.113	.092	-.185	.483**	-.019
NN50 Yüzde Değişimi	.009	-.004	-.145	.408*	-.032
pNN50 Yüzde Değişimi	-.060	.041	-.121	.400*	.030
EDA Yüzde Değişimi	-.149	-.103	-.233	.235	-.115

*p<0.05 **p<0.01

Galatasaray taraftarlarının kişilik özellikleri ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda kişilik özelliklerinden Duygusal Tutarsızlık ile KHD zaman parametrelerinden RMSDNN yüzde değişimi (r: .483 p<0.01), NN50 yüzde değişimi (r: .408 p<0.05), pNN50 yüzde değişimi (r: .400 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 1b kabul edilmiştir.

Tablo 13. Tüm Katılımcıların Kişilik Özellikleri ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Dışa dönüklük	Yumuşak Başlılık	Özdenetim	Duygusal Tutarsızlık	Gelişime Açıklık
DF Yüzde Değişimi	.253*	.025	.021	.008	.065
YF Yüzde Değişimi	-.016	.159	.008	.186	-.004
DF/YF Yüzde Değişimi	.247*	-.138	-.041	-.150	.073

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların kişilik özellikleri ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda kişilik özelliklerinden dışadönüklük ile KHD frekans parametrelerinden DF yüzde değişimi (r:.253 p<0.05) ve DF/YF yüzde değişimi (r:.247 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 2 kabul edilmiştir.

Tablo 14. Fenerbahçe Taraftarlarının Kişilik Özellikleri ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Dışa dönüklük	Yumuşak Başlılık	Özdenetim	Duygusal Tutarsızlık	Gelişime Açıklık
DF Yüzde Değişimi	.368*	.054	.232	-.356*	.283
YF Yüzde Değişimi	.112	.229	.119	-.175	-.060
DF/YF Yüzde Değişimi	.233	-.117	.041	-.176	.302

*p<0.05 **p<0.01

Fenerbahçe taraftarlarının kişilik özellikleri ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda kişilik özelliklerinden dışadönüklük ile KHD frekans parametrelerinden DF yüzde değişimi (r:.368 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Duygusal tutarsızlık ile DF yüzde değişimi (r:-.356 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 2a kabul edilmiştir.

Tablo 15. Galatasaray Taraftarlarının Kişilik Özellikleri ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Dışa dönüklük	Yumuşak Başlılık	Özdenetim	Duygusal Tutarsızlık	Gelişime Açıklık
DF Yüzde Değişimi	.070	-.024	-.208	.378*	-.156
YF Yüzde Değişimi	-.189	.148	-.116	.549**	-.012
DF/YF Yüzde Değişimi	.353*	-.261	-.111	-.161	-.166

*p<0.05 **p<0.01

Galatasaray taraftarlarının kişilik özellikleri ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda kişilik özelliklerinden duygusal tutarsızlık ile KHD frekans parametrelerinden DF yüzde değişimi (r:.378 p<0.05), YF Yüzde Değişimi (r:.549 p<0.01) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Dışadönüklük ile DF/YF yüzde değişimi (r:.353 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 2b kabul edilmiştir.

Tablo 16. Tüm Katılımcıların Duygusal Zekâ ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	İyimserlik Ruh Hali	Duyguların Kullanımı	Duyguların Değerlendirilmesi	Toplam DZ
NNMin Yüzde Değişim	-.068	.286*	.076	.089
NNMax Yüzde Değişimi	-.079	.004	-.260*	-.172
NNMean Yüzde Değişimi	-.138	.012	-.155	-.136
SDNN Yüzde Değişimi	-.093	-.112	-.356**	-.267*
RMSDNN Yüzde Değişimi	.003	-.257*	-.262*	-.218
NN50 Yüzde Değişimi	-.133	-.261*	-.266*	-.266*
pNN50 Yüzde Değişimi	-.110	-.299*	-.319*	-.303*
EDA Yüzde Değişimi	-.039	.031	.078	.027

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların duygusal zekaları ile EDA ve KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda duygusal zeka alt boyutlarından duyguların kullanımı ile KHD zaman parametrelerinden NNMin yüzde değişimi ($r: .286$ $p<0.05$) istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü, RMSDNN yüzde değişimi ($r: -.257$ $p<0.05$), NN50 yüzde değişimi ($r: -.261$ $p<0.05$) ve pNN50 yüzde değişimi ($r: -.299$ $p<0.05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Duyguların değerlendirilmesi ile NNMax yüzde değişimi ($r: -.260$ $p<0.05$), SDNN yüzde değişimi ($r: -.356$ $p<0.01$), RMSDNN yüzde değişimi ($r: -.262$ $p<0.05$), NN50 yüzde değişimi ($r: -.266$ $p<0.05$) ve pNN50 yüzde değişimi ($r: -.319$ $p<0.05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Duygusal zeka toplam puanı ile SDNN yüzde değişimi ($r: -.267$ $p<0.05$), NN50 yüzde değişimi ($r: -.266$ $p<0.05$) ve pNN50 yüzde değişimi ($r: -.303$ $p<0.05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 3 kabul edilmiştir.

Tablo 17. Fenerbahçe Taraftarlarının Duygusal Zekâ ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	İyimserlik Ruh Hali	Duyguların Kullanımı	Duyguların Değerlendirilmesi	Toplam DZ
NNMin Yüzde Değişim	.098	.385*	.099	.192
NNMax Yüzde Değişimi	.082	-.155	-.172	-.092
NNMean Yüzde Değişimi	-.077	.073	-.016	.000
SDNN Yüzde Değişimi	-.004	-.132	-.235	-.150
RMSDNN Yüzde Değişimi	.202	-.287	-.038	.009
NN50 Yüzde Değişimi	.002	-.142	-.110	-.059
pNN50 Yüzde Değişimi	-.002	-.248	-.228	-.179
EDA Yüzde Değişimi	.001	-.115	.081	.030

*p<0.05 **p<0.01

Fenerbahçe taraftarlarının duygusal zekaları ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda duygusal zeka alt boyutlarından duyguların kullanımı ile KHD zaman parametrelerinden NNMin yüzde değişimi (r:.385 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 3a kabul edilmiştir.

Tablo 18. Galatasaray Taraftarlarının Duygusal Zekâ ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	İyimserlik Ruh Hali	Duyguların Kullanımı	Duyguların Değerlendirilmesi	Toplam DZ
NNMin Yüzde Değişim	-.185	.207	.034	-.016
NNMax Yüzde Değişimi	-.253	.135	-.364*	-.260
NNMean Yüzde Değişimi	-.150	-.037	-.287	-.230
SDNN Yüzde Değişimi	-.134	-.055	-.465**	-.328
RMSDNN Yüzde Değişimi	-.227	-.275	-.531**	-.463**
NN50 Yüzde Değişimi	-.221	-.389*	-.429*	-.443*
pNN50 Yüzde Değişimi	-.167	-.373*	-.395*	-.386*
EDA Yüzde Değişimi	-.132	.196	.005	-.018

*p<0.05 **p<0.01

Galatasaray taraftarlarının duygusal zekaları ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda duygusal zeka alt boyutlarından duyguların kullanımı ile KHD zaman parametrelerinden NN50 yüzde değişimi (r:-.389 p<0.05) ve pNN50 yüzde değişimi (r:-.373 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Duyguların değerlendirilmesi ile

NNMax yüzde değişimi (r:-.364 p<0.05), SDNN yüzde değişimi (r:-.465 p<0.01), RMSDNN yüzde değişimi (r:-.531 p<0.01), NN50 yüzde değişimi (r:-.429 p<0.05) ve pNN50 yüzde değişimi (r:-.395 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Duygusal zeka toplam puanı ile RMSDNN yüzde değişimi (r:-.463 p<0.01), NN50 yüzde değişimi (r:-.443 p<0.05) ve pNN50 yüzde değişimi (r:-.386 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 3b kabul edilmiştir.

Tablo 19. Tüm Katılımcıların Duygusal Zekâ ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	İyimserlik Ruh Hali	Duyguların Kullanımı	Duyguların Değerlendirilmesi	Toplam DZ
DF Yüzde Değişimi	.192	-.141	-.162	-.046
YF Yüzde Değişimi	-.019	-.202	-.281*	-.232
DF/YF Yüzde Değişimi	.228	.087	.140	.205

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların duygusal zekaları ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda duygusal zeka alt boyutlarından duyguların değerlendirilmesi ile KHD frekans parametrelerinden YF yüzde değişimi (r:-.281 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 4 kabul edilmiştir.

Tablo 20. Fenerbahçe Taraftarlarının Duygusal Zekâ ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	İyimserlik Ruh Hali	Duyguların Kullanımı	Duyguların Değerlendirilmesi	Toplam DZ
DF Yüzde Değişimi	.347	.075	-.039	.135
YF Yüzde Değişimi	.066	-.163	-.259	-.151
DF/YF Yüzde Değişimi	.275	.237	.104	.211

*p<0.05 **p<0.01

Fenerbahçe taraftarlarının duygusal zekaları ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 4a reddedilmiştir.

Tablo 21. Galatasaray Taraftarlarının Duygusal Zekâ ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	İyimserlik Ruh Hali	Duyguların Kullanımı	Duyguların Değerlendirilmesi	Toplam DZ
DF Yüzde Değişimi	.043	-.339	-.292	-.227
YF Yüzde Değişimi	-.165	-.289	-.323	-.354*
DF/YF Yüzde Değişimi	.265	-.100	.168	.200

*p<0.05 **p<0.01

Galatasaray taraftarlarının duygusal zekaları ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda duygusal zeka toplam puanı ile KHD frekans parametrelerinden YF yüzde değişimi ($r: -.354$ $p < 0.05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 4b kabul edilmiştir.

Tablo 22. Tüm Katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Lisanslı Ürün Tüketimi	Medya Tüketimi	Ağızdan Ağza İletişim	Müسابakaya Katılım	Toplam FTTÜKDÖ
NNMin Yüzde Değişim	-.126	-.115	-.172	-.216	-.136
NNMax Yüzde Değişimi	-.002	-.028	.123	.020	.069
NNMean Yüzde Değişimi	-.066	-.186	-.152	-.163	-.146
SDNN Yüzde Değişimi	-.067	-.107	.167	-.003	.029
RMSDNN Yüzde Değişimi	.022	-.108	.085	-.077	-.026
NN50 Yüzde Değişimi	-.148	-.182	.011	-.072	-.113
pNN50 Yüzde Değişimi	-.131	-.165	.040	-.052	-.074
EDA Yüzde Değişimi	.043	.197	.095	.204	.126

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 5 reddedilmiştir.

Tablo 23. Fenerbahçe Taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Lisanslı		Ağızdan		Toplam FTTÜKDÖ
	Ürün Tüketimi	Medya Tüketimi	Ağza İletişim	Müsabakaya Katılım	
NNMin Yüzde Değişim	-.155	-.218	-.324	-.342	-.285
NNMax Yüzde Değişimi	-.092	.043	.188	.060	.113
NNMean Yüzde Değişimi	-.106	-.110	-.103	-.098	-.115
SDNN Yüzde Değişimi	-.040	.098	.442*	.188	.301
RMSDNN Yüzde Değişimi	.032	-.084	.208	-.033	.105
NN50 Yüzde Değişimi	-.172	-.011	.108	.044	.020
pNN50 Yüzde Değişimi	-.130	.017	.171	.085	.087
EDA Yüzde Değişimi	.058	.316	.139	.282	.226

*p<0.05 **p<0.01

Fenerbahçe taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda Futbol Taraftarı Tüketim Ölçeği alt boyutlarından ağızdan ağza iletişim ile KHD zaman parametrelerinden SDNN yüzde değişimi ($r:.442$ $p<0.05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 5a kabul edilmiştir.

Tablo 24. Galatasaray Taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Lisanslı		Ağızdan		Toplam FTTÜKDÖ
	Ürün Tüketimi	Medya Tüketimi	Ağza İletişim	Müsabakaya Katılım	
NNMin Yüzde Değişim	-.082	-.087	.032	-.129	.029
NNMax Yüzde Değişimi	.057	-.037	.027	-.008	-.010
NNMean Yüzde Değişimi	-.047	-.251	-.261	-.242	-.218
SDNN Yüzde Değişimi	-.081	-.206	-.121	-.160	-.199
RMSDNN Yüzde Değişimi	.018	-.141	-.038	-.113	-.130
NN50 Yüzde Değişimi	-.196	-.314	-.202	-.227	-.319
pNN50 Yüzde Değişimi	-.199	-.258	-.170	-.176	-.270
EDA Yüzde Değişimi	.032	.089	.078	.130	.069

*p<0.05 **p<0.01

Galatasaray taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi

arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 5b reddedilmiştir.

Tablo 25. Tüm Katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Lisanslı		Ağızdan		Toplam FTTÜKDÖ
	Ürün Tüketimi	Medya Tüketimi	Ağza İletişim	Müsabakaya Katılım	
DF Yüzde Değişimi	.017	-.047	-.004	-.149	-.071
YF Yüzde Değişimi	-.048	-.112	.065	-.129	-.070
DF/YF Yüzde Değişimi	.016	-.019	-.116	-.091	-.074

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 6 reddedilmiştir.

Tablo 26. Fenerbahçe Taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Lisanslı		Ağızdan		Toplam FTTÜKDÖ
	Ürün Tüketimi	Medya Tüketimi	Ağza İletişim	Müsabakaya Katılım	
DF Yüzde Değişimi	.142	.125	.066	-.149	.078
YF Yüzde Değişimi	-.098	-.069	.211	.007	.101
DF/YF Yüzde Değişimi	.273	.124	-.121	-.126	-.013

*p<0.05 **p<0.01

Fenerbahçe taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 6a reddedilmiştir.

Tablo 27. Galatasaray Taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Lisanslı		Ağızdan		Toplam FTTÜKDÖ
	Ürün Tüketimi	Medya Tüketimi	Ağza İletişim	Müsabakaya Katılım	
DF Yüzde Değişimi	-.122	-.238	-.084	-.179	-.231
YF Yüzde Değişimi	.052	-.205	-.035	-.231	-.178
DF/YF Yüzde Değişimi	-.350*	-.157	-.178	-.040	-.185

*p<0.05 **p<0.01

Galatasaray taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda Futbol Taraftarı Tüketim Ölçeği alt boyutlarından lisanslı ürün tüketimi ile KHD frekans parametrelerinden DF/YF yüzde değişimi (r:-.350 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 6b kabul edilmiştir

Tablo 28. Tüm Katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Takım	Takıma		Toplam TPBÖ	Toplam STÖÖ
	Değişikliğine Direnci	Duyulan Sadakat	Sadakati Sorgulama		
NNMin Yüzde Değişim	.214	-.458**	-.294*	-.344**	-.182
NNMax Yüzde Değişimi	-.150	.067	.246	.110	-.135
NNMean Yüzde Değişimi	-.182	-.080	.059	-.098	-.063
SDNN Yüzde Değişimi	-.129	.177	.244	.181	-.038
RMSDNN Yüzde Değişimi	-.142	.193	.258*	.209	-.114
NN50 Yüzde Değişimi	-.418**	.043	.040	-.087	-.057
pNN50 Yüzde Değişimi	-.403**	.036	.038	-.087	-.043
EDA Yüzde Değişimi	.068	.262*	.184	.215	.102

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutlarından takım değişikliğine direnci ile KHD zaman parametrelerinden NN50 yüzde değişimi (r:-.418 p<0.01) ve pNN50 yüzde değişimi (r:-.403 p<0.01) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Takıma duyulan sadakat ile

NNMin yüzde değişimi (r:-.458 p<0.01) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Sadakati sorgulama ile NNMin yüzde değişimi (r:-.294 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü ve RMSDNN yüzde değişimi (r:.258 p<0.05) istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişkiye rastlanmıştır. Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği toplam puanı ile NNMin yüzde değişimi (r:-.344 p<0.01) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki vardır. Takıma psikolojik bağlılık ölçeği alt boyutlarından takıma duyulan sadakat ile diğer psikofizyolojik değişkenlerden EDA yüzde değişimi (r:.262 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 7 kabul edilmiştir.

Tablo 29. Fenerbahçe Taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeğleşme Ölçeği ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Takım Değişikliğine Direnç	Takıma Duyulan Sadakat	Sadakati Sorgulama	Toplam TPBÖ	Toplam STÖÖ
NNMin Yüzde Değişim	.176	-.447*	-.326	-.364*	-.241
NNMax Yüzde Değişimi	-.078	.188	.185	.171	.020
NNMean Yüzde Değişimi	-.237	.036	.069	-.065	-.053
SDNN Yüzde Değişimi	.068	.294	.303	.289	.150
RMSDNN Yüzde Değişimi	.024	.275	.379*	.347	.056
NN50 Yüzde Değişimi	-.283	.146	.294	.094	.031
pNN50 Yüzde Değişimi	-.250	.146	.245	.075	.068
EDA Yüzde Değişimi	.259	.288	.234	.263	.389*

*p<0.05 **p<0.01

Fenerbahçe taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeğleşme Ölçeği ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda takıma psikolojik bağlılık ölçeği alt boyutlarından takıma duyulan sadakat ile NNMin yüzde değişimi (r:-.447 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Sadakati sorgulama ile NNMin yüzde değişimi (r:-.326 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü ve RMSDNN yüzde değişimi (r:.379 p<0.05) istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişkiye rastlanmıştır. Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği toplam puanı ile NNMin yüzde değişimi (r:-.364 p<0.01) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki vardır. Spor Taraftarı Özdeğleşme Ölçeği toplam

puanı ile EDA yüzde değişimi ($r: .389$ $p < 0.05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 7a kabul edilmiştir.

Tablo 30. Galatasaray Taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD Zaman Parametrelerinin Yüzde Değişimi ve EDA Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Takım	Takıma	Sadakati	Toplam	Toplam
	Değişikliğine	Duyulan			
	Direnç	Sadakat	Sorgulama	TPBÖ	STÖÖ
NNMin Yüzde Değişim	.202	-.441*	-.188	-.281	-.131
NNMax Yüzde Değişimi	-.125	-.007	.273	.080	-.301
NNMean Yüzde Değişimi	-.054	-.161	.002	-.117	-.116
SDNN Yüzde Değişimi	-.182	.090	.163	.092	-.297
RMSDNN Yüzde Değişimi	-.336	.105	.132	.011	-.309
NN50 Yüzde Değişimi	-.479**	-.045	-.263	-.269	-.279
pNN50 Yüzde Değişimi	-.415*	-.018	-.184	-.204	-.259
EDA Yüzde Değişimi	-.136	.193	.141	.120	-.163

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

Galatasaray taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutlarından takım değişikliğine direnç ile KHD zaman parametrelerinden NN50 yüzde değişimi ($r: -.479$ $p < 0.01$) ve pNN50 yüzde değişimi ($r: -.415$ $p < 0.05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Takıma duyulan sadakat ile NNMin yüzde değişimi ($r: -.441$ $p < 0.05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 7b kabul edilmiştir.

Tablo 31. Tüm Katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Takım	Takıma	Sadakati	Toplam	Toplam
	Değişikliğine	Duyulan			
	Direnç	Sadakat	Sorgulama	TPBÖ	STÖÖ
DF Yüzde Değişimi	.091	.061	-.008	.105	-.017
YF Yüzde Değişimi	-.037	.145	.192	.150	.010
DF/YF Yüzde Değişimi	.206	-.126	-.259*	-.087	-.065

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

Tüm katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda Futbol Taraftarı Tüketim Ölçeği alt boyutlarından sadakati sorgulama ile KHD frekans parametrelerinden DF/YF yüzde değişimi ($r: -.259$ $p < 0.05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 8 kabul edilmiştir.

Tablo 32. Fenerbahçe Taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Takım Değişikliğine Direnc	Takıma Duyulan Sadakat	Sadakati Sorgulama	Toplam TPBÖ	Toplam STÖÖ
DF Yüzde Değişimi	.195	.121	.094	.197	-.075
YF Yüzde Değişimi	-.048	.290	.414*	.360*	.145
DF/YF Yüzde Değişimi	.353*	-.119	-.335	-.113	-.224

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

Fenerbahçe taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutlarından takım değişikliğine direnc ile KHD frekans parametrelerinden DF/YF yüzde değişimi ($r: .353$ $p < 0.05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Sadakati sorgulama ile YF yüzde değişimi ($r: .414$ $p < 0.05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği toplam değeri ile YF yüzde değişimi ($r: .360$ $p < 0.05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 8a kabul edilmiştir.

Tablo 33. Galatasaray Taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD Frekans Parametrelerinin Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Takım Değişikliğine Direnc	Takıma Duyulan Sadakat	Sadakati Sorgulama	Toplam TPBÖ	Toplam STÖÖ
DF Yüzde Değişimi	.010	-.032	-.121	-.019	.006
YF Yüzde Değişimi	-.198	-.028	-.023	-.148	-.109
DF/YF Yüzde Değişimi	.096	-.142	-.193	-.032	.064

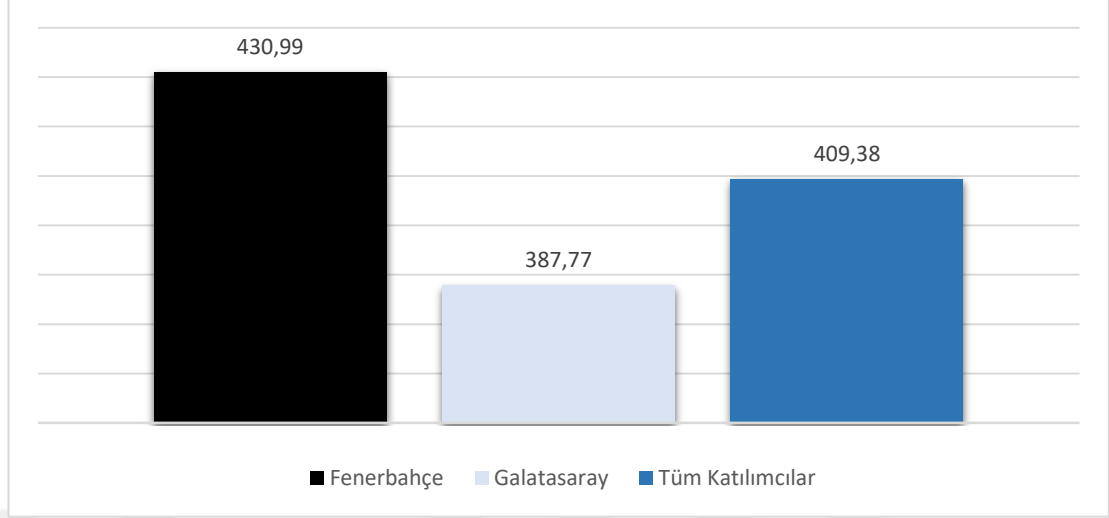
* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

Galatasaray taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağılılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır Hipotez 8b reddedilmiştir.

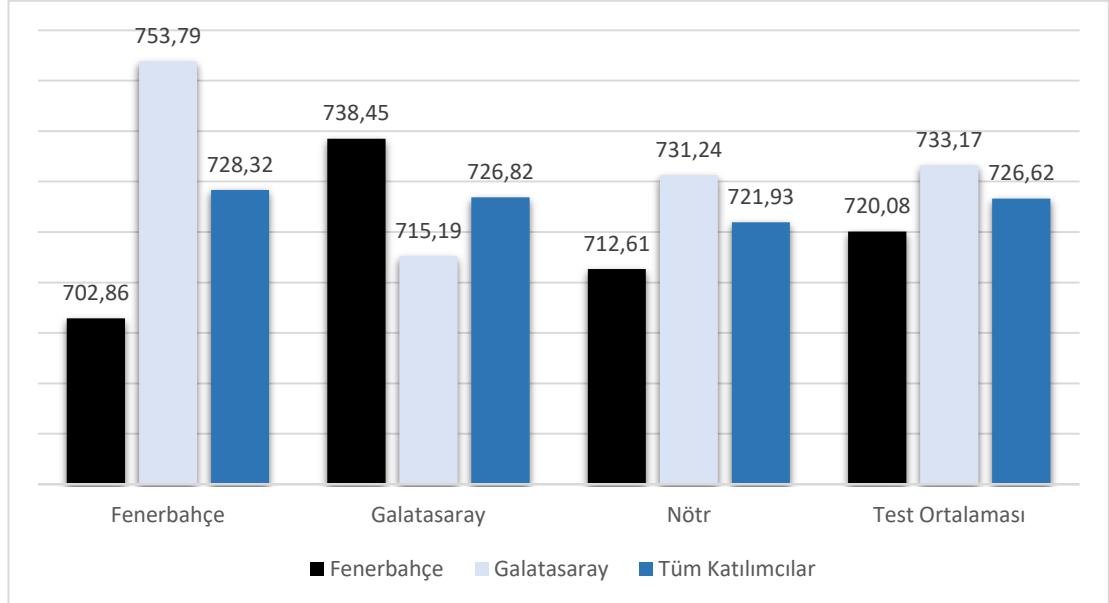
DENEY 2

Şekil 10. Basit Tepki Zamanı Ortalamaları (Ms)

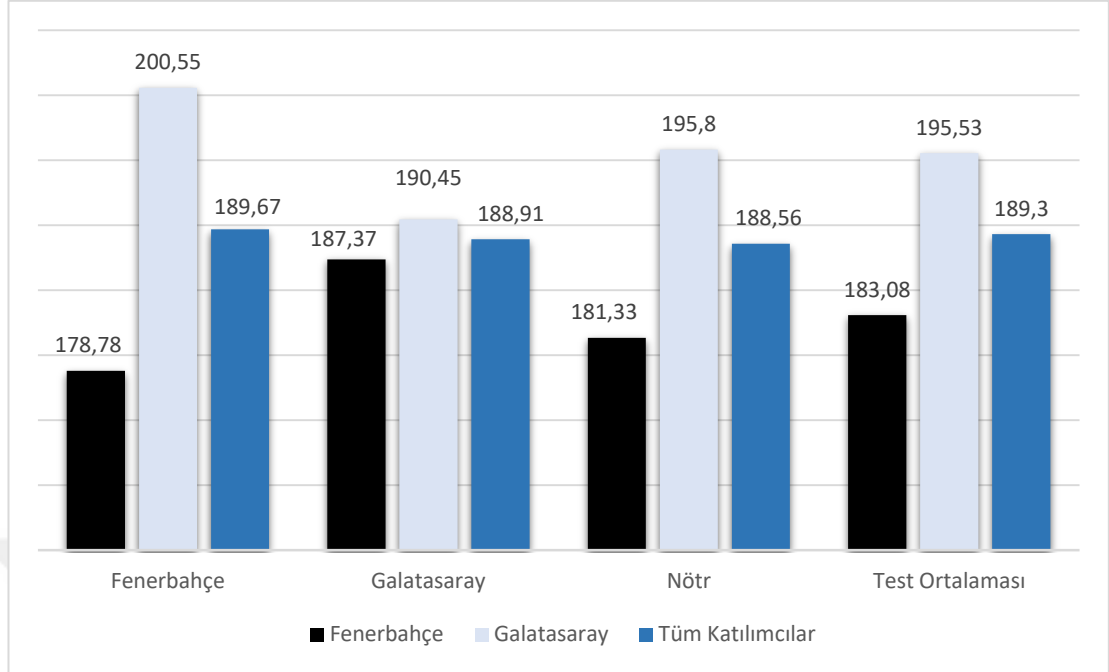
Tüm katılımcıların basit tepki süresi ortalamaları incelendiğinde Fenerbahçe taraftarlarının 430,99 ms, Galatasaray taraftarlarının 387,77 ms, tüm katılımcıların basit tepki süresi ortalamalarının ise 409,38 ms olduğu belirlenmiştir.

Şekil 11. Tepki Zamanı Ortalamaları (Ms)

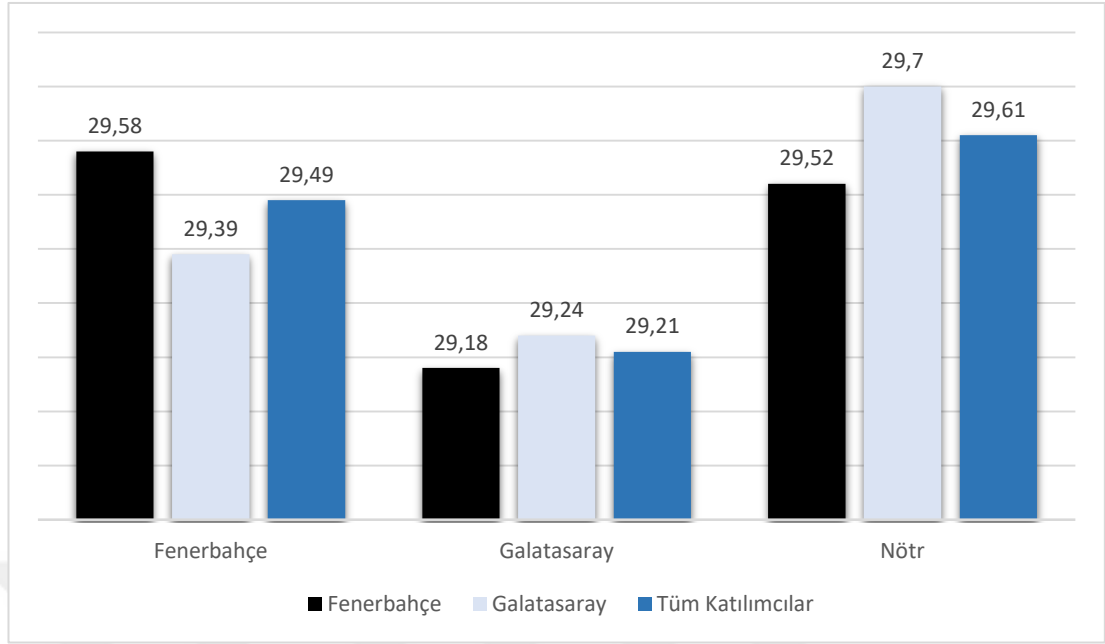
Tüm katılımcıların tüm görsel uyarılara verdikleri tepki süresi ortalamasının 726,62 ms, Fenerbahçe görsel uyarılarına verdikleri tepki süresi ortalamasının 728,32 ms, Galatasaray görsel uyarılarına verdikleri tepki süresi ortalamasının 726,82 ms ve nötr görsel uyarılara verdikleri tepki süresi ortalamasının 721,93 ms olduğu tespit edilmiştir. Hipotez 9 ve 10 kabul edilmiştir.

Şekil 12. Tepki Zamanı Ortalamalarının, Basit Tepki Zamanı Ortalamalarına Göre Yüzde (%) Değişimi

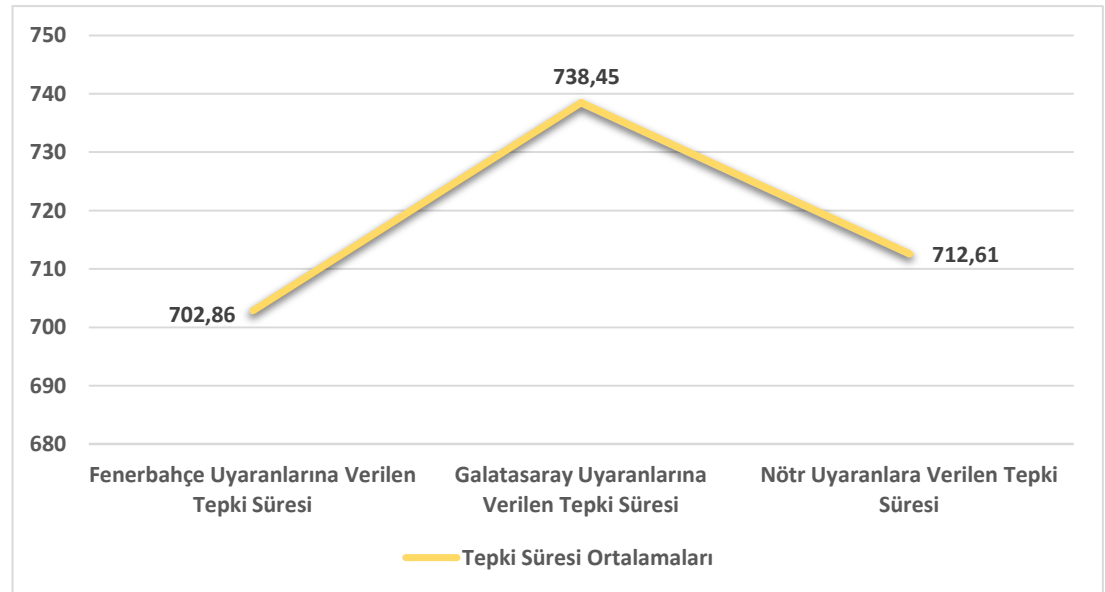
Şekil 12’de, Fenerbahçe, Galatasaray görsel uyarılarına ve nötr görsel uyarılara verilen tepki süresi ortalamalarının, tüm katılımcıların basit tepki süresi ortalamalarına göre yüzde değişimi incelenmiştir. Bu değişimi belirleyebilmek için öncelikle katılımcıların basit tepki süresi ortalamaları hesaplanmıştır. Ardından görsel uyarılara verilen tepki süreleri, basit tepki sürelerine bölünüp 100 ile çarpılmıştır. Bir örnek ile açıklayacak olursak, basit tepki süresi ortalamasının 400 ms, Fenerbahçe görsel uyarılarına verilen tepki süresi ortalamasının 800 ms olduğunu farz edersek, bu katılımcı için Fenerbahçe görsel uyarılarına verilen tepki süresinin yüzde değişimi 200 olacaktır ($800/400*100=200$). Deney 2’de testin tamamına verilen tepki süresi ortalamalarının yüzde değişiminin 189,3, Fenerbahçe görsel uyarılarına verilen tepki hızı ortalamalarının yüzde değişimlerinin 189,67, Galatasaray görsel uyarılarına verilen tepki hızı ortalamalarının yüzde değişimlerinin 188,91 ve nötr görsel uyarılara verilen tepki hızı ortalamalarının yüzde değişimlerinin 188,56 olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 13. Doğru Tepki Sayısı Ortalamaları

Şekil 13’de Fenerbahçe, Galatasaray görsel uyarılarına ve nötr görsel uyarılara verilen doğru tepki sayılarının ortalamaları incelenmiştir. Katılımcıların Fenerbahçe görsel uyarılarına verdikleri doğru tepki sayısı ortalaması 29,49, Galatasaray görsel uyarılarına verdikleri doğru tepki sayısı ortalaması 29,21, nötr görsel uyarılara verdikleri doğru tepki sayısı ortalamasının ise 29,61 olduğu gözlemlenmiştir.

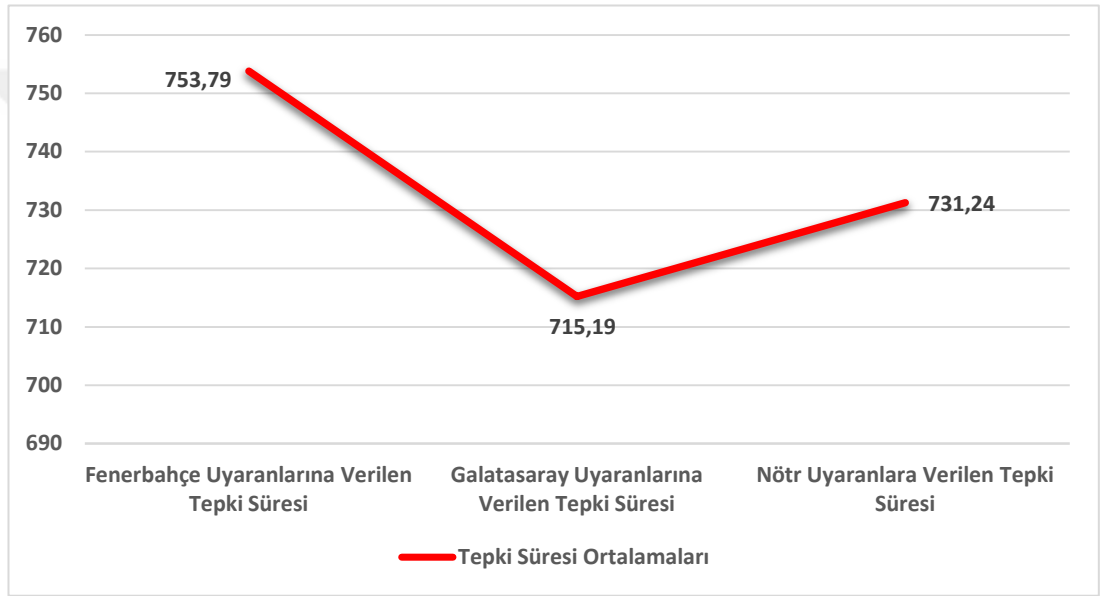
Şekil 14. Fenerbahçe Taraftarlarının Tepki Zamanları Arasındaki Değişim (Ms)

Fenerbahçe taraftarlarının Fenerbahçe’ye ait uyarılara, Galatasaray’a ait uyarılara ve nötr uyarılara verdikleri tepki süreleri ortalamaları arasında bir

farklılık bulunup bulunmadığını tespit etmek için tekrarlı ölçümler varyans analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucu elde edilen bulgulara göre tepki süreleri ortalamalarının farklılaştığı gözlemlenmiştir. Farkın nereden kaynaklandığını belirlemek amacıyla Bonferoni düzeltmesi ile çoklu karşılaştırma testleri yapılmıştır. Yapılan çoklu karşılaştırma test sonucunda Fenerbahçe taraftarlarının Fenerbahçe'ye ait uyarılara verdikleri tepki süreleri ortalamalarının, Galatasaray'a ait uyarılara verilen tepki süreleri ortalamalarına göre anlamlı olarak daha düşük olduğu tespit edilmiştir [$F(2.31) = 5.25$, $p = .011$, $\eta^2 = .25$].

Şekil 15. Galatasaray Taraftarlarının Tepki Zamanları Arasındaki Değişim (Ms)

Galatasaray taraftarlarının Fenerbahçe'ye ait uyarılara, Galatasaray'a ait uyarılara ve nötr uyarılara verdikleri tepki süreleri ortalamaları arasında bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla tekrarlı ölçümler varyans analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucu elde edilen bulgulara göre tepki süreleri ortalamalarının farklılaştığı gözlemlenmiştir. Farkın nereden kaynaklandığını bulmak için Bonferoni düzeltmesi ile çoklu karşılaştırma testleri yapılmıştır. Yapılan çoklu karşılaştırma test sonucunda Galatasaray taraftarlarının Fenerbahçe'ye ait uyarılara verdikleri tepki süreleri ortalamalarının, Galatasaray'a ait uyarılara verilen tepki süreleri ortalamalarına göre anlamlı olarak daha düşük olduğu tespit edilmiştir [$F(2.31) = 7.95$, $p = .002$, $\eta^2 = .339$].

Tablo 34. Tüm Katılımcıların Tepki Sürelerinin Yüzde Değişiminin Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

	Grup	Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t	p
FB Yüzde Değişimi	Fenerbahçe	178.782	48.252	63	-2.173	.034*
	Galatasaray	202.858	40.633			
GS Yüzde Değişimi	Fenerbahçe	187.372	51.844	63	-.448	.656
	Galatasaray	192.452	38.427			
Nötr Yüzde Değişimi	Fenerbahçe	181.331	48.398	63	-1.569	.122
	Galatasaray	198.187	37.291			
Tümü Yüzde Değişimi	Fenerbahçe	183.078	48.347	63	-1.367	.177
	Galatasaray	197.760	37.387			

*p<0.05 **p<0.01

Birbirinden bağımsız gruplar için yapılan t testi sonucunda tüm katılımcıların destekledikleri takım değişkeninden Fenerbahçe ile Fenerbahçe yüzde değişimi (p<0.05) arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tablo 35. Tüm Katılımcıların Kişilik Özellikleri ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki

	Dışa dönüklük	Yumuşak başlılık	Özdenetim	Duygusal Tutarsızlık	Gelişime Açıklık
Basit Tepki Zamanı	.056	-.050	-.127	-.123	-.145
Deney Tepki Zamanı	.119	-.039	-.009	.109	-.036
Deney Tepki FB	.123	-.026	-.028	.178	-.047
Doğru Tepki FB	.064	.120	.103	-.215	.032
Deney Tepki GS	.035	-.071	-.007	.051	-.136
Doğru Tepki GS	-.063	-.190	-.265*	.054	-.186
Deney Tepki Nötr	.203	.039	.063	.022	.053
Doğru Tepki Nötr	.131	-.049	.083	-.059	.121

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların kişilik özellikleri ile tepki zamanları ve doğru tepki sayıları arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon testi sonucunda kişilik özelliklerinden öz denetim ile doğru tepki GS (r:-.265 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 11 kabul edilmiştir.

Tablo 36. Fenerbahçe Taraftarlarının Kişilik Özellikleri ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki

	Dışa dönüklük	Yumuşak başlılık	Özdenetim	Duygusal Tutarsızlık	Gelişime Açıklık
Basit Tepki Zamanı	.048	-.169	-.307	-.269	-.351*
Deney Tepki Zamanı	.103	-.123	-.074	.138	-.402*
Deney Tepki FB	.106	-.171	-.051	.210	-.354*
Doğru Tepki FB	.228	.068	-.037	-.184	-.233
Deney Tepki GS	.024	-.078	-.073	.018	-.492**
Doğru Tepki GS	-.269	.033	-.180	-.084	-.314
Deney Tepki Nötr	.177	.009	-.042	.042	-.275
Doğru Tepki Nötr	-.060	-.047	-.055	-.045	-.023

*p<0.05 **p<0.01

Fenerbahçe taraftarlarının kişilik özellikleri ile tepki zamanları ve doğru tepki sayıları arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon testi sonucunda kişilik özelliklerinden gelişime açıklık ile basit tepki zamanı (r:-.351 p<0.05), deney tepki zamanı (r:-.402 p<0.05), deney FB tepki zamanı (r:-.354 p<0.05) ve deney GS tepki zamanı (r:-.492 p<0.01) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 11a kabul edilmiştir.

Tablo 37. Galatasaray Taraftarlarının Kişilik Özellikleri ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki

	Dışa dönüklük	Yumuşak başlılık	Özdenetim	Duygusal Tutarsızlık	Gelişime Açıklık
Basit Tepki Zamanı	.078	.091	.047	.044	.096
Deney Tepki Zamanı	.131	.086	.042	.063	.246
Deney Tepki FB	.094	.086	-.034	.136	.165
Doğru Tepki FB	.047	.209	.186	-.262	.343
Deney Tepki GS	.084	.022	.048	.058	.180
Doğru Tepki GS	.111	-.384*	-.372*	.252	-.051
Deney Tepki Nötr	.203	.089	.107	-.010	.310
Doğru Tepki Nötr	.332	-.042	.194	-.074	.227

*p<0.05 **p<0.01

Galatasaray taraftarlarının kişilik özellikleri ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon testi sonucunda kişilik özelliklerinden yumuşak başlılık ile doğru tepki GS (r:-.384 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Öz denetim ile doğru tepki GS (r:-.372 p<0.05) arasında istatistiksel

olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 11b kabul edilmiştir.

Tablo 38. Tüm Katılımcıların Duygusal Zekâları ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki

	İyimserlik	Duyguların Kullanımı	Duyguların Değerlendirilmesi	Toplam DZ
Basit Tepki Zamanı	-.092	-.254*	-.083	-.155
Deney Tepki Zamanı	.104	-.108	-.064	.002
Deney Tepki FB	.145	-.121	-.099	.001
Doğru Tepki FB	-.003	.075	-.002	.014
Deney Tepki GS	.047	-.144	-.093	-.045
Doğru Tepki GS	-.070	.032	.053	.017
Deney Tepki Nötr	.066	-.024	.023	.047
Doğru Tepki Nötr	.260*	.228	.085	.237

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların duygusal zekaları ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon analizi sonucunda duygusal zeka alt boyutlarından iyimserlik ile doğru tepki nötr (r:.260 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Duyguların kullanımı ile basit tepki zamanı (r:-.254 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 12 kabul edilmiştir.

Tablo 39. Fenerbahçe Taraftarlarının Duygusal Zekâları ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki

	İyimserlik	Duyguların Kullanımı	Duyguların Değerlendirilmesi	Toplam DZ
Basit Tepki Zamanı	-.193	-.195	-.020	-.161
Deney Tepki Zamanı	.139	-.089	.053	.085
Deney Tepki FB	.115	-.087	-.002	.048
Doğru Tepki FB	.104	.098	.036	.098
Deney Tepki GS	.112	-.155	.013	.044
Doğru Tepki GS	.002	.013	.167	.100
Deney Tepki Nötr	.139	-.024	.204	.160
Doğru Tepki Nötr	.254	.106	-.090	.127

*p<0.05 **p<0.01

Fenerbahçe taraftarlarının duygusal zekaları ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon analizi

sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 12a reddedilmiştir.

Tablo 40. Galatasaray Taraftarlarının Duygusal Zekâları ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki

	İyimserlik	Duyguların Kullanımı	Duyguların Değerlendirilmesi	Toplam DZ
Basit Tepki Zamanı	.009	-.318	-.139	-.147
Deney Tepki Zamanı	.048	-.130	-.123	-.058
Deney Tepki FB	.086	-.171	-.127	-.059
Doğru Tepki FB	-.034	.068	-.044	-.046
Deney Tepki GS	.031	-.116	-.163	-.090
Doğru Tepki GS	-.193	.052	-.098	-.093
Deney Tepki Nötr	-.113	-.028	-.091	-.074
Doğru Tepki Nötr	.244	.353*	.282	.337

*p<0.05 **p<0.01

Galatasaray taraftarlarının duygusal zekaları ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon analizi sonucunda duygusal zeka alt boyutlarından duyguların kullanımı ile doğru tepki nötr (r:.353 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 12b kabul edilmiştir.

Tablo 41. Tüm Katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki

	Lisanslı Ürün Tüketimi	Ağızdan Medya Tüketimi	Ağızdan Ağza İletişim	Müsabakaya Katılım	Toplam FTTÜKDÖ
Basit Tepki Zamanı	-.163	-.101	-.058	-.103	-.117
Deney Tepki Zamanı	-.121	-.045	-.046	-.137	-.090
Deney Tepki FB	-.030	.012	.015	-.085	-.014
Doğru Tepki FB	-.023	.114	.208	.147	.138
Deney Tepki GS	-.226	-.082	-.083	-.134	-.139
Doğru Tepki GS	-.057	-.013	.049	.061	-.015
Deney Tepki Nötr	-.034	.009	-.024	-.135	-.043
Doğru Tepki Nötr	.178	.088	.086	.228	.131

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 13 kabul edilmiştir.

Tablo 42. Fenerbahçe Taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki

	Lisanslı		Ağızdan		Toplam FTTÜKDÖ
	Ürün Tüketimi	Medya Tüketimi	Ağza İletişim	Müsabakaya Katılım	
Basit Tepki Zamanı	-.173	-.141	-.181	-.144	-.223
Deney Tepki Zamanı	-.211	-.065	-.186	-.240	-.239
Deney Tepki FB	-.150	-.045	-.101	-.178	-.168
Doğru Tepki FB	-.119	.081	.129	.095	.047
Deney Tepki GS	-.320	-.019	-.195	-.175	-.245
Doğru Tepki GS	-.268	-.192	-.097	-.110	-.247
Deney Tepki Nötr	-.039	-.018	-.155	-.267	-.139
Doğru Tepki Nötr	.072	.104	.118	.326	.115

*p<0.05 **p<0.01

Fenerbahçe taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 13a kabul edilmiştir.

Tablo 43. Galatasaray Taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki

	Lisanslı		Ağızdan		Toplam FTTÜKDÖ
	Ürün Tüketimi	Medya Tüketimi	Ağza İletişim	Müsabakaya Katılım	
Basit Tepki Zamanı	-.145	-.080	.061	-.077	-.010
Deney Tepki Zamanı	-.037	-.019	.045	-.039	.002
Deney Tepki FB	.013	.039	.095	-.007	.050
Doğru Tepki FB	.061	.149	.217	.150	.191
Deney Tepki GS	-.140	-.104	-.017	-.096	-.066
Doğru Tepki GS	.140	.181	.174	.236	.179
Deney Tepki Nötr	-.072	.,002	.070	-.026	-.005
Doğru Tepki Nötr	.273	.068	.075	.136	.139

*p<0.05 **p<0.01

Galatasaray taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 13b kabul edilmiştir.

Tablo 44. Tüm Katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki

	Takım Değişikliğine Direnc	Takıma Duyulan Sadakat	Sadakati Sorgulama	Toplam TPBÖ	Toplam STÖÖ
Basit Tepki Zamanı	-.038	-.064	-.074	-.068	.002
Deney Tepki Zamanı	.091	.071	.142	.077	.011
Deney Tepki FB	.108	.084	.231	.115	.035
Doğru Tepki FB	.002	.227	.060	.153	.222
Deney Tepki GS	-.038	.019	.017	-.026	.014
Doğru Tepki GS	.173	-.051	-.015	-.016	.063
Deney Tepki Nötr	.197	.105	.133	.151	.040
Doğru Tepki Nötr	.068	.000	.059	.033	.061

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 14 kabul edilmiştir.

Tablo 45. Fenerbahçe Taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki

	Takım Değişikliğine Direnc	Takıma Duyulan Sadakat	Sadakati Sorgulama	Toplam TPBÖ	Toplam STÖÖ
Basit Tepki Zamanı	-.133	-.069	.072	-.054	-.112
Deney Tepki Zamanı	-.095	.080	.072	.019	-.187
Deney Tepki FB	-.101	.076	.152	.037	-.100
Doğru Tepki FB	.072	.140	.086	.152	.264
Deney Tepki GS	-.143	.067	-.079	-.038	-.111
Doğru Tepki GS	.061	-.275	-.107	-.200	-.203
Deney Tepki Nötr	.053	.057	.048	.063	-.159
Doğru Tepki Nötr	.010	-.047	.025	-.006	-.059

*p<0.05 **p<0.01

Fenerbahçe taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 14a kabul edilmiştir.

Tablo 46. Galatasaray Taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile Tepki Zamanları ve Doğru Tepkileri Arasındaki İlişki

	Takım Değişikliğine Direnc	Takıma Duyulan Sadakat	Sadakati Sorgulama	Toplam TPBÖ	Toplam STÖÖ
Basit Tepki Zamanı	.038	-.081	-.205	-.104	.072
Deney Tepki Zamanı	.280	.078	.218	.121	.155
Deney Tepki FB	.259	.083	.290	.127	.152
Doğru Tepki FB	-.022	.292	.107	.195	.146
Deney Tepki GS	.171	.009	.152	.040	.101
Doğru Tepki GS	.243	.167	.076	.156	.296
Deney Tepki Nötr	.363*	.134	.214	.205	.196
Doğru Tepki Nötr	.080	.029	.068	.027	.189

*p<0.05 **p<0.01

Galatasaray taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon analizi sonucunda Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutlarından takım değişikliğine direnc ile deney tepki nötr (r:.363 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 14b reddedilmiştir.

Tablo 47. Tüm Katılımcıların Kişilik Özellikleri ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Dışa dönüklük	Yumuşak başlılık	Öz denetim	Duygusal Tutarsızlık	Gelişime Açıklık
Tepki Zamanı Yüzde Değişimi	-.033	.007	.141	.134	.130
Fenerbahçe Yüzde Değişimi	-.009	-.015	.128	.189	.109
Galatasaray Yüzde Değişimi	-.061	-.008	.177	.066	.099
Nötr Yüzde Değişimi	.052	.065	.182	.103	.169

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların kişilik özellikleri ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 15 reddedilmiştir.

Tablo 48. Fenerbahçe Taraftarlarının Kişilik Özellikleri ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Dışa dönüklük	Yumuşak başlılık	Öz denetim	Duygusal Tutarsızlık	Gelişime Açıklık
Tepki Zamanı Yüzde Değişimi	-.030	.070	.222	.355*	.197
Fenerbahçe Yüzde Değişimi	-.020	.027	.228	.391*	.141
Galatasaray Yüzde Değişimi	-.036	.092	.277	.191	.132
Nötr Yüzde Değişimi	.012	.140	.262	.296	.217

*p<0.05 **p<0.01

Fenerbahçe taraftarlarının kişilik özellikleri ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon testi sonucunda kişilik özelliklerinden duygusal tutarsızlık ile tepki zamanı yüzde değişimi ($r:.355$ $p<0.05$) ve Fenerbahçe yüzde değişimi ($r:.394$ $p<0.05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 15a kabul edilmiştir.

Tablo 49. Galatasaray Taraftarlarının Kişilik Özellikleri ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Dışa dönüklük	Yumuşak Başlılık	Öz denetim	Duygusal Tutarsızlık	Gelişime Açıklık
Tepki Tepki Yüzde Değişimi	-.035	-.048	.024	-.066	.026
Fenerbahçe Yüzde Değişimi	-.042	-.067	.013	-.015	.013
Galatasaray Yüzde Değişimi	-.045	-.081	.064	-.137	.056
Nötr Yüzde Değişimi	.043	.025	.074	-.114	.076

*p<0.05 **p<0.01

Galatasaray taraftarlarının kişilik özellikleri ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 15b reddedilmiştir.

Tablo 50. Tüm Katılımcıların Duygusal Zekâları ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	İyimserlik	Duyguların Kullanımı	Duyguların Değerlendirilmesi	Toplam DZ
Tepki Zamanı Yüzde Değişimi	.131	.201	.005	.130
Fenerbahçe Yüzde Değişimi	.149	.155	-.025	.107
Galatasaray Yüzde Değişimi	.162	.185	.026	.155
Nötr Yüzde Değişimi	.093	.221	.062	.146

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların duygusal zekaları ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 16 reddedilmiştir.

Tablo 51. Fenerbahçe Taraftarlarının Duygusal Zekâları ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	İyimserlik	Duyguların Kullanımı	Duyguların Değerlendirilmesi	Toplam DZ
Tepki Zamanı Yüzde Değişimi	.221	.128	-.022	.135
Fenerbahçe Yüzde Değişimi	.158	.078	-.053	.080
Galatasaray Yüzde Değişimi	.280	.125	.025	.194
Nötr Yüzde Değişimi	.164	.090	.011	.114

*p<0.05 **p<0.01

Fenerbahçe taraftarlarının duygusal zekaları ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 16a reddedilmiştir.

Tablo 52. Galatasaray Taraftarlarının Duygusal Zekâları ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	İyimserlik	Duyguların Kullanımı	Duyguların Değerlendirilmesi	Toplam DZ
Tepki Zamanı Yüzde Değişimi	.046	.260	.049	.131
Fenerbahçe Yüzde Değişimi	.054	.214	.035	.110
Galatasaray Yüzde Değişimi	.077	.265	.040	.139
Nötr Yüzde Değişimi	-.039	.351*	.118	.161

*p<0.05 **p<0.01

Galatasaray taraftarlarının duygusal zekaları ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon testi sonucunda duygusal zeka alt boyutlarından duyguların kullanımı ile nötr yüzde değişimi (r:.351 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 16b kabul edilmiştir.

Tablo 53. Tüm Katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Lisanslı		Ağızdan		Toplam FTTÜKDÖ
	Ürün Tüketimi	Medya Tüketimi	Ağza İletişim	Müsabakaya Katılım	
Tepki Zamanı Yüzde Değişimi	.100	.107	.077	.063	.105
Fenerbahçe Yüzde Değişimi	.149	.140	.102	.086	.146
Galatasaray Yüzde Değişimi	.021	.074	.029	.035	.056
Nötr Yüzde Değişimi	.097	.075	.042	.029	.071

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 17 kabul edilmiştir.

Tablo 54. Fenerbahçe Taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Lisanslı		Ağızdan		Toplam FTTÜKDÖ
	Ürün Tüketimi	Medya Tüketimi	Ağza İletişim	Müsabakaya Katılım	
Tepki Zamanı Yüzde Değişimi	.098	.132	.109	.034	.147
Fenerbahçe Yüzde Değişimi	.062	.076	.095	.013	.109
Galatasaray Yüzde Değişimi	-.019	.143	.022	.027	.067
Nötr Yüzde Değişimi	.106	.136	.104	.036	.152

*p<0.05 **p<0.01

Fenerbahçe taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 17a kabul edilmiştir.

Tablo 55. Galatasaray Taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Lisanslı		Ağızdan		Toplam FTTÜKDÖ
	Ürün Tüketimi	Medya Tüketimi	Ağza İletişim	Müsabakaya Katılım	
Tepki Zamanı Yüzde Değişimi	.114	.067	.031	.093	.047
Fenerbahçe Yüzde Değişimi	.183	.145	.071	.132	.107
Galatasaray Yüzde Değişimi	.059	.014	.028	.048	.028
Nötr Yüzde Değişimi	.087	.035	-.004	.052	-.004

*p<0.05 **p<0.01

Galatasaray taraftarlarının Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 17b kabul edilmiştir.

Tablo 56. Tüm Katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Takım Değişikliğine Direnç	Takıma Duyulan Sadakat	Sadakati Sorgulama	Toplam TPBÖ	Toplam STÖÖ
Tepki Zamanı Yüzde Değişimi	.069	.141	.146	.128	.046
Fenerbahçe Yüzde Değişimi	.072	.162	.215	.161	.086
Galatasaray Yüzde Değişimi	.025	.126	.091	.088	.021
Nötr Yüzde Değişimi	.085	.112	.136	.117	.021

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 18 kabul edilmiştir.

Tablo 57. Fenerbahçe Taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Takım Değişikliğine Direnç	Takıma Duyulan Sadakat	Sadakati Sorgulama	Toplam TPBÖ	Toplam STÖÖ
Tepki Zamanı Yüzde Değişimi	.066	.095	-.072	.046	.050
Fenerbahçe Yüzde Değişimi	-.003	.102	-.026	.041	.071
Galatasaray Yüzde Değişimi	.049	.072	-.161	-.004	-.017
Nötr Yüzde Değişimi	.068	.048	-.100	.011	.055

*p<0.05 **p<0.01

Fenerbahçe taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Hipotez 18a kabul edilmiştir.

Tablo 58. Galatasaray Taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile Tepki Zamanlarının Yüzde Değişimi Arasındaki İlişki

	Takım	Takıma		Toplam TPBÖ	Toplam STÖÖ
	Değişikliğine Direnç	Duyulan Sadakat	Sadakati Sorgulama		
Tepki Zamanı Yüzde Değişimi	.088	.178	.405*	.204	.043
Fenerbahçe Yüzde Değişimi	.115	.239	.468**	.265	.086
Galatasaray Yüzde Değişimi	.035	.176	.346*	.174	.055
Nötr Yüzde Değişimi	.134	.168	.364*	.216	.010

*p<0.05 **p<0.01

Galatasaray taraftarlarının Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasındaki ilişkiyi incelemek için yapılan spearman korelasyon testi sonucunda Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutlarından sadakati sorgulama ile tepki zamanı yüzde değişimi (r:.405 p<0.05), Fenerbahçe yüzde değişimi (r:.468 p<0.01), Galatasaray yüzde değişimi (r:.346 p<0.05) ve nötr yüzde değişimi (r:.364 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Hipotez 18b reddedilmiştir.

Tablo 59. Tüm Katılımcıların Kişilik Özellikleri ile Deney Aşamasındaki KHD Zaman Parametreleri ve EDA Arasındaki İlişki

	Dışadönüklük	Yumuşak	Duyusal	Gelişime	
		başlılık Özdenetim			Tutarsızlık Açıklık
Deney NNMin	.205	.193	.315*	-.190	.181
Deney NNMax	.061	.107	.236	-.215	.134
Deney NNMean	.148	.170	.346**	-.250*	.238
Deney SDNN	-.079	.126	.132	-.241	.023
Deney RMSDNN	-.011	.067	.168	-.199	.081
Deney NN50	.023	.006	.197	-.177	.087
Deney pNN50	.046	.040	.240	-.203	.112
Deney EDA	.032	.066	-.101	.019	-.138

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların kişilik özellikleri ile deney aşamasındaki KHD zaman parametreleri ve EDA arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda kişilik özelliklerinden özdenetim ile KHD zaman parametrelerinden deney NNMin (r:.315 p<0.05) ve deney NNMean (r:.346 p<0.01) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır.

Duygusal tutarsızlık ve deney NNMean (r:-.250 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır.

Tablo 60. Tüm Katılımcıların Kişilik Özellikleri ile Deney Aşamasındaki KHD Frekans Parametreleri Arasındaki İlişki

	Dışa dönüklük	Yumuşak başlılık	Özdenetim	Duygusal Tutarsızlık	Gelişime Açıklık
Deney DF	-.098	.018	.065	-.173	-.130
Deney YF	-.027	.072	.181	-.203	-.028
Deney DF/YF	-.126	-.103	-.149	.117	-.111

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların kişilik özellikleri ile deney aşamasındaki KHD frekans parametreleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Tablo 61. Tüm Katılımcıların Duygusal Zekâ ile Deney Aşamasındaki KHD Zaman Parametreleri ve EDA Arasındaki İlişki

	İyimserlik	Duyguların Kullanımı	Duyguların Değerlendirilmesi	Toplam DZ
Deney NNMin	.201	.107	.170	.218
Deney NNMax	.148	.214	.159	.210
Deney NNMean	.224	.181	.147	.233
Deney SDNN	-.005	.146	.093	.087
Deney RMSDNN	.149	.159	.180	.198
Deney NN50	.185	.165	.219	.237
Deney pNN50	.206	.177	.226	.256*
Deney EDA	.004	.164	.115	.117

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların duygusal zekaları ile deney aşamasındaki KHD zaman parametreleri ve EDA arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda duygusal zeka toplam puanı ile deney pNN50 (r:.256 p<0.05) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır.

Tablo 62. Tüm Katılımcıların Duygusal Zekâ ile Deney Aşamasındaki KHD Frekans Parametreleri Arasındaki İlişki

	İyimserlik	Duyguların Kullanımı	Duyguların Değerlendirilmesi	Toplam DZ
Deney DF	-.082	.102	.090	.050
Deney YF	.051	.161	.139	.142
Deney DF/YF	-.175	-.054	-.059	-.117

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların duygusal zekaları ile deney aşamasındaki KHD frekans parametreleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Tablo 63. Tüm Katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile Deney Aşamasındaki KHD Zaman Parametreleri ve EDA Arasındaki İlişki

	Lisanslı Ürün Tüketimi	Medya Tüketimi	Ağızdan Ağıza İletişim	Müsabakaya Katılım	Toplam FTTÜKDÖ
Deney NNMin	-.087	.028	.032	-.043	-.002
Deney NNMax	-.083	.121	.100	.003	.058
Deney NNMean	-.043	.101	.124	.060	.079
Deney SDNN	-.114	.060	.121	.028	.036
Deney RMSDNN	-.099	.139	.101	.076	.064
Deney NN50	-.105	.125	.099	.053	.062
Deney pNN50	-.088	.136	.127	.058	.081
Deney EDA	-.016	-.072	-.043	-.220	-.083

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile deney aşamasındaki KHD zaman parametreleri ve EDA arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Tablo 64. Tüm Katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği Alt Boyutları ile Deney Aşamasındaki KHD Frekans Parametreleri Arasındaki İlişki

	Lisanslı Ürün Tüketimi	Medya Tüketimi	Ağızdan Ağıza İletişim	Müsabakaya Katılım	Toplam FTTÜKDÖ
Deney DF	-.159	.061	.008	-.037	-.033
Deney YF	-.044	.059	.015	-.034	.010
Deney DF/YF	-.084	-.039	-.038	-.037	-.071

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile deney aşamasındaki KHD frekans parametreleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Tablo 65. Tüm Katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile Deney Aşamasındaki KHD Zaman Parametreleri ve EDA Arasındaki İlişki

	Takım Değişikliğine Direnç	Takıma Duyulan Sadakat	Sadakati Sorgulama	Toplam TPBÖ	Toplam STÖÖ
Deney NNMin	.012	-.025	.084	.008	-.023
Deney NNMax	.049	-.059	-.027	-.035	.076
Deney NNMean	.093	-.006	.049	.035	.078
Deney SDNN	-.023	-.098	-.069	-.101	.104
Deney RMSDNN	-.056	-.094	-.075	-.119	.093
Deney NN50	-.124	-.103	-.056	-.153	.079
Deney pNN50	-.076	-.076	-.031	-.113	.103
Deney EDA	-.066	.054	.111	.028	-.096

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile deney aşamasındaki KHD zaman parametreleri ve EDA arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Tablo 66. Tüm Katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği Alt Boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile Deney Aşamasındaki KHD Frekans Parametreleri Arasındaki İlişki

	Takım Değişikliğine Direnç	Takıma Duyulan Sadakat	Sadakati Sorgulama	Toplam TPBÖ	Toplam STÖÖ
Deney DF	-.089	-.121	-.097	-.137	.092
Deney YF	-.135	-.091	-.112	-.147	.079
Deney DF/YF	.113	.051	.112	.115	-.089

*p<0.05 **p<0.01

Tüm katılımcıların Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile deney aşamasındaki KHD frekans parametreleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan Spearman korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır.

7. TARTIŞMA

Bu çalışmanın birinci amacı, duygusal bir durum oluşturarak taraftarlarda gerçekleşen psikofizyolojik etkiler ile kişilik özellikleri, duygusal zekâ, tüketim davranışı ve takım bağlılığı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışmanın ikinci amacı ise taraftarlar tarafından uyarılara verilen tepki hızlarını, doğru tepkilerini incelemek ve verilen bu tepki hızları, doğru tepkiler ile taraftarların kişilik özellikleri, duygusal zekâ, tüketim davranışı ve takım bağlılığı arasındaki ilişkiyi incelemektir.

DENEY 1

İstirahat ve deney aşaması KHD zaman parametrelerinin ilişkili örneklem t testi sonuçları incelenmesi sonucunda (Tablo 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6), uyarıların katılımcıların KHD zaman parametreleri üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Kişilik özellikleri ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasındaki ilişki (Tablo 10), tüm katılımcılar dikkate alınarak incelendiğinde herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Desteklenen takım değişkenine göre bakıldığında Fenerbahçe taraftarlarında (Tablo 11) herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Galatasaray taraftarlarında (Tablo 12) duygusal tutarsızlık ile RMSDNN, NN50 ve pNN50 yüzde değişimi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda Galatasaray taraftarlarında, duygusal tutarsızlık kişilik özelliğinin KHD'yi baskıladığı söylenebilir.

Kişilik özellikleri ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasındaki ilişki (Tablo 13), tüm katılımcılar dikkate alınarak incelendiğinde dışadönüklük ile DF ve DF/YF yüzde değişimi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Desteklenen takım değişkenine göre bakıldığında Fenerbahçe taraftarlarında (Tablo 14) dışadönüklük ile DF yüzde değişimi arasında anlamlı ve pozitif yönlü, duygusal tutarsızlık ile DF yüzde değişimi arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Galatasaray taraftarlarında (Tablo 15) duygusal tutarsızlık ile DF ve YF yüzde değişimi (YF yüzde değişimi, DF yüzde değişimine göre daha baskın), dışadönüklük ile DF/YF yüzde değişimi arasında anlamlı ve

pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. DF'nin yüksek olması sempatik sinir sisteminin (Thayer ve Ark. 2009), YF'nin yüksek olması parasempatik sinir sisteminin (Appelhans ve Luecken 2006), DF/YF'de meydana gelen artışın stres belirtisi olduğu (Thayer ve Ark. 2009) ve sempatik sinir sisteminin baskınlaştığını gösterdiği bilinmektedir (Cohen ve Ark. 2000). Dışadönüklük kişilik özelliği baskın bireyler genel olarak eğlenceyi seven, konuşkan, şakacı, sevecen ve sosyal kişiler olduğu (McCrea ve Costa 2003; Yazgan İnanç ve Yerlikaya 2012), stres meydana getirebilecek olaylara karşı olumlu tutumlar gösterebildikleri (Watson ve Hubbard 1996; Deniz ve Ünsal 2010), stres ve olumsuz etkileriyle başa çıkabildikleri bilinmektedir (Campell-Sils ve Ark. 2006). Dışadönüklük kişilik özelliği baskın olan tüm katılımcılarda, Fenerbahçe ve Galatasaray taraftarlarında, görsel-işitsel uyarıların yarattığı stresin KHD'yi baskılayarak sempatik sinir sisteminin harekete geçmesine neden olduğu söylenebilir. Bu bilgiler doğrultusunda dışadönüklük kişilik özelliğinin, stres oluşturan durumlarla mücadele ederek stresin etkisini azaltması beklenirken, uyarıların yarattığı stresi azaltmadığı aksine stresin baskınlaştığı görülmektedir. Bu duruma, dışadönüklük kişilik özelliği baskın olan taraftarların stres yaratan faktörleri mücadele edilmesi gereken durumlar olarak görme eğiliminde olmalarına karşın, destekledikleri takımlarla alakalı maruz kalınan görsel-işitsel uyarıların etkisiyle stresin baskınlaştığı söylenebilir. Bu çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda dışadönüklüğün her koşul altında olumlu duygusal hâle neden olmayabileceği sonucuna varılabilir. Bu sebepten ötürü, gelecekte yapılacak çalışmalarda bu duruma dikkat edilmesi önerilmektedir.

Duygusal tutarsızlık boyutundan yüksek puan alan kişiler kaygılı, güvensiz (McCrea ve Costa 2003; Yazgan İnanç ve Yerlikaya 2012), yaşamı stresli algılayan, stresle başa çıkma konusunda daha az başarılı olan bireylerdir (Robert ve McCrea, 1990). Bu kişilik özelliği baskın olan bireylerin görsel-işitsel uyarılarınla karşılaştıklarında sempatik sinir sistemi aracılığıyla kuvvetli stres yanıtları vermeleri beklenirken tam tersi bir durumun gerçekleştiği gözlemlenmiştir. Duygusal tutarsızlık kişilik özelliği gösteren Fenerbahçe ve Galatasaray taraftarlarında, parasempatik sinir sisteminin devreye girerek görsel-işitsel uyarıların yarattığı stresin azalmasına sebep olduğu söylenebilir. Bu durumun, katılımcıların taraftarlık düzeyleriyle, takım bağlılıklarıyla veya takımlarıyla ilgili geçmişte yaşanmış travmatik anıların etkisinin kaybolmasıyla ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Duygusal tutarsızlık kişilik özelliğinin bazı durumlarda olumsuz duygusal hâle neden olmayabileceği söylenebilir.

Duygusal zekâ ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasındaki ilişki (Tablo 16), tüm katılımcılar dikkate alınarak incelendiğinde duyguların kullanımı ile NNMin yüzde değişimi arasında anlamlı ve pozitif yönlü, RMSDNN, NN50 ve pNN50 yüzde değişimi arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Duyguların değerlendirilmesi ile NNMax, SDNN, RMSDNN, NN50 ve pNN50 yüzde değişimi arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Toplam duygusal zekâ puanı ile SDNN, NN50 ve pNN50 arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Desteklenen takım değişkenine göre bakıldığında Fenerbahçe taraftarlarında (Tablo 17) duyguların kullanımı ile NNMin yüzde değişimi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Galatasaray taraftarlarında (Tablo 18) duyguların kullanımı ile NN50 ve pNN50 yüzde değişimi arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Duyguların değerlendirilmesi ile NNMax, SDNN, RMSDNN, NN50 ve pNN50 yüzde değişimi arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Toplam duygusal zekâ puanı ile RMSDNN, NN50 ve pNN50 arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda, tüm katılımcılarda, Fenerbahçe ve Galatasaray taraftarlarında duygusal zekânın KHD'yi baskıladığı söylenebilir.

Duygusal zekâ ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasındaki ilişki (Tablo 19), tüm katılımcılar dikkate alınarak incelendiğinde duyguların değerlendirilmesi ile YF yüzde değişimi arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Desteklenen takım değişkenine göre bakıldığında Fenerbahçe taraftarlarında (Tablo 20) ve Galatasaray taraftarlarında (Tablo 21) herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. YF, parasempatik sinir sisteminin hareketliliğini ifade eder (Appelhans ve Luecken 2006). YF'deki artış parasempatik sinir sisteminin, YF'deki azalış sempatik sinir sisteminin baskınlaştığının göstergesi olduğu söylenebilir (Appelhans ve Luecken 2006). YF'de meydana gelen azalışın, sempatik sinir sisteminin parasempatik sinir sistemi üzerindeki baskınlaşmasının ve görsel-işitsel uyaranların taraftarlarda strese neden olduğunun bir göstergesi olarak söylenebilir. Taraftarlar stres yaratan bir durumla karşı karşıya kaldıklarında, duygusal zekânın

sempatik sinir sisteminin baskınlaşmasına buna bağlı olarak da stres seviyesinin yükselmesine neden olduğu söylenebilir. Buradan yola çıkarak duygusal zekânın, taraftarların stres yaşamalarına neden olabilecek bir durum ile karşılaştıklarında strese karşı gösterebilecekleri tepkileri anlamada yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasındaki ilişki (Tablo 22), tüm katılımcılar dikkate alınarak incelendiğinde herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Desteklenen takım değişkenine göre bakıldığında Fenerbahçe taraftarlarında (Tablo 23) ağızdan ağza iletişim ile SDNN yüzde değişimi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Galatasaray taraftarlarında (Tablo 24) herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Kalp atışları arasındaki zaman aralığı değişkenliği, duygusal tepkilerle ilişkili bir fizyolojik değişkendir (Appelhans ve Luecken 2006). Bulgular doğrultusunda, Fenerbahçe taraftarlarında ağızdan ağza iletişimin KHD'yi baskıladığı söylenebilir.

Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasındaki ilişki (Tablo 25), tüm katılımcılar dikkate alınarak incelendiğinde herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Desteklenen takım değişkenine göre bakıldığında Fenerbahçe taraftarlarında (Tablo 26) herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Galatasaray taraftarlarında (Tablo 27) lisanslı ürün tüketimi ile DF/YF yüzde değişimi arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. DF/YF'deki azalışın parasempatik sinir sisteminin baskınlaştığının bir göstergesi olduğu ifade edilebilir. Taraftarların spor kulüplerinin lisanslı ürünlerini satın almalarının nedeni takımlarını desteklemeleridir (Trail ve Ark. 2005; Lee ve Trail 2011). Cialdini ve arkadaşları (1976), taraftarların takımlarının logolu ürünlerini kullanarak takımlarına olan destek ve bağlılıklarını çevrelerine göstererek, lisanslı ürün sahibi olmanın taraftar açısından ne kadar önemli olduğunu anlattıklarını ifade etmişlerdir (Köse 2014). Benzer şekilde Kwak ve Kong (2009) da taraftarların lisanslı ürünleri kullanarak takımlarına olan bağlılıklarını diğer insanlara gösterdiklerini belirtmişlerdir. Bu bağlamda, kulübünün lisanslı ürünlerini tüketen Galatasaray taraftarlarında, sempatik sinir sisteminin etkisinin azaldığı ve parasempatik sinir sisteminin devreye girerek görsel-işitsel uyarıların meydana

getirdiği stresi azalttığı söylenebilir. Yukarıdaki bilgiler doğrultusunda lisanslı ürün tüketerek takımlarına destek olan Galatasaray taraftarlarının takımlarına olan bağlılık düzeylerinin, takımlarıyla ilgili olumsuz anların psikofizyolojik etkilerinin bastırılmasında etkili olduğu söylenebilir.

Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD zaman parametrelerinin yüzde değişimi ve EDA yüzde değişimi arasındaki ilişki, tüm katılımcılar dikkate alınarak incelendiğinde (Tablo 28) takım değişikliğine direnç ile NN50 ve pNN50 yüzde değişimi arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Takıma duyulan sadakat ile NNMin yüzde değişimi arasında anlamlı ve negatif, EDA yüzde değişimi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişkiye rastlanmıştır. Sadakati sorgulama ile NNMin yüzde değişimi arasında anlamlı ve negatif, RMSDNN yüzde değişimi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Takıma psikolojik bağlılık ölçeği toplam puanı ile NNMin yüzde değişimi arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Desteklenen takım değişkenine göre bakıldığında Fenerbahçe taraftarlarında (Tablo 29) takıma duyulan sadakat ile NNMin yüzde değişimi arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Sadakati sorgulama ile NNMin yüzde değişimi arasında anlamlı ve negatif, RMSDNN yüzde değişimi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Takıma psikolojik bağlılık ölçeği toplam puanı ile NNMin yüzde değişimi arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Spor taraftarı özdeşleşme ölçeği toplam puanı ile EDA yüzde değişimi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Galatasaray taraftarlarında (Tablo 30) takım değişikliğine direnç ile NN50 ve pNN50 yüzde değişimi arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Takıma duyulan sadakat ile NNMin yüzde değişimi arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Yukarıda bahsedilen bulgular doğrultusunda tüm katılımcılarda, Fenerbahçe ve Galatasaray taraftarlarında takıma duyulan psikolojik bağlılığın KHD'yi baskıladığı sonucuna varılabilir.

EDA'daki değişikliklere otonom sinir sistemi aracılık eder ve ekrin ter bezlerinin sempatik sinir sistemini hareketlendirmesiyle ortaya çıkar (Sequeira ve Ark. 2009). EDA, stres ve uyarılma düzeylerini incelemek için sıklıkla kullanılan bir ölçüm yöntemidir (Dawson ve Ark. 2007). Bir spor takımıyla özdeşleşme, takıma

bağlılık açısından taraftarın kendi kimliğini tanımlamasını içerir (Belk 1988; Madrigal, 2000). Bazı araştırmacılar bağlılık ile sadakatin aynı anlama geldiğini kabul ederek, bu kavramları birbirlerinin yerine kullanmışlardır (Warnick 1983; Tüfekçi ve Bağış 2016). Takımla özdeşleşme, bir taraftarın psikolojik olarak bir takımla ilgilenme kapsamı ya da takımla olan psikolojik ilişkisidir ve birey desteklediği takımın başarısında sevinmekte veya kaybettiğinde de üzülmemektedir (Güllü ve Güllü 2006; Demirel ve Ark. 2007). Wann ve Pierce (2003) ise özdeşleşme ve bağlılığın birbirinden farklı kavramlar olduğunu, ama birbirlerinin yerine kullanılabildiğini söylemektedirler. Bu bilgiler doğrultusunda taraftarların destekledikleri takıma duydukları sadakati ve takımıyla özdeşleşmesi, EDA değerlerinin yükselmesine neden oluyor. Bu durumun da görsel-işitsel uyarıların etkisiyle sempatik sinir sisteminin baskınlaşarak, taraftarların stres seviyelerinin yükselmesine neden olduğu söylenebilir. Yukarıdaki bilgilerden yola çıkarak, tüm katılımcılarda ve Fenerbahçe taraftarlarında EDA ile ilgili elde edilen bulgulara göre, desteklediği takıma sadakat duyan ve takımıyla özdeşleşen taraftarların, takımlarıyla ilişkili olumsuz uyarılarla karşılaştıklarında yüksek stres yanıtları verdikleri söylenebilir.

Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile KHD frekans parametrelerinin yüzde değişimi arasındaki ilişki, tüm katılımcılar dikkate alınarak incelendiğinde (Tablo 31) sadakati sorgulama ile DF/YF yüzde değişimi arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Desteklenen takım değişkenine göre bakıldığında Fenerbahçe taraftarlarında (Tablo 32) takım değişikliğine direnç ile DF/YF yüzde değişimi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Sadakati sorgulama ile YF yüzde değişimi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Takıma psikolojik bağlılık ölçeği toplam puanı ile YF yüzde değişimi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Galatasaray taraftarlarında (Tablo 33) herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. DF/YF'deki artış sempatik sinir sisteminin baskınlığının (Cohen ve Ark. 2000), DF/YF'deki azalış parasempatik sinir sisteminin baskınlığının, YF'de meydana gelen artış da parasempatik sinir sisteminin baskınlığının bir göstergesidir (Appelhans ve Luecken 2006). Tüm katılımcılarda ve Fenerbahçe taraftarlarında sadakati sorgulamanın, sempatik sinir sisteminin etkisinin azalmasına ve parasempatik sinir sisteminin devreye girerek görsel-işitsel uyarıların yarattığı

stresin azalmasına sebep olduğu söylenebilir. Buradan hareketle takımına olan sadakatini yani takımına olan aidiyet duygusunu sorgulayan taraftarların, takımıyla ilgili görsel-işitsel uyarıların psikofizyolojik etkilerini bastırdıkları söylenebilir. Sadakatini yani içten bağlılığını, aidiyet duygusunu sorgulayan taraftarların, desteklediği takımla alakalı görsel-işitsel uyarıların karşısında stres yaşamayacağı söylenebilir.

Fenerbahçe taraftarlarında takım değişikliğine direncin, sempatik sinir sisteminin baskınlaşarak görsel-işitsel uyarıların meydana getirdiği stresin yükselmesine sebep olduğu söylenebilir. Bu bağlamda takım değişikliğine direncin Fenerbahçe taraftarlarında, görsel-işitsel uyarılara yüksek stres yanıtları verilmesine neden olduğu söylenebilir. Takım değişikliğine direncin, taraftarlar için stres oluşturabilecek durumların incelenmesinde kullanılacak bir değişken olduğu söylenebilir.

Fenerbahçe taraftarlarında takıma psikolojik bağlılık ölçeği toplam puanı yüksekliği, parasempatik sinir sisteminin baskınlaşarak görsel-işitsel uyarıların etkisinin azalmasına neden olduğu söylenebilir. Bu duruma travmatik anıların, Fenerbahçe taraftarları üzerindeki etkisinin azalmasının neden olduğu söylenebilir.

DENEY 2

Katılımcıların Fenerbahçe, Galatasaray görsel uyarılarına ve nötr görsel uyarılara (Şekil 11) taraftarlar tarafından verilen tepki zamanı ortalamaları desteklenen takım değişkenine göre incelendiğinde, Fenerbahçe taraftarlarının kendileri için olumlu görsel uyarı olarak kabul edilen Fenerbahçe görsel uyarılarına, Galatasaray görsel uyarılarından ve nötr görsel uyarılardan daha hızlı tepki verdikleri ve verdikleri bu tepkinin anlamlı olarak daha düşük olduğu gözlemlenmiştir. Galatasaray taraftarlarının kendileri için olumlu uyarı olarak kabul edilen Galatasaray görsel uyarılarına, Fenerbahçe görsel uyarılarından ve nötr görsel uyarılardan daha hızlı tepki verdikleri ve verdikleri bu tepkinin anlamlı olarak daha düşük olduğu gözlemlenmiştir. Elde edilen bu bulgular yaklaşma ve kaçınma motivasyonu kuramı çerçevesinde değerlendirilebilir ve Fenerbahçe ve Galatasaray taraftarlarında yaklaşma ve kaçınma motivasyonunun gerçekleştiğinin göstergesi olarak söylenebilir. Yaklaşma motivasyonu, davranışın olumlu uyarılara

(nesnelere, olaylara, olasılıklara) doğru yönelmesi, kaçınma motivasyonu ise davranışın olumsuz uyaranlardan (nesnelerden, olaylardan, olasılıklardan) uzaklaşması olarak tanımlanabilir (Elliot 2008). Elde edilen bulgulara göre; taraftarların, kendileri için olumlu olan görsel uyaranlarla karşılaştıklarında yaklaşma eğilimiyle daha hızlı tepki verebileceklerini gösteriyor olabilir.

Tüm katılımcıların görsel uyaranlara verdikleri tepkilerin yüzde değişimlerinin incelendiği bağımsız örneklem t testi sonucunda (Tablo 34) Fenerbahçe taraftarları ile Fenerbahçe görsel uyaranlarının yüzde değişimi arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmuştur. Bu bulgudan, Fenerbahçe taraftarlarının Galatasaray taraftarlarına göre Fenerbahçe görsel uyaranlarına daha hızlı tepki verdikleri söylenebilir.

Kişilik özellikleri ile tepki zamanları ve doğru tepki sayıları arasındaki ilişkiye desteklenen takım değişkenine göre bakıldığında Fenerbahçe taraftarlarında (Tablo 36) gelişime açıklık ile basit tepki zamanı, deney tepki zamanı, deney tepki zamanı Fenerbahçe ve deney tepki zamanı Galatasaray arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Basit tepki zamanı, bir uyaran aracılığıyla basit hareketlerin başlamasını sağlamak için geçen zaman şeklinde açıklanabilir (Lehto ve Buck 2008). Gelişime açıklık, yeniliğe ilgi ve yeniliklere yaklaşma derecesini ifade eder (Robbins ve Judge 2013). Bazı araştırmacılar tarafından gelişime açıklık olarak diğer bazı araştırmacılar tarafından da zekâ olarak tanımlandığı bilinmektedir (Nusbaum ve Silvia 2011). McCrae ve Costa (1997), zekânın kişiliğe nasıl yansıdığını gelişime açıklık kişilik özelliğinin gösterdiğini öne sürmüşlerdir. Gelişime Açıklığın, en çok zekâ ile ilişkili bir faktör olduğu bilinmektedir (Goff ve Ackerman 1992; Brand 1994; Ackerman ve Heggestad 1997; Austin ve Ark. 2000; Zeidner ve Matthews 2000; Chamorro-Premuzic ve Furnham 2005). Gelişime açıklık kişilik özelliği, dâşünsel davranışın, yaratıcılığın ve zekâ ölçümlerinin üzerinde etkisi olan en güçlü belirleyicidir (Batey ve Ark. 2010). Gelişime açıklık ile zekâ arasında pozitif yönlü ilişki bulan çalışmalar alan yazında mevcuttur (Ackerman ve Heggestad 1997; Aitken Harris 2004; Chamorro-Premuzic ve Ark. 2005; Moutafi ve Ark. 2006; Bartels ve Ark. 2012). Fiori ve Antonakis (2012) yaptıkları çalışmada gelişime açıklık kişilik özelliğine sahip bireylerin, yanıt verilmesi gereken durumlarda verdikleri yanıtları hızlandırdığını belirlemişlerdir. Bu bilgiler doğrultusunda gelişime açıklık kişilik özelliğinin, Fenerbahçe taraftarlarının uyaranlara verdikleri tepki sürelerini kısalttığı söylenebilir. Bu bilgiler doğrultusunda gelişime açıklık

kişilik özelliğinin, tepki verilmesi gereken durumlarla karşılaştığında algılamayı kolaylaştırdığı ve uyaranlara verilecek tepki sürelerini kısalttığı söylenebilir.

Gelişime açıklık kişilik özelliği gösteren Fenerbahçe taraftarları, Fenerbahçe uyaranlarına, Galatasaray uyaranlarından daha hızlı tepki verdikleri söylenebilir. Bu durum, yaklaşma ve kaçınma motivasyonu kuramı çerçevesinde değerlendirilebilir. Fenerbahçe taraftarlarında yaklaşma ve kaçınma motivasyonunun gerçekleştiğinin göstergesi olarak söylenebilir. Bu bulgular doğrultusunda Fenerbahçe taraftarlarının, kendileri için olumlu görsel uyaran olarak kabul edilen Fenerbahçe görsel uyaranlarıyla karşılaştıklarında yaklaşma eğilimleriyle daha hızlı tepki verebilecekleri söylenebilir.

Galatasaray taraftarlarında (Tablo 37) özdenetim ve yumuşak başlılık ile Galatasaray görsel uyaranlarına verilen doğru tepki sayısı arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır.

Özdenetim kişilik özelliği bireylerin planlılık, dikkat ve sergilenen öz-kontrol derecesini (Horzum ve Ark. 2017), düzenli (Thomas ve Segal 2006), organize ve başarı yönelimli olmalarını (McCrae ve Costa 2003; Yazgan İnanç ve Yerlikaya 2012) ifade eder. Amaç sahibi olmak, dürüstlük, titizlik, düzenlilik, sebatkârlık, bilinçlilik, vicdanlı olma, rahatlık (Madran ve Akdoğan 2010), dikkatli, tedbirli, disiplinli ve kontrollü olma (Somer 1998) kavramları bu kişilik özelliğinin belirleyici yönleri olarak görülmektedir. Araştırmacılar tarafından özdenetim kişilik özelliğinin bireye destek veren ve kısmen de kişiyi sınırlayan bir tarafının bulunduğu dile getirilmiştir. Özdenetim kişilik özelliğinin bireyi destekleyen yönü, başarıya ulaşma arzusunu ortaya çıkarması ve azimle çalışma iken, sınırlayan yönü aşırı dikkatli ve tedbirli davranılması durumudur (Costa ve Ark. 1991). Bu bilgiler doğrultusunda bu kişilik özelliği baskın olan Galatasaray taraftarları için olumlu görsel uyaranlar olarak kabul edilen Galatasaray görsel uyaranlarına verdikleri doğru tepki sayılarında artış gerçekleşmesi beklenirken, Galatasaray görsel uyaranlarına verilen doğru tepkilerin azaldığı gözlemlenmiştir. Bu duruma, özdenetim kişilik özelliği baskın Galatasaray taraftarlarının deneydeki görevi gerçekleştirirken takımlarıyla alakalı maruz kalınan görsel uyaranların, dikkat eksikliğine neden olduğu ve buna bağlı olarak da doğru tepkilerinin azaldığı söylenebilir. Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre; özdenetimin bazı koşullarda doğru tepkileri arttırmayacağı

söylenbilir. Karşılaşılan bu durumda görsel uyarıların etkisinin olduğu söylenbilir.

Yumuşak Başlılık kişilik özelliği, bireylerin insani tarafını vurgulayan (Digman 1990), sempatiklik, anlayışlılık, saygılılık ve samimiyet gibi özellikleri içermektedir (Morsünbül 2014). Rekabetten uzak duran, işbirliğini tercih eden (Burger 2006), hoşgörülü, güvenilir ve duygusal bireylerdir (Digman 1990). Burton ve arkadaşları (2010), kişilik özellikleri ile bilişsel uyarılara verilen tepki zamanları arasındaki ilişkiyi incelemişler ve yumuşak başlılık kişilik özelliği ile uyarılmışlık hali arasında negatif yönlü bir ilişki bulmuşlardır. Yukarıdaki bilgiler doğrultusunda, yumuşak başlılık kişilik özelliği baskın olan Galatasaray taraftarlarında, tepki verilmesi gereken durumlarda dikkat eksikliği yaşadıkları ve buna bağlı olarak da doğru tepkilerinin azaldığı söylenbilir. Buradan yola çıkarak yumuşak başlılık kişilik özelliğine sahip bireylerin dikkat gerektiren görevlerde daha az başarılı olabilecekleri söylenbilir.

Duygusal zekâları ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasındaki ilişkiye desteklenen takım değişkenine göre bakıldığında Fenerbahçe taraftarlarında (Tablo 39) herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Galatasaray taraftarlarında (Tablo 40) duyguların kullanımı ile nötr görsel uyarılara verilen doğru tepki sayısı arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Duygusal zekâ, kişinin çevresinden gelen baskılarla ve beklentilerle başarılı bir şekilde mücadele edebilmesinde kişiye destek olan, duygusal, bireysel ve sosyal yetkinlikleri ile beceri kapasitesinin bütünü olarak tanımlanmaktadır (Bar-On 2005). Austin (2004) yapmış olduğu çalışmada duygusal zekâ seviyesinin yüksek olmasının algılama becerisini, Lyons ve Schneider (2005) ise duygusal zekâ seviyesinin yüksek olmasının kavrama becerisini olumlu yönde etkilediği sonucuna varmışlardır (Doğan 2016). Bu bilgilere göre duygusal zekânın, Galatasaray taraftarlarında nötr görsel uyarılara verilen doğru tepki sayısını arttırdığı söylenbilir. Buradan hareketle duygusal zekânın, taraftarların görsel uyarılara verdikleri doğru tepkileri arttırdığı söylenbilir. Duygusal zekânın, algılama ve idrak etme becerisini olumlu bir şekilde etkileyebileceği ve duygusal uyarılarla ilişkili durumlarda hızlı ve doğru tepkiler verilmesinde etkili olabileceği söylenbilir.

Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasındaki ilişki incelendiğinde (Tablo 41-42-43) herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile tepki zamanları ve doğru tepkileri arasındaki ilişkiye desteklenen takım değişkenine göre bakıldığında Fenerbahçe taraftarlarında (Tablo 45) herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Galatasaray taraftarlarında (Tablo 46) takım değişikliğine direnç ile nötr görsel uyaranlara verilen deney tepki zamanı arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Galatasaray taraftarlarında takım değişikliğine karşı olan direncin yani takıma olan bağlılığın nötr görsel uyaranlara verilen deney tepki zamanını uzattığı söylenebilir.

Kişilik özellikleri ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasındaki ilişkiye desteklenen takım değişkenine göre bakıldığında Fenerbahçe taraftarlarında (Tablo 48) duygusal tutarsızlık ile tepki zamanı yüzde değişimi, Fenerbahçe yüzde değişimi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Galatasaray taraftarlarında (Tablo 49) herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Duygusal tutarsızlık kişilik özelliği baskın olan Fenerbahçe taraftarlarında, tepki zamanı yüzde değişimi ve Fenerbahçe yüzde değişimi sürelerinin uzadığı söylenebilir. Duygusal tutarsızlık kişilik özelliğine sahip bireyler; kaygılı, güvensiz (McCrea ve Costa 2003; Yazgan İnanç ve Yerlikaya 2012), hassas, içe kapanık (Işık ve Cengiz 2018), endişeli, gergin, telaşlı ve huzursuz olan (Somer ve Goldberg, 1999), üzüntüye, öfkelenmeye yatkın, olaylar karşısında fazla stres yaşayan insanlardır (Burger 2006). Karşılaşılan sorunları tehdit olarak algıladıkları için mücadele etme eğiliminde değildirlir (David ve Suls 1999). Duygusal tutarsızlık ile kaygı arasında güçlü bir ilişkinin söz konusu olduğu söylenmektedir (Kotov ve Ark. 2010; Paulus ve Ark. 2016; Hur ve Ark. 2016). Alan yazında kaygının tepki süresini uzattığına dair sonuçlar elde eden çalışmalar mevcuttur (Hainaut ve Ark. 2006; Ciucurel 2012). Tok ve arkadaşları (2010), duygusal tutarsızlık ile olumlu uyaranlara verilen tepkiler arasında güçlü bir ilişki bulunduğunu dile getirmişlerdir. Bu bilgiler doğrultusunda, duygusal tutarsızlık kişilik özelliği baskın olan Fenerbahçe taraftarlarının göreve dayalı deneylerde kaygı yaşadıkları ve buna bağlı olarak da tepki zamanlarının yüzde değişiminin uzadığı

söylenbilir. Duygusal tutarsızlık kişilik özelliğinin göreve dayalı deneyleri olumsuz olarak etkileyebileceği söylenbilir.

Duygusal zekâ ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasındaki ilişkiye desteklenen takım değişkenine göre bakıldığında Fenerbahçe taraftarlarında (Tablo 51) herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Galatasaray taraftarlarında (Tablo 52) duyguların kullanımı ile nötr yüzde değişimi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Galatasaray taraftarlarında duyguların kullanımının nötr yüzde değişimi tepki süresini uzattığı söylenbilir. Duygular; fizyolojik tepkiler, idrak etme gibi durumları içine alan pek çok psikolojik alt sistemleri eşgüdümleyen içsel olaylar olarak tanımlanır (Mayer ve Arkadaşları, 2000). Duygusal zekânın, algılama becerisini olumlu bir şekilde etkileyebileceği ve duygusal uyarımlarla ilişkili durumlarda hızlı tepki verilmesinde etkili olabileceği bilinmektedir. Ama bu araştırmadan elde edilen bulgular, duygusal zekânın bazı durumlarda tepki sürelerinin kısalmasına neden olmayacağını göstermektedir.

Futbol Taraftarı Tüketim Davranışı Ölçeği alt boyutları ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasındaki ilişki incelendiğinde (Tablo 53-54-55) herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır

Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeği alt boyutları ve Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeği ile tepki zamanlarının yüzde değişimi arasındaki ilişkiye desteklenen takım değişkenine göre bakıldığında Fenerbahçe taraftarlarında (Tablo 57) herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Galatasaray taraftarlarında (Tablo 58) sadakati sorgulama ile tepki zamanı yüzde değişimi, Fenerbahçe yüzde değişimi, Galatasaray yüzde değişimi ve nötr yüzde değişimi arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Sadakati, ne olursa olsun her durumda bir şeye karşı içten gelen bağlılık şeklinde tanımlayabiliriz. Takımlarına olan sadakatini sorgulama seviyesi yüksek taraftarların takımlarıyla olan özdeşleşme seviyesinin düşük olduğu söylenbilir. Takımlarına olan sadakatlerini sorgulayan Galatasaray taraftarlarının, Fenerbahçe, Galatasaray ve nötr yüzde değişimi tepki sürelerinin uzadığı söylenbilir. Buradan yola çıkarak sadakati sorgulamanın, tepki sürelerini uzattığı söylenbilir.

Destekledikleri takıma olan sadakatini sorgulayan Galatasaray taraftarlarının tepki sürelerinin yüzde değişimi incelendiğinde Galatasaray yüzde değişiminin, nötr ve Fenerbahçe yüzde değişimine göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu duruma bakarak, Galatasaray taraftarlarında yaklaşma ve kaçınma motivasyonunun gerçekleştiği söylenebilir. Galatasaray taraftarları için olumlu uyarılar olan Galatasaray uyarıları ile karşılaştıklarında yaklaşma motivasyonunun gerçekleşeceği ve tepki hızında bir artış olacağı söylenebilir.

Kişilik özellikleri ile deney aşamasındaki KHD zaman parametreleri ve EDA arasındaki ilişki incelendiğinde (Tablo 59) özdenetim ile NNMin ve NNmean anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Duygusal tutarsızlık ile NNMean arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Deney esnasındaki psikofizyolojik görevin KHD'yi baskıladığı sonucuna varılabilir.

8. SONUÇ ve ÖNERİLER

Dışadönüklük kişilik özelliğine sahip taraftarların, deney 1'deki görsel-işitsel uyarılardan etkilenecek stres yanıtı verdikleri söylenebilir. Bu sonuca göre dışadönüklük kişilik özelliğinin bazı durumlarda stres ile ilişkilendirilebileceği söylenebilir.

Duygusal zekânın, taraftarların deney 1'deki görsel-işitsel uyarılardan etkilenecek stres yanıtı vermelerinde etkisi olduğu söylenebilir. Taraftarların stres yaşamalarına neden olabilecek bir durum ile karşılaştıklarında strese karşı gösterebilecekleri tepkileri anlamada duygusal zekânın faydasının olabileceği söylenebilir.

Desteklediği takıma olan sadakatini sorgulayan taraftarların deney 1'deki görsel-işitsel uyarılardan karşısında stres yaşamadıkları söylenebilir.

Takım değişikliğine direnç gösteren ve takımıyla özdeşleşen taraftarların deney 1'deki görsel-işitsel uyarılardan etkilenecek stres yanıtı verdikleri söylenebilir.

Deney 2 için araştırmacılar tarafından seçilen Fenerbahçe ve Galatasaray görsel uyarılarına, nötr görsel uyarılara verilen doğru tepki sayılarına göre, seçilen uyarıların deney 2 için uygun olduğu söylenebilir.

Deney 2'de Fenerbahçe ve Galatasaray taraftarları için yaklaşma ve kaçınma motivasyonunun gerçekleştiği söylenebilir.

Deney 2'de gelişime açıklık kişilik özelliğinin tepki sürelerini kısalttığı, duygusal tutarsızlık kişilik özelliğinin ise tepki sürelerini uzattığı söylenebilir. Duygusal zekânın doğru tepki sayılarını arttırdığı sonucuna varılabilir. Bu sonuçlar doğrultusunda taraftarların tepki hızlarına ve doğru tepki sayılarına, kişilik özelliklerinin ve duygusal zekânlarının etkide bulunduğu sonucuna varılabilir.

Futbol taraftarı tüketim davranışı ölçeği, takıma psikolojik bağlılık ölçeği ve spor taraftarı özdeşleşme ölçeği deney 2'yi açıklamak için yetersiz olduğu sonucuna varılabilir.

Genel bir sonuca varılacak olursa; taraftarların deney 1'deki olumsuz görsel-işitsel uyaranlara verdikleri psikofizyolojik yanıtlar ve deney 2'deki olumlu, olumsuz ve nötr görsel uyaranlara verdikleri tepki hızlarında ve doğru tepkilerinde kişilik özelliklerinin, duygusal zekâlarının ve bağlılıklarının etkili olduğu söylenebilir. Buradan hareketle, taraftarların kişilik özelliklerinin, duygusal zekâlarının ve bağlılıklarının verdikleri duygusal tepkileri anlamada önemli birer değişken olabileceği söylenebilir.

Araştırma bütçesinden kaynaklanan sorunlardan ötürü katılımcılar, MCBÜ Spor Bilimleri Fakültesi'nde eğitim gören öğrenciler arasından seçilmiştir. Gelecekte yapılacak araştırmalar, desteklediği takıma aşırı derecede düşkün ve meraklı taraftarları kapsayacak şekilde yapılması önerilmektedir.

Araştırmaya Fenerbahçe ve Galatasaray taraftarı olan öğrenciler dâhil edilmiştir. Gelecekte yapılacak araştırmaların, farklı takımları kapsayacak şekilde genişletilmesi önerilmektedir.

Alan yazında, taraftarların duygusal tepkilerini psikofizyolojik ve tepkisel olarak inceleyen çalışma sayısı oldukça azdır. Bu nedenle, taraftarların duygusal tepkilerini psikofizyolojik, tepkisel olarak inceleyen farklı çalışmalar yapılarak alan yazının genişletilmesi önerilmektedir.

9. KAYNAKLAR

Ackerman, PL., Heggstad, ED. Intelligence, Personality, and Interests: Evidence For Overlapping Traits. *Psychological Bulletin*. 1997; 121: 219–245. doi: 10.1037/0033-2909.121.2.219

Aitken-Harris, J. Measured Intelligence, Achievement, Openness To Experience, and Creativity. *Personality and Individual Differences*. 2004; 36(4): 913–929.

Akgün, N. Egzersiz Fizyolojisi. Ege Üniversitesi Basımevi: İzmir; 1994.

Akkoyun, M. Maraş Otu ve Sigaranın Kardiyak Otonomi Üzerine Etkileri. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıpta Uzmanlık Tezi (Danışman: Doç. Dr. Gürkan Acar). Kahramanmaraş, 2014.

Aksoy, R., Bakış, M. Ünveren, M. Spor Sosyolojisi. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları: Ankara; 2012.

Akşar T. Endüstriyel Futbol. Literatür Yayınları: İstanbul; 2005.

Akyüz, G., Akdeniz Leblebiciler, M. Otonom Sinir Sistemi Anatomisi ve Değerlendirilmesi. *Turkish Journal of Physical Medicine & Rehabilitation /Türkiye Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Dergisi*. 2012; 58.

Aladağ, S., Güven, A., Dolu, N., Özbek, H. Sporcularda Sempatik Aktivitenin Belirlenmesinde Elektrodermal Aktivitenin Ölçülmesi ve Sinyal İşleme Yöntemleriyle Sinyal Karakteristiklerinin Çıkarılması. Tıp Teknolojileri Kongresi. 2016; 27-29 Ekim.

Alkibay, S. Profesyonel Spor Kulüplerinin Taraftar İlişkileri Yoluyla Marka Değeri Yaratmaları Üzerine Bir Araştırma. Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2005; 23(1): 83-108.

Anderson, EW. Customer Satisfaction and Word of Mouth. *Journal of Service Research*. 1998; 1:5-17

Appelhans, BM., Luecken, LJ. Heart Rate Variability As An Index of Regulated Emotional Responding. *Review of General Psychology*. 2006; 10: 229-240.

Argan, M., Katırcı, H. Spor Pazarlaması. Nobel Yayın Dağıtım: Ankara; 2015.

Arslan U. Hafif ve Orta Dereceli Aort Darlığında Kalp Hızı Değişkenliği İle Kalp Hızı Türbülansı ve Bu Bulguların Ekokardiyografik Parametrelerle İlişkisi. Gazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi Kardiyoloji ABD. Tıpta Uzmanlık Tezi (Danışman: Doç.Dr. Mustafa Cemri). Ankara, 2007.

Assael, H. *Consumer Behavior and Marketing Action* (3.edt). Kent Publishing: Boston; 1987.

Atkinson LR., Atkinson CR., Hilgrad RE. *Psikolojiye Giriş*. Çeviren: Kemal Atalay, Mustafa Atakay, Aysun Yavuz. Sosyal Yayınları: İstanbul; 1995.

Austin, EJ., Hofer, SM., Deary, IJ., Eber, HW. Interactions between intelligence and personality: Results from two large samples. *Personality and Individual Differences*. 2000; 29: 405-427.

Austin EJ, Saklofske DH, Huang SHS, McKenney D. Measurement of Trait Emotional Intelligence: Testing and Crossvalidating a Modified Version of Schutte et al.'s (1998) Measure. *Pers Individ Dif*. 2004; 36(3) p: 555–562.

Aysin, EB., Aysin, E. Effect of Respiration in Heart Rate Variability Analysis. In *Proceeding of the 28th IEEE EMBS Annual International Conference*. 2006.

Aytaç, KY. Taraftarların Spor Kulüplerindeki Lisanslı Ürün Pazarlama Faaliyetlerine İlişkin Satın Alma Tutumlarının İncelenmesi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi (Danışman; Dr. Öğr. Üyesi İ. Fatih Yenel). Ankara, 2009.

Badenhausen, K., Ozanian, MK., Settimi, C. *The Business of Baseball*. (<http://www.forbes.com/2007/04/19/business-baseball-valuations> http://www.mlb.com/mlb/07/mlbcz_kb_0419baseball_land.html) 2007.

Bağlılığın tanımı (http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori=veritbn&kelimesec=32217 Erişim Tarihi: 23.03.2018).

Balkış– Baymur, F. Genel Psikoloji. İnkılâp Kitabevi: İstanbul; 2014.

Bannock, G., Baxter, RE., Davis, E. The Penguin Dictionary of Economics. 7th Edt. Penguin Reference: New York; 2003.

Bar-On, R. The Bar-On Model of Emotional-Social Intelligence. In P. Fernández-Berrocal And N. Extremera (Guest Editors). Special Issue On Emotional Intelligence. Psicothema. 2005.

Bar-On, R., Tranel, D., Denburg, NL., Bechara, A. Emotional and Social Intelligence. Social Neuroscience. 2004.

Bartels, M., van Weegen, FI., van Beijsterveldt, CE., Carlier, M., Polderman, TJ., Hoekstra, RA., Boomsma, DI. The five Factor Model of Personality and Intelligence: A Twin Study on The Relationship Between The Two Constructs. Personality and Individual Differences. 2012; 53(4): 368-373.

Baş, M. Futbolda Taraftar ve Takım Özdeşleşmesi (Trabzonspor Örneği). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Doktora Tezi. (Danışman: Prof. Dr. A. Azmi Yetim). Ankara, 2008.

Batey, M., Chamorro-Premuzic, T., Furnham, A. Individual Differences in Ideational Behavior: Can the Big Five and Psychometric Intelligence Predict Creativity Scores? Creativity Research Journal. 2010; 22: 90-97. doi: 10.1080/10400410903579627

Beatty, SE., Kahle, R. Homer, P. The Involvement-Commitment Model: Theory and Implications. Journal of Business Research. 1988; 76 (2): 149-167.

Bebek Yılmaz, Z. Distal Simetrik Nöropati Tanısı Almış Diyabetik Hastalarda Otonom Nöropati Varlığının Klinik ve Elektrofizyolojik Testler İle Araştırılması. Tıpta uzmanlık Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi. (Danışman: Prof. Dr. Gülten Tunalı). Samsun, 2013.

Belk, R. Possessions and The Extended Self, Journal of Consumer Research. 1988; 15(2): 139-168.

Berkowitz C, Hartley K, Rudelius A. Integrated Marketing Communications and Direct Marketing. In Berkowitz, C., Hartley, K. & Rudelius, A (4th ed.) Marketing. Canada: McGraw-Hill Ryerson: Ontario; 2000, p: 481-505.

Berntson, GG., Cacioppo, JT. Heart Rate Variability: Stress and Psychiatric Conditions. In: Malik, M., Camm, A.J. (Eds.), Dynamic Electrocardiography. Futura: New York; 2004, p: 56–63.

Blackwell, RD., Miniard, PW., Engel, JF. Consumer Behavior (10th ed.). Kundi Haryana. Thomas South-Western: India; 2007.

Bolton, LR., Becker, LK., Barber, LK. Big Five Trait Predictors of Differential Counterproductive Work Behavior Dimensions. Personality and Individual Differences. 2010; 49(5): 537-541.

Boucsein W. Electrodermal Activity (Second edition). USA Springer: New York; 2012.

Bovee, CL., Houston MJ., Thill JV. Marketing (Second Edition). Mcgraw Hill: New York; 1995.

Bowen, JT. Shoemaker, S. Loyalty: A Strategic Commitment. Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly. 1998; (February):12-25.

Brand, CR. Open to Experience-Closed to Intelligence: Why the "Big Five" are really the "Comprehensive Six." European Journal of Personality. 1994; 8: 299-310.

Broughton, B., Lee, J., Netheny, R. The Question: How Big is The US Sports Industry. Streets and Smiths Sports Business Journal. 1999.

Buchanan, T. Commitment and leisure behavior: A theoretical perspective. Leisure Science. 1985; 7(4), 401-418.

Budak, S. Psikoloji Sözlüğü. Bilim Sanat Yayınları: Ankara; 2009.

Burger JM. Personality. 8th Edition. Wadsworth Publishing: Belmont; 2010

Burger, JM. Kişilik. Çeviri: İnan Deniz Erguvan Sarıoğlu. Kaknüs Yayınları: İstanbul; 2006.

Burton, L., Pfaff, D., Bolt, N., Hadjikyriacou, D., Siltan N., Kilgallen C., Cofer, J., Allimant, J. Effects of Gender and Personality on The Conners Continuous Performance Test. *J Clin Exp Neuropsychol*. 2010; b32(1): 66–70.

Campbell-Sills, L., Cohan, SL., Stein, MB. Relationship of Resilience To Personality, Coping, and Psychiatric Symptoms in Young Adults. *Behaviour Research and Therapy*. 2006; 44(4): 585-599.

Carver, C. S., Sutton, SK., Scheier, MF. Action, Emotion, and Personality: Emerging Conceptual Integration. *Personality and Social Psychology Bulletin*. 2000; 26(6): 741-751.

Cattell, RB., Butcher, HJ. *The Prediction of Achievement and Creativity*. Bobbs-Merill: Oxford; 1968.

Chamorro-Premuzic, T., Furnham, A. *Personality and Intellectual Competence*. Psychology Press. Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publishers: New Jersey; 2005.

Chamorro-Premuzic, T., Moutafi, J., Furnham, A. The Relationship Between Personality Traits, Subjectively Assessed and Fluid Intelligence. *Personality and Individual Differences*. 2005; 38(7): 1517–1528.

Churchill, GA, jr. A Paradigm for Developing Beter Measures of Marketing Constructs. *Journal of Marketing Research*. 1979; 16: 64-73

Cialdini, RB., Borden, RJ., Thorne, A., Walker, MR., Freeman, S., Sloan, LR. Basking in Reflected Glory: Three (Football) Field Studies. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1976; 34(3): 366.

Ciarrochi JV, Chan AYC, Caputi P. A Critical Evaluation of The Emotional Intelligence Construct. *Pers Individ Dif*. 2000; 28(3): 539–561.

Ciucurel, MM. The Relation Between Anxiety, Reaction Time and Performance Before and After Sport Competitions. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2012; 33: 885-889.

Cloninger, S. Theories of Personality Understanding Persons (Fourth Edition). Pearson Prentice Hall: New Jersey; 2004.

Cohen H, Benjamin J, Geva AB, Matar MA, Kaplan Z, Kotler M. Autonomic Dysregulation in Panic Disorder and in Post-Traumatic Stress Disorder: Application of Power Spectrum Analysis of Heart Rate Variability At Rest and in Response To Recollection of Trauma or Panic Attacks. *Psychiatry Research*. 2000; 96, 1(25): 1–13.

Cooper, RK., Sawaf, A. Liderlikte Duygusal Zekâ. Çeviren: Zelal Bedriye Ayman, Banu Sancar. Sistem Yayıncılık: İstanbul; 1997.

Costa, PT., McCrae, RR., Dye, DA. Facet Scales for Agreeableness and Conscientiousness; a Revision of The NEO Personality Inventory. *Personality and Individual Differences*. 1991; (12)9: 887-898.

Costa, PT., McCrae RR. Four Ways Five Factors Are Basic. *Personality and Individual Differences*. 1992; 13(6): 653-665.

Costa, PT., McCrae, RR. (1995). Domains and Facets: Hierarchical Personality Assessment Using the Revised NEO Personality Inventory. *Journal of Personality Assessment*. 1995; 64 (1): 21-50.

Cowling, A. Managing Human Resource. Arnold Publishing: London; 1998: 25-174.

Cüceloğlu, D. İnsan ve Davranışı. Remzi Kitabevi. İstanbul; 1991.

Damasio A. Descartes'in Yanılgısı. (2. Baskı) Varlık Yayınları: İstanbul; 1999; s.91-165.

David, JP., Suls, J. Coping Efforts in Daily Life: Role of Big Five Traits and Problem Appraisal. *Journal of Personality*. 1999; 67: 265–294.

Davis SF. *Psychology*. Prentice Hall. New Jersey; 1997, p: 135.

Dawson ME, Schell AM, Filion DL. The Electrodermal System. In: Cacioppo JT, Tassinary LG, Berntson GG, eds. *Handbook of psychophysiology*. (third ed). Cambridge University Press. New York; 2007, p: 159-81.

Demirel, M., Karahan, BG., Ünlü, H. Farklı Üniversitelerdeki Spor Taraftarlarının Takımları İle Özdeşleşme Düzeyleri. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 2007; 1(2).

Deniz, D., Ünsal, P. İşyerinde Yıldırımaya Uğramada Dışadönük ve Nevrotik Kişilik Yapıları ile Cinsiyetin Rolü. “İşGüç” Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi. 2010; 2(1): 29-44.

Derbaix, C., Decrop, A. Colours and Scarves: An Ethnographic Account of Football Fans and Their Paraphernalia. *Leisure Studies*. 2011; 30(3), 271-291.

Dick, AS., Basu, K. Customer Loyalty : Toward an Integrated Conceptual Framework. *Journal of Academy of Marketing Science*. 1994; 22(2): 99-113.

Digman, JM. Personality Structure: An Emergence of The Five- Factor Model. *The Annual Review of Psychology*. 1990; 41: 417-440

Doğan, E. İzof Modelinde Uyarılmışlık-Performans İlişkisinde Yeni Bir Yaklaşım: Kişilik Özellikleri ve Duygusal Zekânın Rolü. Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Engür). İzmir, 2016.

Elliot, AJ. Approach and Avoidance Motivation and Achievement Goals. *Educational Psychologist*. 1999; 34.3: 169-189.

Elliot, Andrew J. The Hierarchical Model of Approach-Avoidance Motivation. *Motivation and emotion*. 2006; 30.2: 111-116.

Elliot, AJ. *Handbook of Approach and Avoidance Motivation*. Psychology Press: New York; 2008.

Elliot, AJ., Covington, MV. Approach and Avoidance Motivation. *Educational Psychology Review*. 2001; 13.2: 73-92.

Erbaşlar, G. *Örgütsel Davranış*. Nobel yayın: Ankara; 2015.

Erdoğan N, Yaşasın Futbol-Galatasaray'ın Avrupa'yı Fethi. İstanbul: Birikim Yayınları; 1993.

Erkan, H. Bilgi Toplumu ve Ekonomik Gelişme. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları: İstanbul; 1997, s. 3-11.

Erkuş, A., Tabak, A. Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Çalışanların Çatışma Yönetim Tarzlarına Etkisi: Savunma Sanayiinde Bir Araştırma. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. 2009; 23(2).

Ertek, T. Temel Ekonomi. Beta Yayıncılık: İstanbul; 2005.

Esen, F. Elektrodermal Aktivite. Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences. 2000; 20(1): 27-34.

Eskiler, E., Sarı, İ., Soyer, F. Takıma Psikolojik Bağlılık Ölçeğinin Türkçe Formunun Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 2011; 8(1): 1428-1440.

Feldman, RS. Understanding Psychology. Mcgraw Hill Inc: New York; 1996.

Feldman, RS. Understanding Psychology. 10. Edition. McGraw Hill: New York; 2003.

Fernandez-Berrocal, P., Desiree R. Emotional Intelligence in Education. Electronic Journal of Research in Educational Psychology. 2008; 6 (2): 421-436.

Fiori, M., Antonakis, J. Selective Attention To Emotional Stimuli: What IQ and Openness Do, and Emotional İntelligence Does Not. Intelligence. 2012; 40: 245–254.

Fuimano, J. Raise Your Emotional Intelligence. Nursing Management. 2004; 35 (7): 10-12.

Funder, DC. Accuracy in Personality Judgment: Research and Theory Concerning an Obvious Question. American Psychological Association: Washington DC; 2001.

Gardner, H. Çoklu Zekâ Yeni Ufuklar. Çeviri: Asiye Hekimoğlu Gül. Optimist Yayınları: İstanbul; 2013, s: 46

Gasquez, R., Royuela, V. Is Football an Indicator of Development at the International Level? Social Indicator Research. 2014; 117(3):827–48.

Gasquez, R., Royuela, V. The Determinants of International Football Success: A Panel Data Analysis of The Elo Rating. *Social Science Quarterly*, 2016;97(2), 125-141.

Giray, C. Özdeşleşme, Marka Tutumu ve Markaya Yönelik Davranışsal Eğilimler: Futbol Takımı Taraftarlığı Açısından Bir İnceleme. Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi. (Danışman: Doç. Dr. Cengiz Yılmaz). Kocaeli, 2008.

Giray, C., Gültekin Salman, G. Fenerbahçe Taraftarlarının Takımlarına Yönelik Psikolojik Bağlılıkları ile Saldırganlıkla İlgili Tutumları Arasındaki İlişki. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2008; 13: 147-157.

Goff, B., Ashwell, T. Sport Broadcasting. In HP. Masteralexis, CA. Barr, & MA. Hums (Eds.), *Principles and Practices of Sport Management*, MA: Jones and Bartlett Publishers: Sudbury; 2005, p: 360-381.

Goff, M., Ackerman, PL. Personality-Intelligence Relations: Assessment of Typical Intellectual Engagement. *Journal of Educational Psychology*. 1992; 84: 537-553.

Goleman, D. *Emotional Intelligence*. Bantam Books: New York; 1995.

Goleman D. *Duygusal Zekâ: Neden IQ'dan Daha Önemlidir*. (31. basım) Çeviren: Banu Seçkin Yüksel. Varlık Yayınları: İstanbul; 2007.

Goleman, D. *Duygusal Zekâ Neden IQ'dan Daha Önemlidir?* Çeviren: Banu Seçkin Yüksel. Varlık Yayınları. İstanbul; 2010.

Goldstein DS. *Adrenaline and The Inner World: An Introduction To Scientific Integrative Medicine*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2006.

Goldstein, DS., Low, PA. *Clinical Evaluation of The Autonomic Nervous System*. CONTINUUM: Lifelong Learning in Neurology,. 2007; 13(6, Autonomic Disorders): 33-49.

Göçet Tekin, E. Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Olma Duygusal Zekâ ve Sosyal İyi Olma Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Sakarya Üniversitesi,

Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, (Danışman: Doç. Dr. Ahmet Akın). Sakarya, 2014.

Grewal, D., Salovey, P. Feeling Smart: The Science of Emotional Intelligence. *American Scientist*. 2005; 93: 330-339.

Gross, JJ., Sutton, SK., Ketelaar, T. Relations Between Affect and Personality: Support For The Affect-Level and Affective-Reactivity Views. *Personality and Social Psychology Bulletin*. 1998; 24: 279–288.

Guyton, AC. Otonom Sinir Sistemi; Böbrek Üstü Bezi Medullası. *Tıbbi Fizyoloji*. Nobel Tıp Kitabevi: İstanbul; 1986; 987- 1004.

Güllü, M., Güçlü, M. Ortaöğretim Öğrencilerinin Taraftarı Oldukları Spor Takımları İle Özdeşleşmelerinin İncelenmesi. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiriler Kitabı, 3-5. 2006.

Günay, N., Tiryaki, Ş. Spor Taraftarı Özdeşleşme Ölçeğinin (STÖÖ) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*. 2003; 1:4 –26.

Hainaut, JP., Monfort, V., Bolmont, B. Trait-Anxiety Dependence of Movement Time Performance in A Bimodal Choice Task in Subjects Exposed To Moderate Anxiogenic Conditions. *Neuroscience Letters*. 2006; 409(3): 196-199.

Head, C. Revealing Moods: A Diary Study of Everyday Events, Personality and Mood. Senior Thesis, Yale University. 2002.

Hennig-Thurau, T., Gwinner, KP., Gremler, DD. Understanding Relationship Marketing Outcomes: An Integration of Relational Benefits and Relationship Quality. *Journal of Service Research*, 2002; 4 (February): 230-247.

Horzum, MB., Ayas. T., Padır, MA. Beş Faktör Kişilik Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması (Adaptation of Big Five Personality Traits Scale to Turkish Culture). *Journal of Education*. 2017; 7(2): 398-408.

Hunt, KA., Bristol, T., Bashaw, RE. A conceptual approach to classifying sports fans. *Journal of Services Marketing*, 1999; 13(6): 439-452.

Hur, J., Jordan, AD., Berenbaum, H., Dolcos, F. Emotion–Attention Interactions in Fear Conditioning: Moderation By Executive Load, Neuroticism, and Awareness. *Biological Psychology*. 2016; 121: 213-220.

Işık, U., Cengiz, R. The Relationship Between Humor Styles and Five Factor Personality Traits of Physical Education and Sports Students. *Universal Journal of Educational Research*. 2018; 6(8): 1811-1818.

Izard, CE. *The Psychology of Emotions*. Plenum Press: New York; 1991.

Izard, CE. Emotion Theory and Research: Highlights, Unanswered Questions, and Emerging Issues. *Annual Review of Psychology*. 2009; 60: 1-25.

Izard, CE., Buechler, S. Aspects of Consciousness and Personality in Terms of Differential Emotions Theory, in Pluchik, R. and Kellerman, H. (Eds). *Emotion: Theory, Research and Experience*. V1. Academic Press: New York; 1980, s: 165-187.

Izard, CE., Libero, DZ., Putnam, P., Haynes, OM. Stability of Emotion Experiences And Their Relations To Traits of Personality. *Journal of Personality And Social Psychology*. 1993; 64(5): 847.

İslamoğlu, AH. *Pazarlama Yönetimi (4.Baskı)*. Beta Yayıncılık: İstanbul; 2008.

James, LR., Mazerolle, MD. *Personality in Work Organizations*. Thousand Oaks: California; 2002.

Jia, HH. *Relationships Between the Big Five Personality Dimensions and Cyberloafing Behavior*. Southern Illionis University Carbondale. Doctoral Dissertation. Illionis; 2008.

Johnson, J. Units of Analysis for The Description and Explanation of Personality, *Habdbook of Personality Psychology*. CA: Academic Press: San Diego; 1997.

Kaiser, HF. An Index of Factorial Simplicity. *Psychometrika*, 1974, 39.1: 31-36.

Karabulut, M. *Tüketici Davranışları, Yeniliklerin Kabulü ve Yayılışı*. Minnetoğlu Yayınları: İstanbul; 1981.

Karakurt, M. Hemodiyaliz Hastalarında Kalp Hızı Değişkenliğinin Değerlendirilmesi. Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tıpta Uzmanlık Tezi (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Murat Hayri Sipahioğlu). Kayseri, 2011.

Kayıkçıoğlu, M., Payzın, S. Kalp Hızı Değişkenliği. Türk Kardiyoloji Derneği Arşivi. 2001; 29(4): 238-245.

Kidwell, BL. Emotional Intelligence in Consumer Behavior: Ability, Confidence and Calibration as Predictors of Performance. Virginia Polytechnic Institute, Doctoral Dissertation (Chair: David Brinberg). Virginis, 2004.

Kidwell, BL., Hardesty, DM., Murtha, BR., Sheng, S. Emotional Intelligence in Marketing Exchanges. Journal of Marketing. January 2011; 75 (1): 78-95.

Kim, YK. Relationship Framework in Sport Management: How Relationship Quality Affects Sport Consumption Behaviors, Dissertation Presented to The Graduate School of The University of Florida. Florida, 2008, p: 11-55.

Kim, YK., Trail, GT. A Conceptual Framework For Understanding Relationships Between Sport Consumers and Sport Organizations: A Relationship Quality Approach. Journal of Sport Management. 2011; 25: 57-69.

Kinicki, A., Kreitner, R. Organizational Behavior. McGraw-Hill Companies Inc. New York; 2003.

Kirby S. Last Version of Mind. The Journal of Social Psychology. 2002:134.

Kişiliğin tanımı (http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=200359 Erişim Tarihi: 12.03.2018).

Kleiger RE, Stein PK, Bosner MS, Rottman JN. Time Domain Measurements of Heart Rate Variability. Cardiol Clin. 1992; 10: 487-98.

Ko, EJ., Kim, KH., Zhang, , H. A Cross-Cultural Study of Antecedents of Purchase Intention For Sport Shoes in Korea and China. Journal of Global Academy of Marketing Science. 2008; 18(1): 157-177.

Kotler, P., Armstrong, G. Principles of Marketing. Pearson Education: London; 2010.

Kotov, R., Gamez, W., Schmidt, F., Watson, D. Linking “Big” Personality Traits To Anxiety, Depressive, and Substance Use Disorders: A Meta-Analysis. Psychological Bulletin. 2010; 136(5): 768.

Köse, H. (2014) Algılanan Taraftar Odaklılık ve İlişki Kalitesinin Taraftar Tüketim Davranışı Üzerine Etkisinin İncelenmesi. Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi (Danışman: Prof. Dr. Metin Argan). Eskişehir, 2014.

Krishnan, J. Lifestyle: A Tool For Understanding Buyer Behavior. International Journal of Economics and Management. 2011; 5(1): 283-298.

Kwak, DH., Kang, JH. Symbolic Purchase in Sport: The Roles of Self-Image Congruence and Perceived Quality. Management Decision. 2009; 47(1): 85-99.

Lam LT., Kibry SL. Is Emotional Intelligence an Advantage? An Exploration of The Impact of Emotional and General Intelligence on Individual Performance. Journal of Social Psychology. 2002, Vol: 142: 133-143.

Larsen, RJ. Katelaar, T. Personality and Susceptibility To Positive and Negative Emotional States. Journal of Personality and Social Psychology. 1991; 61(1): 132-40.

Lee, D., Trail, GT. A Theoretical Model of Team-Licensed Merchandise Purchasing (TLMP). ICHPER-SD Journal of Research. 2011; 6(1): 62-67.

Lee, HF. The Relationships among Personality Traits, Self-Efficacy, and Organizational Commitment in Fitness Center Staff. A Dissertation Submitted to the Faculty of the College of Education Spalding University,(in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Education). 2007.

Lee, JW. Relationship Between Consumer Personality and Brand Personality A Self-Concept: From The Case of Korean Automobile Brands. Academy of Marketing Studies Journal. 2009; 13(1).

Lehto, MR. Buck, JR. Introduction to Human Factors and Ergonomics for Engineers. Lawrence Erlbaum Associates. Taylor & Francis Group: New york; 2008.

Leiner, D., Fahr, A., Fröh, H. EDA Positive Change: A simple Algorithm For Electrodermal Activity To Measure General Audience Arousal During Media Exposure. *Communication Methods and Measures*. 2012; 6(4): 237-250.

Leone, L., Perugini, M., Bagozzi, RP. Emotions and Decision Making: Regulatory Focus Moderates The Influence of Anticipated Emotions on Action Evaluations. *Cognition and Emotion*. 2005; 19, 1175-1198.

Luthans F. *Organizational Behavior*, 6.Ed.. Mc Graw Hill Company. New York; 1992.

Lyons, JB., Schneider, TR. The Influence of Emotional Intelligence on Performance. *Personality and Individual Differences*, 2005; 39(4): 693-703.

Machleit, KA., Eroğlu, SA. Describing And Measuring Emotional Response To Shopping Experience. *Journal of Business Research*. 2000; 49(2), 101-111.

Madrigal, R. The Influence of Social Alliances With Sport Teams on Intentions To Purchase Corporate Sponsors' Products, *Journal of Advertising*. 2000; 29 (4): 13-24.

Madran, C., Akdoğan, T. Satıcıların Kişilikleri İle Performanslarının İlişkisi; Beş Faktör Modeline Göre Bir Analiz. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2010; 19(1): 379.

Madrigal, R. The Influence of Social Alliances With Sport Teams on Intentions To Purchase Corporate Sponsors' Products, *Journal of Advertising*. 2000; 29 (4): 13-24.

Mahony D. F., Madrigal R., Howard D. Using The Psychological Commitment to Team (PCT) Scale to Segment Sport Consumers Based on Loyalty. *Sport Marketing Quarterly*. 2000; 9(1): 15-25.

Mayer, JD., Salovey P. *Emotional Intelligence*, Baywood Publishing Co. Inc. 1990 p: 185-190.

Mayer, JD., Caruso, DR., Salovey, P. Emotional Intelligence Meets Traditional Standards for an Intelligence, *Intelligence*. 2000; 27(4): 267-298.

McCabe, KO., Van Yperen, NW., Elliot AJ., Verbraak, M. Big Five Personality Profiles of Context- Specific Achievement Goals, *Journal of Research in Personality*. 2013; 47:698-707.

McCorry LK. Physiology of the Autonomic Nervous System. *American Journal of Pharmaceutical Education*. 2007;71(4): Article 78.

Mccrae, RR., Costa Jr, PT. Adding Liebe Und Arbeit: The Full Five-Factor Model and Well-Being. *Personality and Social Psychology Bulletin*. 1991; 17(2): 227-232.

McCrae, RR., Costa Jr, PT. Conceptions and Correlates of Openness To Experience. In R. Hogan, J. A. Johnson, & S. R. Briggs (Eds.), *Handbook of Personality Psychology*. CA: Academic Press: San Diego; 1997, p: 825–847.

McCrea, RR. Costa, PT. *Personality in Adulthood*, New York: Guilford Press; 2003.

McCrae RR., Costa PT. Perspectives De La Theorie Des Cinq Facteurs: Traits Et Culture. *Psychologie Française*. 2006; 51: 227- 244.

Merdan, E. Kişilikle Kariyer Seçimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Özel Sektörde Bir Uygulama. Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi İsmail Gökdeniz). Kırıkkale, 2011.

Mind Media. NeXus-10 Mark II User Manual. Mind Media; 2018.

Morsünbül, Ü. Hızlı Büyük Beşli Kişilik Testi Türkçe Versiyonu Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması, *Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*. 2014; 27: 316-322.

Morgan CT. *Psikolojiye Giriş* (13. Baskı). Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları: Ankara 1999.

Moutafi, K., Furnham, A., Crump, J. What Facets of Openness and Conscientiousness Predict Fluid Intelligence Score? *Learning and Individual Differences*. 2006; 16: 31–42.

Mucuk, İ. *Pazarlama İlkeleri*. 17.Baskı. Türkmen Kitabevi: İstanbul; 2009.

Nusbaum, EC., Silvia, PJ. Are Openness and Intellect Distinct Aspects of Openness To Experience? A Test of The O/I model. *Personality and Individual Differences*, 2011; 51(5): 571-574.

Nettelbeck, T., Wilson, C. Intelligence and IQ: What Teachers Should Know. *Educational Psychology*. 2005; 25(6): 609 – 630.

Nexus 10 ölçüm Cihazı (<https://www.hasomed.de/de/biofeedback/systeme/nexus-10.html>) (Resim) Erişim tarihi: 04.05.2018).

Odabaşı, Y. Tüketici Davranışları. Anadolu Üniversitesi Web-Ofset: Eskişehir; 2012.

Orçun, Ç., Demirtaş, MC. Gelişen Futbol Ekonomisinde Taraftarların Kulüp Değerlerine Olan Bakış Açıları: Bucaspor Örneği. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2015,2(1),113-126

Özkalp, E., Kirel, Ç. Örgütsel Davranış. Etam A.Ş Matbaa Tesisleri. Eskişehir; 2001.

Özsoy, E., Yıldız, G. Kişilik Kavramının Örgütler Açısından Önemi: Bir Literatür Taraması. *The Journal of Business Science*. 2013; 1(2): 1-12.

Öztürk, AS. Spor Pazarlaması. 2.Baskı. Anadolu Üniversitesi Web-Ofset. Eskişehir; 2013.

Öztürk, Z., DüNDAR, H.. Örgütsel Motivasyon ve Kamu Çalışanlarını Motive Eden Faktörler. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 2003; 4 (2): 50-63.

Pang, HHP. Big Five Personality Traits and Parental Involvement: Contributing as Predictors of Academic Performance in High School and College, Unpublishing Doctoral Dissertation, Alliant International University. ProQuest, Ann Arbor, MI. California, 2008.

Patrick, HA. Personality Traits in Relation to Job Satisfaction of Management Educators, *Asian Journal of Management Research*. 2010; 1(1): 239 – 249.

Paulus, D J., Vanwoerden, S., Norton, PJ., Sharp, C. From Neuroticism To Anxiety: Examining Unique Contributions of Three Transdiagnostic Vulnerability Factors. *Personality and Individual Differences*. 2016; 94: 38-43.

Perry, SR. Big Five Personality Traits and Work Drive as Predictors of Adolescent Academic Performance. 3107676 Ph.D., The University of Tennessee, Ann Arbor, MI. 2003.

Potter, E. Emotional Intelligence and Transformational Leadership in The NZ and UK Construction Industry. Unpublished Master Thesis, Massey University, 2015 New Zealand

Pritchard, MP, Havtitz, ME, Howard DR. Analyzing The Commitment-Loyalty Link in Service Contexts. *Journal of The Academic of The Marketing Science*. 1999; 27: 333-348

Prokasy WF, Raskin DC. *Electrodermal Activity in Psychological Research*. Academic Press: New York; 1973; 2: 1-123.

Revelle, W., Scherer, KR. *Personality and Emotion. Oxford Companion To Emotion and The Affective Sciences*, Oxford University Press: Oxford; 2009. P: 304-306.

Robbins, SP. *Essentials of Organizational Behavior (7th Ed.)*. Upper Saddle River. Pearson Education. New Jersey; 2003.

Robbins SP., Judge, TA. *Organizational Behavior (13th Edition)*. Pearson Prentice Hall. Upper Saddle River. New Jersey; 2009.

Robbins SP., Judge, TA. *Örgütsel Davranış (14. Basım)*. Çeviri Editörü: Prof. Dr. İnci Erdem. Nobel Akademik Yayın: Ankara; 2013.

Robert R, McCrae RR. Controlling Neuroticism In The measurement of Stress. *Journal of Stress Medicine*. 1990; 6(3):237-241.

Ross MJ, Guthrie P, Dumant JC. The Impact of Modulated, Colored Light on The Autonomic Nervous System. *Adv Mind Body Med*. 2013; 27(4): 7-16.

Rusting, CL. Larsen, RJ. Extraversion, Neuroticism, and Susceptibility To Positive and Negative Affect: A Test of Two Theoretical Models. *Personality and Individual Differences*. 1997; 22 (5):607-12.

Sakınç, İ., Açıkalın, S., Soygüden, A. Evaluation of The Relationship between Financial Performance and Sport Success in European Football. *Journal of Physical Education and Sport*. 2017; Vol 17 Supplement issue 1, Art 3: 16 – 22.

Schaffer, LF., Gilmer, B., Schoen, M. *Psychology*. Harper & Brothers: New York; 1940.

Schiffman, LG., Kanuk, L.. *Consumer Behavior* (10th edt.). Upper Saddle River. Pearson Education: New Jersey; 2010.

Schutte, NS., Malouff, JM., Hall, LE., Haggerty, DJ., Cooper, JT., Golden, CJ., Dornheim, L. Development and Validation of a Measure of Emotional Intelligence. *Personality and Individual Differences*. 1998; 25: 167- 177.

Selin, SW., Howard, DS., Udd, E. Cable, TT. An Analysis of Consumer Loyalty to Municipal Recreation Programs. *Leisure Sciences*. 1998; 10(February): 217-223.

Sequeira, H., Hot, P., Silvert, L., Delplanque, S. Electrical Autonomic Correlates of Emotion. *International Journal of Psychophysiology*. 2009; 71: 50-56.

Solomon, MR. *Consumer Behavior: Buying, Having, and Being* (9thed.). Upper Saddle River, Pearson Education: New Jersey; 2011.

Somer O. Türkçe’de Kişilik Özelliği Tanımlayan Sıfatların Yapısı ve Beş Faktör Modeli, *Türk Psikoloji Dergisi*. 1998; 13: 17–32.

Somer, O., Goldberg, LR. The Structure of Turkish Trait-Descriptive Adjectives. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1999; 76(3): 431.

Somer, O., Tatar, A. Korkmaz, M. Kuramdan Uygulamaya Beş Faktör Kişilik Modeli ve Beş Faktör Kişilik Envanteri (5FKE). Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Yayın No: 128, İzmir; 2001.

Somer, O., Korkmaz, M., Tatar, A. Beş Faktör Kişilik Envanteri’nin Geliştirilmesi-I: Ölçek ve Alt Ölçeklerin Oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*. 2002; 17(49): 21-36.

Somer O, Korkmaz M, Tatar A. Kuramdan Uygulamaya Beş Faktör Kişilik Modeli ve Beş Faktör Kişilik Envanteri (5FKE). Ege Üniversitesi Basımevi: İzmir; 2011.

Soygüden, A. Profesyonel Futbol Kulüplerinin Gelir Kaynaklarının İncelenmesi. Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2016; 9(4): 21-35.

Sternberg, RJ. The Concept of Intelligence and Its Role in Lifelong Learning and Succes. American Psychologist. 1997; 52(10): 1030-1031.

Sternberg, RJ. Successful Intelligence: Finding a Balance. Trends in Cognitive Sciences. 1999; 3(11): 436-442.

Sung, YS., Choi NC. Do Big Five Personality Factors Affect Individual Creativity? The Moderating Role of Extrinsic Motivation. Social Behavior and Personality. 2009; 37(7): 941-956.

Şahin HM. Sporda Şiddet ve Saldırganlık. Ankara: Nobel Yayın; 2003.

Şener, İ., Karapolatgil, AA. Rules of the Game: Strategy in Football Industry. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 2015; 207, 10-19.

Şenturan, Ş. Örnek Olaylarla Örgütsel Davranış. Beta Basım: İstanbul; 2014.

Taraftarın tanımı (http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=TARAFTAR Erişim Tarihi: 22.03.2018)

Tatar, A. Çok Boyutlu Kişilik Envanteri'nin Madde-Cevap Kuramına Göre Kısa Formunun Geliştirilmesi ve Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi (Danışman: Prof. Dr. Oya Somer). İzmir, 2005.

Tatar A, Tok S, Saltukoğlu G. Gözden geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması ve Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi. Klinik Psikofarmakol Bul. 2011; 21(4):325– 38.

Tek, ÖB. Pazarlama İlkeleri, Global Yönetimsel Yaklaşım Türkiye Uygulamaları. 8. Baskı. Beta Basım: İstanbul; 1999.

Tellegen, A. Structures of Mood And Personality and Their Relevance To Assessing Anxiety, With an Emphasis on Self-Report. In A. H. Tuma & J. Mason (Eds.),

Anxiety And The Anxiety Disorders (Pp. 681-706). Hillsdale, NJ: Erlbaum: New Jersey; 1985.

Thayer JF, Hansen AL, Saus-Rose E, Johnsen BH. Heart Rate Variability, Prefrontal Neural Function and Cognitive Performance. The Neurovisceral Integration Perspective on Self-Regulation, Adaptation, and Health. *Annals of Behavioral Medicine*. 2009; 37:141-153.

Thomas, JC., Segal, DL. (Eds.). *Comprehensive Handbook of Personality and Psychopathology, Personality and Everyday Functioning* (Vol. 1). John Wiley & Sons: New Jersey; 2006.

Titrek, O. *IQ'dan EQ'ya: Duyguları Zekice Yönetme* (2. Basım). Pegem Akademi: Ankara; 2010

Tok S, Koyuncu M, Dural S, Catıkkaş F. Evaluation of International Affective Picture System (IAPS) Ratings in an Athlete Population and Its Relations to Personality. *Personality and Individual Differences*. 2010; 49(5): 461–466. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2010.04.020>

Trail, GT., Anderson, DF., Fink, JS. Consumer Satisfaction and Identity Theory: A Model of Sport Spectator Conative Loyalty. *Sport Marketing Quarterly*, 2005; 14(2): 99

Triposkiadis F, Karayannis G, Giamouzis G, Skoularigis J, Louridas G, Butler J. The Sympathetic Nervous System in Heart Failure. *Journal of the American College of Cardiology*. 2009;54:1747-1762.

Tüfekci, N. Tüfekci ÖK. Bankacılık Sektöründe Farklı Olma Üstünlüğünün ve Müşteri Sadakatinin Yarattığı Değer: Isparta İlinde Bir Uygulama, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2006; 2(4): 170-183.

Tüfekci, ÖK., Bağış, YE. Psikolojik Bağlılık, Özdeşleşme Düzeyleri Lisanslı Ürünlere Yönelik Kalite Algısının Taraftarın Satın Alma Niyetine Etkisi. *Journal of Current Researches on Social Sciences*. 2016; 6(1): 103-116.

Tüketicinin Tanımı (http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5aaf9ce91453f2.70255462 Erişim Tarihi:19.03.18)

Tüketimin Tanımı (http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5aaf9ce13888c8.57913525 Erişim Tarihi:19.03.18)

Uğraş, S. Menstrual Döngü, Egzersiz ve Stres Yanıtı. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi. (Danışman: Prof. Dr. Sedat Yıldız). Malatya, 2018.

Üngür G. Duygusal Zekâ ve Kişilik Özelliklerinin Elit Sporcuların Bilişsel ve Sosyal Stresörlere Karşı Verdiği Elektrofizyolojik Yanıtlar Üzerindeki Etkisi. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi (Danışman: Prof. Dr. Müslim Bakır). İstanbul, 2013.

Wann, D., L., Branscombe, N., R. Sports Fans: Measuring Degree of Identification With Their Team. *International Journal Of Sport Psychology*. 1993; 24:1 –17.

Wann DL, Melnick MJ, Russell GW, Pease DG. *Sport Fans: The Psychology and Social Impact of Spectators*. Routledge: London; 2001.

Wann, DL., Pierce, S. Measuring Sport Team Identification and Commitment: An Empirical Comparison of The Sport Spectator Identification Scale and the Psychological Commitment to Team Scale. *North American Journal of Psychology*, 2003; 5(3).

Warnick, RB. Marketing Factors in The Evaluation of Exercise/Fitness Programs: An Examination of Core And Fringe Participants By Importance-Performance Analysis. Doctoral Dissertation. The Pennsylvania State University, University Park: PA. 1983.

Watson, D., Clark, LA. On Traits And Temperament: General and Specific Factors of Emotional Experience and Their Relation To The Five-Factor Model. *Journal of Personality*. 1992; 60(2): 441-476.

Watson, D., Hubbard, B. Adaptational Style and Dispositional Structure: Coping in The Context of The Five-Factor Model. *Journal of Personality*. 1996; 64: 737-774.

Williams, P. Emotions and Consumer Behavior. *Journal of Consumer Research*. 2014; 40(5): 8-11.

- Woolfolk, AE. Educational Psychology (5th Edt.) Allyn And Bacon: Boston; 1993.
- Yaylacı, GÖ. Kariyer Yaşamında Duygusal Zekâ ve İletişim Yeteneği. 2. Basım. Hayat Yayınları: İstanbul; 2006.
- Yazgan-İnanç, B., Yerlikaya, EE. Kişilik Kuramları (6.Basım). Pegem Akademi: Ankara; 2012.
- Yeragani, VK., Pohl, R., Berger, R., Balon, R., Ramesh, C., Glitz, D., Srinivasan K., Weinberg, P. Decreased Heart Rate Variability in Panic Disorder Patients: A Study of Power-Spectral Analysis of Heart Rate. Psychiatry Research, 1993; 46(1): 89-103.
- Young, PT. Motivation of Behavior. John Wiley & Sons Press: New York; 1936.
- Zeidner, M., Matthews, G. Intelligence and personality. In R. Sternberg (Ed.), Handbook of Intelligence. Cambridge University Press: New York; 2000, pp: 581–610
- Zel, U. Kişilik ve Liderlik. Nobel Yayın: Ankara; 2011.
- Zikmund, GW., D'Amico, M. Effective Marketing (Second. Press). West Publishing Company: St. Paul; 1995.

10.EKLER

10.1. EK 1. ENSTİTÜ TEZ KONUSU ONAY YAZISI

Evrak Tarih ve Sayısı: 09/08/2017-E.62017

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 28233352-302.14.01-
Konu : Tuncay Öktem'in Tez Konusu hk.

SBE-BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Enstitümüzün 04.08.2017 tarihli Yönetim Kurulu Toplantısında, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Doktora programı öğrencisi Tuncay ÖKTEM'in Tez Konusunu Etik Kurul Onayı alması kaydı ile "Taraftarların Spor Kulüplerinin Lisanslı Ürünlerine Yönelik Psikofizyolojik Tepkilerini Anlamada Kişilik, Duygusal Zekâ, Tüketim Davranışı ve Takım Bağlılığının Rolü" olarak belirlenmesine **OY BİRLİĞİ** ile karar verildi.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Ayşe AKTAŞ
Enstitü Müdürü

Adres: Tıp Fakültesi Dekanlığı Zemin Kat Uncubozköy Kampüsü Manisa
Telefon: (0 236) 2360989 Faks: (0 236) 2382158
E-Posta: saglik.sekreterlik@cbu.edu.tr Elektronik Ağ: saglikbe.cbu.edu.tr

Bilgi için: Ayşe Ertik
Unvanı: Memur

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır

10.2. EK 2. LABORATUVAR İZİN YAZISI

Evrak Tarih ve Sayısı: 10/08/2017-E.62390

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 20574977-302.99-
Konu : Diğer

Sayın Doç. Dr. Serdar TOK

İlgi : 01.08.2017 tarihli dilekçeniz.

Danışmanı olduğunuz Sağlık Bilimleri Enstitüsü doktora öğrencisi Tuncay ÖKTEM'in "Taraftarların Spor Kulüplerinin Lisanslı Ürünlerine Yönelik Psikofizyolojik Tepkilerini Anlamada Kişilik, Duygusal Zeka, Tüketim Davranışı ve Takım Bağlılığının Rolü" başlıklı doktora tez çalışması için fakültemiz performans laboratuvarını kullanma talebiniz Dekanlığımızca uygun görülmüştür.
Bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır

Doç. Dr. Murat TAŞ
Dekan V.

09/08/2017 Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
10/08/2017 Fakülte Sekreteri

Ümmügül KAYA
Kasım EVRENSEL

Adres: Halil Erdoğan Cd. Ahmet Bedevi Mah. 45040 Manisa
Telefon: (0 236) 2313002 (0 236) 2314645 Faks: (0 236) 2313001
E-Posta: besyo@cbu.edu.tr Elektronik Ağ: http://besyo.cbu.edu.tr

Bilgi için: Ümmügül Kaya
Unvanı: Veri Hazırlama ve Kontrol
İşletmeni

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır

10.3. EK 3.ETİK KURUL İZİN YAZISI

T.C.
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Tıp Fakültesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulu
Karar Formu

KARAR TARİH / NO	27 / 09 / 2017 / 20.478.486 -				
ARAŞTIRMANIN ADI	Taraftarların Spor Kulüplerinin Lisanslı Ürünlerine Yönelik Psikofizyolojik Tepkilerini Anlamada Kişilik, Duygusal Zekâ, Tüketim Davranışı ve Takım Bağlılığının Rolü				
SORUMLU ARAŞTIRMACI	Doç. Dr. Serdar TOK - MCBÜ Spor Bilimleri Fakültesi				
ARAŞTIRMA EKİBİ	Doktora Öğr.Tuncay Öktem				
ARAŞTIRMANIN NİTELİĞİ	UZMANLIK TEZİ ☐	YÜKSEK LİSANS--DOKTORA TEZİ ☒	AKADEMİK AMAÇLI ☐		
DEĞERLENDİRİLEN BELGELER	06 / 09 / 2017 / Tarih ve 38682 sayılı; araştırma dosyası				
KARAR BİLGİLERİ	Araştırma dosyası incelenmiş, bilimsel ve etik açıdan UYGUN olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir				
Ünvanı/Adı/Soyadı	Araştırma ile İlgili Olan Üye	Toplantıya Katılmayan Üye	Ünvanı /Adı /Soyadı	Araştırma ile İlgili Olan Üye	Toplantıya Katılmayan Üye
Prof. Dr. Zeki ARI Tıbbi Biyokimya AD	☐	☐	Doç. Dr. Serdar TOK Spor Bilimleri Fakültesi	☒	☐
Prof. Dr. Murat DEMET Psikiyatri AD	☐	☐	Doç. Dr. Ayşen TÜREDİ YILDIRIM Çocuk Hematolojisi BD	☐	☐
Prof. Dr. Sezgi ÇINAR PAKYÜZ İç Hastalıkları Hemşireliği AD	☐	☐	Yrd. Doç. Dr. Selim ALTAN Tıbbi Etik AD	☐	☐
Doç. Dr. Beyhan Cengiz ÖZYURT Halk Sağlığı AD	☐	☐	Mukadder YILMAZER Avukat	☐	☐
Doç. Dr. Tuğba ÇAVUŞOĞLU Farmakoloji AD	☐	☐	İhsan AVCI Sivil Üye	☐	☒

Etik Kurulumuzun kararı yukarda belirtilmiştir. Araştırmanız Her Hangi Bir Aşamada Etik Kurulumuzun "İzleme – Denetleme" Görevi Gereği Lüzumu Halinde Haberli / Habersiz Olarak Denetlenebilir. Araştırma Başvuru Formunun Taahhütname – Bölüm E kısmında belirtilmiş olan hususların dikkate alınarak istenilen bilgilerin Etik Kurulumuza zamanında iletilmesi konusunda bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Zeki ARI
Başkan

10.4. EK 4. GÖNÜLLÜ OLUR FORMU (DENEY 1)

T.C.

MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ

TIP FAKÜLTESİ DEKANLIĞI

SAĞLIK BİLİMLERİ ETİK KURUL

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

ÇALIŞMANIN ADI: Taraftarların Spor Kulüplerinin Lisanslı Ürünlerine Yönelik Tepkilerini Anlamada Psikolojik Değişkenlerin Rolü

Bir araştırma çalışmasına katılmanız istenmektedir. Çalışmaya katılıp katılmama kararı tamamen size aittir. Katılmak isteyip istemediğinize karar vermeden önce araştırmanın neden yapıldığını bilgilerinizin nasıl kullanılacağını çalışmanın neleri içerdiğini ve olası yararlarını risklerini ve rahatsızlık verebilecek konuları anlamanız önemlidir. Lütfen aşağıdaki bilgileri dikkatlice okumak için zaman ayırınız ve eğer istiyorsanız özel veya aile doktorunuzla konuyu değerlendiriniz. Eğer çalışmaya katılmaya karar verirsiniz imzalamanız için size bu Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu verilecektir. Çalışmadan herhangi bir zamanda ayrılmakta özgürsünüz. Eğer isterseniz, bu çalışmaya katılımla ilgili olarak hekiminiz / aile doktorunuz bilgilendirilecektir. Çalışma amacıyla yapılan normal muayeneniz sırasında istenilen tetkikleriniz dışındaki tüm laboratuvar testleri çalışma destekleyicisi tarafından karşılanacak; size veya bağlı bulunduğunuz özel sigorta veya resmi sosyal güvenlik kurumuna ödetilmeyecektir.

ÇALIŞMANIN AMACI :

Bu çalışmanın amacı, duygusal bir durum oluşturarak taraftarlarda gerçekleşen psikofizyolojik etkiler ile kişilik özellikleri, duygusal zekâ, tüketim davranışı ve takım bağlılığı arasındaki ilişkiyi incelemektir.

ÇALIŞMA İŞLEMLERİ:

Katılacağınız bu çalışma, MCBÜ Spor Bilimleri Fakültesinde bulunan performans laboratuvarında gerçekleştirilecektir. Öncelikle bir grup anketi doldurmanız istenecektir. Bu sorularda doğru ya da yanlış cevap bulunmamaktadır. Bu işlem yaklaşık 15 dakikanızı alacaktır. Daha sonra kalp atım hızınız ve vücudunuzun terleme durumu 5 dakika boyunca istirahat koşullarında kayıt edilecektir. Bu amaç doğrultusunda baskın olan elinizin işaret parmağına kalp hızı ölçüm cihazı ve baskın olmayan elinizin ikinci ve üçüncü parmağına ölçüm bantları takılacaktır. Takiben size desteklediğiniz takım ile ilgili 5 dakikalık bir olumsuz video, kalp atım hızınızın ve vücudunuzun terleme durumunun kaydı yapılırken izletilecektir. Bu aşamadan sonra deney sonlandırılacaktır.

CALIŞMAYA KATILMAMIN OLASI YARARLARI NELERDİR?

Taraftarların psikolojik ve fizyolojik özelliklerinin tespit edilmesiyle, taraftarlar üzerine gelecekte yapılabilecek çalışmalara katkılar sağlanacağı düşünülmektedir.

GÖNÜLLÜYE UYGULANACAK İŞLEMLERİN OLASI ZARARLARI NELERDİR?

Seyredeceğiniz videodaki bazı görüntüler kızgınlık, üzüntü gibi duygusal tepkilere neden olabilir.

KİŞİSEL BİLGİLERİM NASIL KULLANILACAK?

Bu formu doldurarak çalışmamıza katılım için onay vermiş olacaksınız. Çalışmamızın hiçbir aşamasında kimlik bilgileriniz açıkça kullanılmayacaktır. Doldurduğunuz anketlere verdiğiniz cevaplar ve cihaz kullanılarak elde edilen her türlü bilgi yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Bilgileriniz hiçbir şekilde farklı bir amaç için paylaşılmayacaktır. Kişisel bilgileriniz araştırmamız dışında kullanılmayacak ve isminiz gizli tutulacaktır.

SORU VE PROBLEMLER İÇİN BAŞVURULACAK KİŞİLER :

1. Doç. Dr. Serdar TOK

Çalışmaya Katılma Onayı

Yukarıdaki bilgileri doktorumla ayrıntılı olarak tartıştım ve kendisi bütün sorularımı cevapladı. Bu bilgilendirilmiş olur belgesini okudum ve anladım. Bu araştırmaya katılmayı kabul ediyor ve bu onay belgesini kendi hür irademle imzalıyorum. Bu onay, ilgili hiçbir kanun ve yönetmeliği geçersiz kılmaz. Doktorum saklamam için bu belgenin bir kopyasını çalışma sırasında dikkat edeceğim noktaları da içerecek şekilde bana teslim etmiştir.

<i>Gönüllü Adı Soyadı:</i>		<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Adres ve Telefon:</i>		

<i>Tanık¹ Adı Soyadı:</i>		<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Adres ve Telefon:</i>		

<i>Arařtırmacı² Adı Soyadı:</i>		<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Adres ve Telefon:</i>		

1: Gönüllünün bilgilendirilme işlemine başından sonuna dek tanıklık eden kişi

2: Gönüllüyü araştırma hakkında bilgilendiren kişi

10.5. EK 5. GÖNÜLLÜ OLUR FORMU (DENEY 2)

T.C.

MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ

TIP FAKÜLTESİ DEKANLIĞI

SAĞLIK BİLİMLERİ ETİK KURUL

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

ÇALIŞMANIN ADI: Taraftarların Spor Kulüplerinin Lisanslı Ürünlerine Yönelik Tepkilerini Anlamada Psikolojik Değişkenlerin Rolü

Bir araştırma çalışmasına katılmanız istenmektedir. Çalışmaya katılıp katılmama kararı tamamen size aittir. Katılmak isteyip istemediğinize karar vermeden önce araştırmanın neden yapıldığını bilgilerinizin nasıl kullanılacağını çalışmanın neleri içerdiğini ve olası yararlarını risklerini ve rahatsızlık verebilecek konuları anlamanız önemlidir. Lütfen aşağıdaki bilgileri dikkatlice okumak için zaman ayırınız ve eğer istiyorsanız özel veya aile doktorunuzla konuyu değerlendiriniz. Eğer çalışmaya katılmaya karar verirsiniz imzalamanız için size bu Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu verilecektir. Çalışmadan herhangi bir zamanda ayrılmakta özgürsünüz. Eğer isterseniz, bu çalışmaya katılımla ilgili olarak hekiminiz / aile doktorunuz bilgilendirilecektir. Çalışma amacıyla yapılan normal muayeneler sırasında istenilen tetkikleriniz dışındaki tüm laboratuvar testleri çalışma destekleyicisi tarafından karşılanacak; size veya bağlı bulunduğunuz özel sigorta veya resmi sosyal güvenlik kurumuna ödetilmeyecektir.

ÇALIŞMANIN AMACI :

Bu çalışmanın amacı, taraftarlar tarafından uyarılara verilen tepki hızlarını, doğru tepkilerini incelemek ve verilen bu tepki hızları, doğru tepkiler ile taraftarların kişilik özellikleri, duygusal zekâ, tüketim davranışı ve takım bağlılığı arasındaki ilişkiyi incelemektir.

ÇALIŞMA İŞLEMLERİ:

Katılacağınız bu çalışma, MCBÜ Spor Bilimleri Fakültesinde bulunan performans laboratuvarında gerçekleştirilecektir. Öncelikle bir grup anketi doldurmanız istenecektir. Bu sorularda doğru ya da yanlış cevap bulunmamaktadır. Bu işlem yaklaşık 15 dakikanızı alacaktır. Daha sonra kalp atım hızınız ve vücudunuzun terleme durumu 4 dakika 30 saniye boyunca istirahat koşullarında kayıt edilecektir. Bu amaç doğrultusunda göğüs kafesinize tek kullanımlık yapışkan bantlar ve baskın olmayan elinizin ikinci ve üçüncü parmağına ölçüm bantları takılacaktır. 4 dakika 30 saniye boyunca Fenerbahçe ve Galatasaray ile ilgili lisanslı ürün görsellerinin ve Fenerbahçe ile Galatasaray' a ait olmayan ürün görsellerinin bulunduğu bir sunum izletilecek ve bu sırada sizden sarı, kırmızı ve mavi tuşları bulunan tepki hızı ölçme cihazından FB ile ilgili ürün görselleri için sarı tuşa, GS ile ilgili ürün görselleri için kırmızı tuşa, Fenerbahçe ve Galatasaray ile ilgili olmayan ürünler için de mavi tuşa

basmanız istenecek ve deney boyunca ürünlere tarafınızdan verilen tepki hızları kaydedilecektir. Bu aşamadan sonra deney sonlandırılacaktır.

ÇALIŞMAYA KATILMAMIN OLASI YARARLARI NELERDİR?

Taraftarların psikolojik ve fizyolojik özelliklerinin tespit edilmesiyle, taraftarlar üzerine gelecekte yapılabilecek çalışmalara katkılar sağlanacağı düşünülmektedir.

GÖNÜLLÜYE UYGULANACAK İŞLEMLERİN OLASI ZARARLARI NELERDİR?

Göğüs üzerine takılacak yapışkan bantlar, yapıştırılan bölgede çıkarma esnasında kızarıklık oluşturabilir.

KİŞİSEL BİLGİLERİM NASIL KULLANILACAK?

Bu formu doldurarak çalışmamıza katılım için onay vermiş olacaksınız. Çalışmamızın hiçbir aşamasında kimlik bilgileriniz açıkça kullanılmayacaktır. Doldurduğunuz anketlere verdiğiniz cevaplar ve cihaz kullanılarak elde edilen her türlü bilgi yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Bilgileriniz hiçbir şekilde farklı bir amaç için paylaşılmayacaktır. Kişisel bilgileriniz araştırmamız dışında kullanılmayacak ve isminiz gizli tutulacaktır.

SORU VE PROBLEMLER İÇİN BAŞVURULACAK KİŞİLER :

2. Doç. Dr. Serdar TOK

Çalışmaya Katılma Onayı

Yukarıdaki bilgileri doktorumla ayrıntılı olarak tartıştım ve kendisi bütün sorularımı cevapladı. Bu bilgilendirilmiş olur belgesini okudum ve anladım. Bu araştırmaya katılmayı kabul ediyor ve bu onay belgesini kendi hür irademle imzalıyorum. Bu onay, ilgili hiçbir kanun ve yönetmeliği geçersiz kılmaz. Doktorum saklamam için bu belgenin bir kopyasını çalışma sırasında dikkat edeceğim noktaları da içerecek şekilde bana teslim etmiştir.

<i>Gönüllü Adı Soyadı:</i>		<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Adres ve Telefon:</i>		

<i>Tanık¹ Adı Soyadı:</i>		<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Adres ve Telefon:</i>		

<i>Araştırmacı² Adı Soyadı:</i>		<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Adres ve Telefon:</i>		

1: Gönüllünün bilgilendirilme işlemine başından sonuna dek tanıklık eden kişi

2: Gönüllüyü araştırma hakkında bilgilendiren kişi

10.6. EK 6. BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK ENVANTERİ – KISA FORM

Aşağıda insanların bazı özelliklerini tanımlayan cümleler verilmiştir. Lütfen dikkatlice okuyarak her ifadenin sizi tanımlamakta ne derece uygun olduğunu belirten seçeneklerden bir tanesini işaretleyiniz.

Eğer cümle sizi tanımlamakta;

- Tamamen Uygunsa baş harfleri olan "TU" yu TU ? PUD HUD
Biraz Uygunsa baş harfleri olan "BU" yu TU BU ? PUD HUD
Pek Uygun Değilse baş harfleri olan "PUD" yi TU BU ? PUD HUD
Hiç Uygun Değilse baş harfleri olan "HUD" yi TU BU ? PUD HUD

daire içine alın. Eğer hiç bir seçenek size uymuyorsa veya **kararsızsanız** “ ? ” ni daire içine alınız. Lütfen karar vermekte çok zorlanmadığımız sürece soru işaretini (?) kullanmayınız.

Bu anketteki hiç bir sorunun doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Bizim için önemli olan sizin samimi görüşünüzü almaktır. Lütfen cevaplarınızı **genel halinize göre, çoğunlukla nasıl olduğunuzu** düşünerek veriniz. Ayrıca olmak istediğinize göre değil, şu anda kendinizi nasıl görüyorsanız ona göre cevaplayınız.

Tamamen Uygun TU	Biraz Uygun BU	Kararsız ?	Pek Uygun Değil PUD	Hiç Uygun Değil HUD
1. Çekingen bir insanım.	TU BU ? PUD HUD		14. Emirlere uyarım.	TU BU ? PUD HUD
2. Her şeyi son dakikada yaparım.	TU BU ? PUD HUD		15. Başkalarının göremediği güzellikleri fark ederim.	TU BU ? PUD HUD
3. Etrafımdaki insanları eğlendiririm.	TU BU ? PUD HUD		16. Her şeyi sorun haline getiririm.	TU BU ? PUD HUD
4. Farklı düşünen insanları anlarım.	TU BU ? PUD HUD		17. Yabancı ortamlarda rahatımdır.	TU BU ? PUD HUD
5. Otoriteye saygı duyarım.	TU BU ? PUD HUD		18. Zamanımı boşa harcarım.	TU BU ? PUD HUD
6. Düşüncelerimi hayata geçiremem.	TU BU ? PUD HUD		19. Bağışlayıp unutmaya çalışırım.	TU BU ? PUD HUD
7. Coşkulu bir grupta olmaktan hoşlanırım.	TU BU ? PUD HUD		20. Hayatımın bir yönü olmadığımı hissediyorum.	TU BU ? PUD HUD
8. Başkalarını başışlamakta güçlük çekerim.	TU BU ? PUD HUD		21. Çılgın hayallere dalmaktan hoşlanırım.	TU BU ? PUD HUD
9. İnsanlara acı konuşurum.	TU BU ? PUD HUD		22. Kolayca kızmam.	TU BU ? PUD HUD
10. Değişiklik fikrinden hoşlanmam.	TU BU ? PUD HUD		23. Kendimi olduğumdan daha aşağıda görürüm.	TU BU ? PUD HUD
11. Çalışırken sıklıkla canım sıkılır.	TU BU ? PUD HUD		24. Şiddetli arzularımı kontrol edebilirim.	TU BU ? PUD HUD
12. Derin umutsuzluklara kapılırım.	TU BU ? PUD HUD		25. Benden beklenenden fazlasını yaparım.	TU BU ? PUD HUD
13. Her şeye endişelenirim.	TU BU ? PUD HUD		26. Hiç okula gitmedim.	TU BU ? PUD HUD

Tamamen Uygun TU	Biraz Uygun BU	Kararsız ?	Pek Uygun Değil PUD	Hiç Uygun Değil HUD
27. Yalnız olmaktan hoşlanırım.	TU BU ? PUD HUD		57. Kın tutarım.	TU BU ? PUD HUD
28. Başkalarına tepeden bakarım.	TU BU ? PUD HUD		58. Kurallara sıkı sıkıya bağlıyım.	TU BU ? PUD HUD
29. Geçmiş hatalarımı düşünerek zaman harcarım.	TU BU ? PUD HUD		59. Olayları analiz etmeye çalışırım.	TU BU ? PUD HUD
30. Disiplinli bir insanım.	TU BU ? PUD HUD		60. Ruh halim çok sık değişir.	TU BU ? PUD HUD
31. Rekabetten çok işbirliğine önem veririm.	TU BU ? PUD HUD		61. Kendi fikirlerimi oluşturmak isterim.	TU BU ? PUD HUD
32. Hayal kırıklıklarımın acısını başkalarından çıkarırım.	TU BU ? PUD HUD		62. Aynı anda birçok şeyi idare edebilirim.	TU BU ? PUD HUD
33. Macera ararım.	TU BU ? PUD HUD		63. Kahkahayla gülerim.	TU BU ? PUD HUD
34. Yapacağım işlerin listesini çıkarırım.	TU BU ? PUD HUD		64. Eleştirileri kızmadan kabul edebilirim.	TU BU ? PUD HUD
35. Fırsatımı buldum mu gösteriş yaparım.	TU BU ? PUD HUD		65. Duygularımın altında ezilirim.	TU BU ? PUD HUD
36. Az konuşurum.	TU BU ? PUD HUD		66. Sivri dilliyim.	TU BU ? PUD HUD
37. Duygusal davranan insanları anlayamam.	TU BU ? PUD HUD		67. Vücut ağırlığım yüz elli kilonun altındadır.	TU BU ? PUD HUD
38. Düşünmeye iten filmleri severim.	TU BU ? PUD HUD		68. Göze girmek için insanlara yaranırım.	TU BU ? PUD HUD
39. Kalabalıktan hoşlanmam.	TU BU ? PUD HUD		69. Her zaman faalimdir.	TU BU ? PUD HUD
40. Başkalarını memnun etmek isterim.	TU BU ? PUD HUD		70. Amaçlarıma ulaşmak için sıkı çalışırım.	TU BU ? PUD HUD
41. Her zaman görüdüğüm gibi değilimdir.	TU BU ? PUD HUD		71. Her zaman söyledigimi yapmam.	TU BU ? PUD HUD
42. Hazır cevap biriyimdir.	TU BU ? PUD HUD		72. Yeni hiçbir şey söylemem.	TU BU ? PUD HUD
43. Özürleri kolayca kabul ederim.	TU BU ? PUD HUD		73. Kolayca etki altında kalırım.	TU BU ? PUD HUD
44. Arkadaşlarımı güldürürüm.	TU BU ? PUD HUD		74. Harekete bayılırım.	TU BU ? PUD HUD
45. Başkalarına çok fazla önem veririm.	TU BU ? PUD HUD		75. Genellikle eşyaları yerine koymayı unuturum.	TU BU ? PUD HUD
46. Hiç baş ağrısı yaşamadım.	TU BU ? PUD HUD		76. Okumaktan hoşlanırım.	TU BU ? PUD HUD
47. Olaylara yalnız tek bir açıdan bakarım.	TU BU ? PUD HUD		77. Kolayca kendimi baskı altında hissederim.	TU BU ? PUD HUD
48. Kendimi bir şeye veremem.	TU BU ? PUD HUD		78. Duygularımı yoğun yaşarım.	TU BU ? PUD HUD
49. Kendimi anlamaya çalışırım.	TU BU ? PUD HUD		79. Tehlikeli şeyler yaparım.	TU BU ? PUD HUD
50. İnsanları kolayca bağışlayabilirim.	TU BU ? PUD HUD		80. Bazen yalan söylemek zorunda kalırım.	TU BU ? PUD HUD
51. İşleri planlayarak yaparım.	TU BU ? PUD HUD		81. Cesaretim çabuk kırılır.	TU BU ? PUD HUD
52. Yakalanmayacağımı bilsem dahi vergi kaçırmam.	TU BU ? PUD HUD		82. Sonradan pişman olacağım şeyler yaparım.	TU BU ? PUD HUD
53. Sanata ilgi duymam.	TU BU ? PUD HUD		83. Konuşkan bir insanım.	TU BU ? PUD HUD
54. Sürekli aynı şeyleri yapmaktan hoşlanmam.	TU BU ? PUD HUD		84. Başkaları için uğraşmaktan hoşlanmam.	TU BU ? PUD HUD
55. Kolayca huzursuz olurum.	TU BU ? PUD HUD		85. İnsanlara güvenirim.	TU BU ? PUD HUD
56. Düzensizlikten rahatsız olmam.	TU BU ? PUD HUD			

10.7. EK 7. SHUTTE DUYGUSAL ZEKÂ ÖLÇEĞİ

Aşağıda çeşitli durumlara ilişkin ifadeler bulunmaktadır. Lütfen ifadeyi okuduktan sonra sizin için uygun olma derecesini ("Kesinlikle Katılmıyorum (1)", " Katılmıyorum (2)", "Fikrim yok (3)", "Katılıyorum (4)", "Kesinlikle Katılıyorum (5)") sağ taraftaki kutucuklardan birini işaretleyerek (x) belirtiniz.	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim yok	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Kişisel sorunlarımı başkaları ile ne zaman paylaşacağımı bilirim.	1	2	3	4	5
2. Bir sorunla karşılaştığım zaman benzer durumları hatırlar ve üstesinden gelebilirim.	1	2	3	4	5
3. Genellikle yeni bir şey denerken başarısız olacağımı düşünürüm.	1	2	3	4	5
4. Bir sorunu çözmeye çalışırken ruh halimden etkilenmem.	1	2	3	4	5
5. Diğer insanlar bana kolaylıkla güvenirlere.	1	2	3	4	5
6. Diğer insanların beden dili, yüz ifadesi gibi sözel olmayan mesajlarını anlamakta zorlanırım.	1	2	3	4	5
7. Yaşamımdaki bazı önemli olaylar neyin önemli neyin önemsiz olduğunu yeniden değerlendirmeme yol açtı.	1	2	3	4	5
8. Bazen konuştuğum kimsenin ciddi mi olduğunu yoksa şaka mı yaptığını anlayamam.	1	2	3	4	5
9. Ruh halim değiştiğinde yeni olasılıkları görürüm.	1	2	3	4	5
10. Duygularımın yaşam kalitem üzerinde etkisi yoktur.	1	2	3	4	5
11. Hissettiğim duyguların farkında olurum.	1	2	3	4	5
12. Genellikle iyi şeyler olmasını beklemem.	1	2	3	4	5
13. Bir sorunu çözmeye çalışırken mümkün olduğunca duygusallıktan kaçınırım.	1	2	3	4	5
14. Duygularımı gizli tutmayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
15. Güzel duygular hissettiğimde bunu nasıl sürdüreceğimi bilirim.	1	2	3	4	5
16. Başkalarının hoşlanabileceği etkinlikler düzenleyebilirim.	1	2	3	4	5
17. Sosyal yaşamda neler olup bittiğini sıklıkla yanlış anlarım.	1	2	3	4	5
18. Beni mutlu edecek uğraşlar bulmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
19. Başkalarına gönderdiğim beden dili, yüz ifadesi gibi sözsüz mesajların farkındayım.	1	2	3	4	5
20. Başkaları üzerinde bıraktığım etkiyle pek ilgilenmem.	1	2	3	4	5
21. Ruh halim iyiyken sorunların üstesinden gelmek benim için daha kolaydır.	1	2	3	4	5
22. İnsanların yüz ifadelerini bazen doğru anlayamam.	1	2	3	4	5

23. Yeni fikirler üretmem gerektiğinde duygularım işimi kolaylaştırmaz.	1	2	3	4	5
24. Genellikle duygularımın niçin değiştiğini bilmem.	1	2	3	4	5
25. Ruh halimin iyi olması yeni fikirler üretmeme yardımcı olmaz.	1	2	3	4	5
26. Genellikle duygularımı kontrol etmekte zorlanırım.	1	2	3	4	5
27. Hissettiğim duyguların farkındayım.	1	2	3	4	5
28. İnsanlar bana, benimle konuşmanın zor olduğunu söylerler.	1	2	3	4	5
29. Üstlendiğim görevlerden iyi sonuçlar alacağımı hayal ederek kendimi güdülerim.	1	2	3	4	5
30. İyi bir şeyler yaptıklarında insanlara iltifat ederim.	1	2	3	4	5
31. Diğer insanların gönderdiği sözel olmayan mesajların farkına varırım.	1	2	3	4	5
32. Bir kişi bana hayatındaki önemli bir olaydan bahsettiğinde ben de aynısını yaşamış gibi olurum.	1	2	3	4	5
33. Duygularımda ne zaman bir değişiklik olsa aklıma yeni fikirler gelir.	1	2	3	4	5
34. Sorunları çözüm biçimim üzerinde duygularımın etkisi yoktur.	1	2	3	4	5
35. Bir zorlukla karşılaştığım zaman umutsuzluğa kapılırım çünkü başarısız olacağıma inanırım.	1	2	3	4	5
36. Diğer insanların kendilerini nasıl hissettiklerini sadece onlara bakarak anlayabilirim.	1	2	3	4	5
37. İnsanlar üzgünken onlara yardım ederek daha iyi hissetmelerini sağlarım.	1	2	3	4	5
38. İyimser olmak sorunlar ile baş etmeye devam edebilmem için bana yardımcı oluyor.	1	2	3	4	5
39. Kişinin ses tonundan kendini nasıl hissettiğini anlamakta zorlanırım.	1	2	3	4	5
40. İnsanların kendilerini neden iyi ya da kötü hissettiklerini anlamak benim için zordur.	1	2	3	4	5
41. Yakın arkadaşlıklar kurmakta zorlanırım.	1	2	3	4	5

10.8. EK 8. FUTBOL TARAFTARI TÜKETİM DAVRANIŞI ÖLÇEĞİ

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1. Gelecekte takımımın lisanslı ürünlerini satın almayı düşünüyorum.	1	2	3	4	5
2. Gelecekte takımımın lisanslı ürünlerini satın almak istiyorum.	1	2	3	4	5
3. Takımımın lisanslı ürünlerini satın almak isterim	1	2	3	4	5
4. Medyadan (TV, radyo, internet vb.) takımımın maçlarını izlerim.	1	2	3	4	5
5. Medyadan (TV, radyo, internet vb.) takımımın haberlerini takip ederim.	1	2	3	4	5
6. Takımımın maçlarını medyadan izleyerek desteklerim.	1	2	3	4	5
7. Takımımınla ilgili güzel ve olumlu şeyler konuşurum.	1	2	3	4	5
8. Takımımınla ilgili hissettiğim güzel duyguları arkadaşlarımla paylaşıyorum.	1	2	3	4	5
9. Takımımın maçlarını ve oradaki deneyimi arkadaşlarıma tavsiye ederim.	1	2	3	4	5
10. Takımımın bundan sonraki maçlarına gitmeyi düşünüyorum.	1	2	3	4	5
11. Bundan sonra takımımın maçlarını izlemeye devam edeceğim.	1	2	3	4	5

10.9. EK 9. TAKIMA PSİKOLOJİK BAĞLILIK ÖLÇEĞİ

	Hiç Katılmıyorum						Tamamen Katılıyorum
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1. Tutmakta olduğum takımın devamlı düşük performans göstermesi, takımıma olan sadakatimi tekrar düşünmeme sebep olabilir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
2. Tutmakta olduğum takım ulusal futbol liginden hangi takım ile oynarsa oynasın o maçı izlerim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
3. Tuttuğum takımın en iyi oyuncusunun yönetim tarafından satılması, takımıma olan sadakatimi tekrar düşünmeme neden olur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
4. Tuttuğum takımın hayranı olmak benim için çok önemlidir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
5. Tuttuğum takıma olan sadakatimi hiçbir şey değiştiremez.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
6. Tuttuğum takıma kendimi adanmış bir izleyiciyim	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
7. Yönetimin hiç beğenmediğim bir teknik direktörü takımın başına getirmesi takımıma olan sadakatimi etkilemez.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
8. Tuttuğum takımı değiştirmek için kolay ikna edilirim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
9. Profesyonel futbolu izlemeye başladığımdan beri şu anda taraftarı olduğum takımı tutmaktayım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
10. Yakın arkadaşlarım başka bir takımı destekleseler bile, takımıma olan bağlılığım asla değişmez.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
11. Taraftarı olduğum takım dışında başka bir takımı tutma olasılığım çok azdır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
12. Tuttuğum takım hakkındaki inançlarımı değiştirmek zordur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
13. İyi performans sergilemeyen bir takımı desteklemeye devam eden kişimin bu davranışı, bir çok şey anlatır.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
14. Tuttuğum takım kötü performans gösteriyorsa ve bu olumsuz gidişatın değişme ihtimali az ise takımıma olan bağlılığım düşer.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)

10.10. EK 10. SPOR TARAFTARI ÖZDEŞLEŞME ÖLÇEĞİ

1. Tuttuğunuz takımın kazanması sizin için ne kadar önemlidir?

Önemli Değil 1 2 3 4 5 6 7 8 Çok Önemli

2. Kendinizi tuttuğunuz takımın ne kadar güçlü bir taraftarı olarak görüyorsunuz?

Taraftarı Değil 1 2 3 4 5 6 7 8 İyi Taraftarı

3. Arkadaşlarınız sizi tuttuğunuz takımın ne kadar güçlü bir taraftarı olarak görürler?

Taraftarı Değil 1 2 3 4 5 6 7 8 İyi Taraftarı

4. Sezon boyunca tuttuğunuz takımı maça giderek ya da televizyondan radyodan, televizyon haberlerinden ya da gazeteden herhangi biri aracılığıyla ne kadar yakından izlersiniz?

Hiç 1 2 3 4 5 6 7 8 Hemen Hemen Her gün

5. Tuttuğunuz takımın taraftarı olmak sizin için ne kadar önemlidir?

Önemli Değil 1 2 3 4 5 6 7 8 Çok Önemli

6. Tuttuğunuz takımın en büyük rakiplerinden ne kadar nefret edersiniz?

Nefret Etmem 1 2 3 4 5 6 7 8 Çok Nefret Ederim

7. Tuttuğunuz takımın adını ya da armasını iş yerinizde, yaşadığınız yerde ya da kıyafetlerinizde ne sıklıkla gösterirsiniz?

Hiç 1 2 3 4 5 6 7 8 Her zaman

11.ÖZGEÇMİŞ

Adı	Tuncay	Soyadı	Öktem
Doğum yeri	Malatya	Doğum tarihi	30.10.1983
Uyruğu	T.C.	Tel	
E-posta	tuncayktm@gmail.com		

Eğitim Düzeyi

	Mezun olduğu kurumun adı	Mezuniyet yılı
Doktora	Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor	2018
Yüksek Lisans	Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yönetimi	2015
Lisans	Anadolu Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Maliye	2010

Tez Benzerlik Raporu

T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tez Adı: Taraftarların Spor Kulüplerinin Lisanslı Ürünlerine Yönelik Psikofizyolojik Tepkilerini Anlamada Kişilik, Duyusal Zekâ, Tüketim Davranışı ve Takım Bağlılığının Rolü

Tezime ilişkin 19/07/2018 tarihinde yapılan Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı % 17'dir.

Belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Adı Soyadı : Tuncay ÖKTEM
Öğrenci No : 151331001
Anabilim Dalı : Beden Eğitimi Öğretmenliği
Programı : Beden Eğitimi ve Spor

Tarih ve İmza

27.09.2018

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

Doç. Dr. Serdar TOK

Açıklamalar

- 1- Tez Çalışması Orijinallik Raporu (TCOR), TURNITIN İntihal Tespit Programı kullanımı için kişisel hesap alma hakkı bulunan tez danışmanları, Enstitülerde görevlendirilen personeller, Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nda görevlendirilen kütüphaneciler tarafından alınır.
- 2- Sayfa sayısı 400'den az olan tezler için tez savunmasından önce ve başarılı olması durumunda düzeltmelerden sonra olmak üzere 2 kez TCOR alınır.(400 sayfadan fazla olan tezler 400 ve katları şeklinde bölünerek Turnitin veri tabanına yüklenmesi gerekmektedir. Bu gibi durumlarda benzerlik oranının hesaplanmasına ilişkin detaylı forma, kütüphane web sayfasında bulunan Turnitin kullanım kılavuzlarının altından erişilebilir.)
- 3- TCOR, tezin yalnızca Kapak Sayfası, Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan kısmının tek bir dosya olarak intihal tespit programına yüklenmesi ile alınır.
- Programa yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak tez başlığının tamamı, Yazar Adı (author's first name) olarak öğrencinin adı, Yazar Soyadı (author's last name) olarak öğrencinin soyadı bilgisi yazılır.
- 4- TURNITIN İntihal tespit programına yüklenen dosyanın süzülmesinde, ilgili programdaki filtreleme seçenekleri aşağıdaki şekilde ayarlanır: - Kaynakça hariç, - Alıntılar hariç, - 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 5 words)
- 5- **İsteğe bağlı ayarlar kısmından; "Ödevleri suraya gönder?" seçeneği mutlaka DEPO YOK şeklinde işaretlenmesi gerekmektedir;** aksi durumda aynı tezin ikinci kez yüklenmesi durumunda benzerlik %100 çıkacaktır ve depodan tezi silmek çok uzun süreç gerektirecektir.
- 6- Raporlama işlemi tamamlandıktan sonra, kaydedilmiş olan ekranın görüntüsünü sağ üst köşesinde yüzdelik sayı olarak belirtilen "benzerlik oranı," raporlamaya tabi tutulmuş olan dosyanın "toplam sayfa sayısı" ve raporlama işleminin yapıldığı "tarih" bilgisi, "Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formuna işlenir.
- 7- **Benzerlik oranında tüm sorumluluk öğrenciye aittir.**
- 8- Tez savunma sınavı sonrasında başarılı bulunan öğrenci, tez savunma sınavı tarihi sonrasında tezde yapılmış muhtemel değişiklikleri içeren dosya kullanılarak alınmış ikinci bir intihal raporundaki bilgiler kullanılarak hazırlanmış ve tez danışmanı tarafından onaylanarak imzalanmış ikinci bir "Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu"nu Enstitüye teslim etmekte yükümlüdür.
- 9- Turnitin Hakkında Bilgiler: <http://kutuphane.cbu.edu.tr/turnitin.9370.tr.html>

